

“စာသင်သားတဝက တပည့်တော် ဤပါဠိသိက္ခာစာအုပ်များကို ဓလေ့အစွင့်
ရခဲ့ပါလျှင် ပါဠိတော်များကို တပည့်တော်၏ နားလည်မှုသည် ပိုမိုနက်ရှိုင်းခဲ့
နိုင်သလို ဘွဲ့ဒီဂရီများကိုလည်း ပိုမိုစောစီးလွယ်ကူစွာ ရခဲ့နိုင်ပါလိမ့်မည်ဟု
ရှိုးသားစွာ ယုံကြည်ဖိပါသည်။”

လှမြင့်ကျော်
(အရှင်ဝဏ္ဏိတာလင်္ကာရာဘိဝံသ)

သာမဏေကျော်စာပေ
သာမဏေကျော် မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်
(လှော်ကားဥယျာဉ်အနီး)
မှော်ဘီမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး။
ဖုန်း - ၀၉ ၇၃၂၄၉၉၅၇၊ ၀၉ ၇၃၀၈၂၃၆၉။

ဗုဒ္ဓမဂ္ဂဓမ္မစာအုပ်တိုက်

သာမဏေကျော်

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ

အတွက်

ပါဠိသိက္ခာ

သာမဏေကျော်

ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ

အတွက်

ပါဠိသိက္ခာ

သာမဏေကျော်

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

- စာမူခွင့်ပြုချက် ● ၆၀၀၁၂၈၀၂၁၂
- မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက် ● ၆၀၀၃၆၈၀၅၁၂
- အကြိမ် / အုပ်ရေ ● ပထမအကြိမ် (၁၀၀၀ အုပ်)
- တန်ဖိုး ● ၇၀၀ ကျပ်
- ထုတ်ဝေသူ ● ဦးလှဝင်း (၁၃၈၂)
သာမဏေကျော်စာပေ
- မျက်နှာဖုံးနှင့်
အတွင်းပုံနှိပ် ● ဦးကျော်ညွန့် (၈၆၃၄)
လမ်းပုံနှိပ်တိုက်၊
အမှတ် - ၂၈၇၊ လမ်း ၄၀၊ ရန်ကုန်မြို့။
- အတွင်းဖလင် ● ကိုဦးနှင့်ညီများ
(၀၉ - ၅၀၇၀၆၆၃)
- စာအုပ်ချုပ် ● ကိုရဲထွန်း

ဖြန့်ချိရေး

သာမဏေကျော်စာပေ

သာမဏေကျော်မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်

(လှော်ကားဥယျာဉ်အနီး)

မော်ဘီမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး။

ဖုန်း - ၀၉ ၇၃၂၄၉၉၅၇၊ ၀၉ ၇၃၀၈၂၃၆၉

သာမဏေကျော်

၂၉၄-၃၈၂၂

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ/ သာမဏေကျော်၊ ရန်ကုန်။

သာမဏေကျော်စာပေ၊ ၂၀၁၂။

၁၀၂-စ၊ ၁၃ X ၂၀ စင်တီ။

(၁)ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

စဉ်	မာတိကာ အကြောင်းအရာ	နံပါတ်
	ကတ္တားနှင့်ကြိယာ	၁
	တိဝိဘတ်	၁
	အန္တိဝိဘတ်	၂
	သိဝိဘတ်	၄
	မိဝိဘတ်	၆
	မဝိဘတ်	၇
	ကတ္တားနဲ့ကြိယာ (အတိတ်) ဤဝိဘတ်	၈
	ဥဝိဘတ်	၉
	ကတ္တားနဲ့ကြိယာ (ဩ၊ ဣ၊ ဣ၊ မှာ ဝိဘတ်များ)	၁၀
	ကတ္တားနဲ့ကြိယာ (အနာဂတ်)	၁၂
	တုလျှတ်-လိင်္ဂတ်	၁၄
	အရတူ နာမဝိသေသန (ပထမာ ဧကဝုဉ်)	၁၅
	အရတူ နာမဝိသေသန (ပထမာဗဟုဝုဉ်)	၁၇
	အရတူ နာမဝိသေသန (ဒုတိယာဧကဝုဉ်)	၁၈
	အရတူ နာမဝိသေသန (ဒုတိယာဗဟုဝုဉ်)	၁၉
	အရတူ နာမဝိသေသန (တတိယာဝိဘတ်စသည်)	၂၁
	ကတ္တား, ကံနှင့်ကြိယာ (ပစ္စုပ္ပန်)	၂၂
	ကတ္တား, ကံနှင့်ကြိယာ (အတိတ်)	၂၄
	ကတ္တား, ကံနှင့်ကြိယာ (အနာဂတ်)	၂၅
	(ဖြင့်) ဟု ပေးရသော တတိယာဝိဘတ်	၂၇
	(နှင့်) ဟု ပေးရသော တတိယာဝိဘတ်	၂၈
	(ကြောင့်) ဟု ပေးရသော တတိယာဝိဘတ်	၃၀
	(၌) ဟု ပေးရသော တတိယာဝိဘတ်	၃၁

သာမဏေကျော်

စဉ်	မာတိကာ အကြောင်းအရာ	နံပါတ်
	(သည်) ဟု ပေးရသော တတိယာဝိဘတ်	၃၂
	(အား) ဟု ပေးရသော စတုတ္ထိဝိဘတ်	၃၃
	(ငှာ) ဟု ပေးရသော စတုတ္ထိဝိဘတ်	၃၅
	(မှ) ဟု ပေးရသော ပဉ္စမိဝိဘတ်	၃၆
	(ကြောင့်) ဟု ပေးရသော ပဉ္စမိဝိဘတ်	၃၇
	(ထက်) ဟု ပေးရသော ပဉ္စမိဝိဘတ်	၃၉
	(အောက်) ဟု ပေးရသော ပဉ္စမိဝိဘတ်	၃၉
	(၏) ဟု ပေးရသော ဆဋ္ဌိဝိဘတ်	၄၀
	(တွင်) ဟု ပေးရသော ဆဋ္ဌိဝိဘတ်	၄၁
	(တွင်) ဟု ပေးရသော သတ္တမိဝိဘတ်	၄၂
	(ကို) ဟု ပေးရသော ဆဋ္ဌိဝိဘတ်	၄၃
	(ဖြင့်) ဟု ပေးရသော ဆဋ္ဌိဝိဘတ်	၄၄
	(သည်) ဟု ပေးရသော ဆဋ္ဌိဝိဘတ်	၄၅
	(မှ) ဟု ပေးရသော ဆဋ္ဌိဝိဘတ်	၄၅
	(သည်၊ စဉ်) ဟု ပေးရသော ဆဋ္ဌိဝိဘတ်	၄၆
	(ကို၊ အပ်စဉ်) ဟု ပေးရသော ဆဋ္ဌိဝိဘတ်	၄၇
	(၌) ဟု ပေးရသော သတ္တမိဝိဘတ်	၄၇
	(သည်၊ သော်) ဟု ပေးရသော သတ္တမိဝိဘတ်	၄၉
	(ကို၊ အပ်သော်) ဟု ပေးရသော သတ္တမိဝိဘတ်	၅၁
	(ပတ်လုံး) ဟု ပေးရသော ဒုတိယာဝိဘတ်	၅၃
	(တိုင်အောင်) ပေးရသော ဒုတိယာဝိဘတ်	၅၄
	ဒုတိယာဝိဘတ် ကြိုယာဝိသေသန	၅၅

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

စဉ်	မာတိကာ အကြောင်းအရာ	နံပါတ်
(၁)	ဟု ပေးရသော ဒုတိယာဝိဘတ်	၅၆
	အာချာတ်ပဉ္စမိဝိဘတ်	၅၈
	အာချာတ်သတ္တမိဝိဘတ်	၆၀
	ကာရိတ်ကြိယာပါတဲ့ဝါကျများ	၆၁
	အာချာတ်ကံဟောဝါကျများ	၆၂
	ကာလာတ်ပတ္တိဝိဘတ်	၆၃
(န)	ပါတဲ့ ဝါကျများ	၆၄
	အမေးဝါကျများ	၆၆
(ကိ၊ န)	မပါတဲ့ မေးခွန်းဝါကျများ	၆၇
(နန)	ပါတဲ့ ဝါကျများ	၆၈
(မ)	ပါတဲ့ ဝါကျများ	၆၉
	ကတ္တားဟော (တ)ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ	၇၁
	ကံဟော (တ) ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ	၇၂
	(တဗ္ဗ) ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ	၇၃
	(ခ) ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ	၇၅
	(အနိယ) ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ	၇၆
	(မာန) ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ	၇၆
	(အန္တ) ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ	၇၇
	(တ္တာ) ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ	၇၉
	(တုံ) ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ	၈၁
	(သဓေ) ပါတဲ့ ဝါကျများ	၈၂
	(ယ၊ တ) ပါတဲ့ ဝါကျများ	၈၄
	(ဝါ) ပါတဲ့ ဝါကျများ	၈၆
	(စေ၊ စ) ပါတဲ့ ဝါကျများ	၈၇

သာမဏေကျော်

စဉ်	မာတိကာ အကြောင်းအရာ	နံပါတ်
(ပိ၊ အပိ) ပါတဲ့ ဝါကျများ		၈၉
(ယထာ၊ တထာ) ပါတဲ့ ဝါကျများ (အာကာရ)		၉၀
(ယထာ+တထာ (ဝေ) (ဥပမာ+ဥပမေယျ)		၉၁

မာတိကာပြီးပြီ။

အမှာစကား လျှောက်ထားခြင်း

တပည့်တော်သည် အင်္ဂလိပ်စာလုံးဖြင့် ကွန်ပျူတာတွင် သွင်းထားသော ပါဠိ ပိဋကများကို တည်းဖြတ်ပေးရန်နှင့် အင်္ဂလိပ်လို ဟောကြားထားသော ဗုဒ္ဓတရားတော် များစွာကို တည်းဖြတ်ပေးရန် အမေရိကနိုင်ငံသို့ အကြိမ်ပေါင်းများစွာ သွားရောက်ခဲ့ရ ပါသည်။ ထို့ပြင် ဗုဒ္ဓတရားတော်များနှင့် ပါဠိသဒ္ဒါ သင်ပေးခဲ့ဖူးပါသည်။ ယခုလည်း အမေရိကန်ကျောင်းသားများအတွက် ပါဠိသဒ္ဒါရေးသားရန် အမေရိကန်သို့ သွား ရောက်ရပါဦးမည်။ ဤလုပ်ငန်းသည် တပည့်တော်အတွက် ခက်ခဲသည်ဟု မဆိုနိုင် သော်လည်း ပညာရှင်အလုပ်တစ်ခုဖြစ်သဖြင့် အမှားအယွင်း အတိမ်းအစောင်း မရှိရန် သတိကြီးစွာ ထားရပါသည်။ တပည့်တော် ဖော်ပြမည့် သဒ္ဒါစည်းကမ်းများသည် ရိုးစင်းလွယ်ကူရန် လိုအပ်သလို တိကျခိုင်မာရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ ဤချည်ရွယ် ချက်များ ပြည့်မီစေရန်အတွက် ရိုးရာပါဠိသဒ္ဒါစာအုပ်များအပြင် သာမဏေကျော်၏ ပါဠိသိက္ခာစာအုပ်များကို အထူးတလည် လေ့လာအားကိုးခဲ့ ရပါသည်။

သာမဏေကျော်၏ ပါဠိသိက္ခာစာအုပ်များသည် အကြမ်းအားဖြင့် ဆိုပါက ပါဠိတော်လာ ဝါကျပုံစံများကို စီစဉ်ရေးချထားသော သာမညစာအုပ်များဟု ထင်မြင် ဖွယ်ရှိပါသည်။ သို့သော် အမှန်တကယ် သေချာစွာ ဖတ်ကြည့်လျှင် သဒ္ဒါစည်းကမ်း များဖြင့် ပါဠိတော် ဝါကျများကို စီစဉ်ထားသော သဒ္ဒါကျမ်းတစ်စောင်အဖြစ် သဘော ပေါက်နိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် ရိုးရာသဒ္ဒါကျမ်းများတွင် မတွေ့ရသော ထူးခြားသော ပါဠိဝါကျတည်ဆောက်ပုံ ဥပဒေသ (နိယာမ)များကို ရိုးရှင်းလွယ်ကူသော နည်းများဖြင့် ဖော်ပြထားသော စိတ်ဝင်စားဖွယ်နိယာမ စာအုပ်ကောင်းများအနေဖြင့်လည်း တွေ့နိုင် ပါသည်။

နိုင်ငံခြားဘာသာစကား တစ်ခုကို နားလည်ရန်အတွက် မည်သူမဆို သဒ္ဒါ စာအုပ်များ၊ အဘိဓာန်များကို အားကိုးရမြဲ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ထိုသဒ္ဒါနှင့် အဘိဓာန်များကို အလွတ်ကျက်သူများမှာ တပည့်တော်တို့ ရဟန်းတော်များသာ ကမ္ဘာတွင် ရှိပါလိမ့်မည်။ “သဒ္ဒါကိုးခေါက် စာပျိုးပြောက်”ဆိုသော ရဟန်းတော်များ

ပြောရိုးဆိုစဉ် စကားအတိုင်း သဒ္ဓါကျမ်းရှစ်စောင် အလွတ်ကျက်ထားသော်လည်း အချို့သော ရဟန်းတော်များ၏ သဒ္ဓါဉာဏ်မှာ ကျယ်ပြန့်နက်ရှိုင်းမှု မရှိဘဲ အပေါ်ယံ ပျိုးပျိုးပြောက်ပြောက်လောက်သာ ဖြစ်နေတတ်သည်မှာ ဝမ်းနည်းဖွယ် ကောင်းလှ ပါသည်။ အမှန်တကယ် “သဒ္ဓါ”ဟူသည် ဆင်အစစ်ကို မမြင်ဖူးသူကို အရပ်ရေးပြ ရသော သဘောမျိုးပင် ဖြစ်ပါသည်။ မိခင်ဘာသာစကားတစ်ခုကို မည်သူမဆို သဒ္ဓါမသင် အဘိဓာန် မကျက်ဘဲ တတ်မြောက်ခဲ့သည်ချည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤသည် မှာ ဆင်အကောင်အစစ်ကို အမှန်တကယ် မြင်ရသူသကဲ့သို့ ဘာသာစကား ပြောဆို သုံးနှုန်းသူကြား မွေးဖွားကြီးပြင်းခဲ့သဖြင့် သဒ္ဓါ အဘိဓာန် မပါဘဲ တတ်မြောက်ခဲ့ကြ ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သာမဏေကျော်၏ ပါဠိသိက္ခာစာအုပ်များသည် ပါဠိတော်လာ ပင်းရင်းဝါကျများကို သဒ္ဓါစည်းကမ်းအလိုက် စီစဉ်တင်ပြထားသောကြောင့် ဆင် အစစ်ကို မြင်ရဘိသကဲ့သို့ သဒ္ဓါကျမ်းကို အရကျက်ရန် မလိုဘဲ ပါဠိတော်များကို မိခင်ဘာသာစကားကဲ့သို့ အမှန်တကယ် နားလည်တတ်ကျွမ်းစေနိုင်ပါသည်။

အမှန်တကယ်ဆိုရသော် ဤစာအုပ်များသည် သဒ္ဓါစာအုပ်များတွင် မတွေ့ နိုင်သော သဒ္ဓါစည်းမျဉ်းဥပဒေများကိုပင် ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်သည်ကို တွေ့ရှိရ ပါသည်။ ဥပမာပုံစံတချို့ကို တင်ပြရသော် ...

- ၁။ ပါဠိသဒ္ဓါများသည် လက္ခဏာ လက္ခ ဝါကျတည်ဆောက်ပုံများကို ဖော်ပြထား သော်လည်း သာမဏေကျော်၏ ပါဠိသိက္ခာတို့တွင် မူရင်းပါဠိတော်များမှ ဗဟုဝစ်လက္ခဏာ ကံဟောဝါကျများကိုပါ စိတ်ဝင်စားစရာ တွေ့နိုင်ပါသည်။ (မဟာဝါပါဠိသိက္ခာ၊ ၄၇-၄၈)
- ၂။ ပါဠိသဒ္ဓါများတွင် “န၊ ကိ” များဖြင့် မေးခွန်းပုစ္ဆာဖြစ်နေပုံကို ပြထားသော်လည်း သာမဏေကျော်၏ ပါဠိသိက္ခာတို့၌ ပါဠိတော်မူရင်း ဝါကျများတွင် “န၊ ကိ”မပါဘဲ ဝါကျအစတွင် ကြိယာ (သို့မဟုတ်) “အဝိ”ထားရုံမျှဖြင့် ပုစ္ဆာဖြစ် နေပုံများကို လေ့လာတွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ (မဟာဝါပါဠိသိက္ခာ၊ ၈၁။ ဂူဠဝါ ပါဠိသိက္ခာ၊ ၁၁၀)
- ၃။ “မာ”ဟူသော တားမြစ်ပုဒ်နှင့် တွဲရာ၌ ဝိဘတ်သုံးမျိုး တစ်မျိုးမျိုး သုံးနိုင် ကြောင်း ပါဠိသဒ္ဓါက ဆိုထားသော်လည်း မူရင်းပါဠိ ဝါကျပုံစံများမှာမူ အခြား

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၈

ဝိဘတ်များနှင့် “မာ”တို့ တွဲဖက်ထား သည်များကိုလည်း တွေ့နိုင်သည်။ မဟာဝါပါဠိသိက္ခာ၌ “မာ အဘိပ္ပသာရေယျာသိ”ဟု ဆဋ္ဌိဝိဘတ်နှင့် တွဲဖက် ပြထားပါသည်။

၄။ ပါဠိသဒ္ဒါများအဆိုအရ “အန္တ”ပစ္စည်းသည် ကတ္တာဟောဖြစ်သော်လည်း အမှန်တကယ် ပါဠိတော်ဝါကျများတွင် “မာန”ပစ္စည်းမှ ပြောင်းလဲလာသည်ဟု ဆိုသော ကံဟော “အန္တ”ပစ္စည်းများကိုလည်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ (ပါရာဇိကဏ်ပါဠိသိက္ခာ၊ ၅၃)

၆။ “စေ” နှင့် “သစေ”တို့သည် အဓိပ္ပာယ်တူဟု ဆိုသော်လည်း ထူးခြားချက် ဖြစ်နေသည်မှာ “သစေ”သည် ဝါကျအစတွင်သာ ရှိတတ်၍ “စေ”သည် တစ်ပုဒ်နောက်သာ ရှိတတ်ကြောင်း ပါဠိတော်ပုံစံများတွင် အထင်အရှား တွေ့နိုင်ပါသည်။ (မဟာဝါ ပါဠိသိက္ခာ၊ ၉၇၊ ၉၉)

၆။ ပါဠိသဒ္ဒါများက “အညတြ”နှင့် ယှဉ်တွဲသော နာမ်ဝိဘတ်မှာ ဒုတိယာ၊ တတိယာ နှင့် ပဉ္စမိဟု ဆိုသော်လည်း ပါဠိပုံစံများတွင် ဆဋ္ဌိကိုလည်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ (မဟာဝါပါဠိသိက္ခာ၊ ၉၃)

၇။ ပုရေ၊ ပုရာ ပုဒ်များနှင့် ယှဉ်တွဲရာတွင် အနာဂတ်ကာလဟော ဝတ္ထမာန် ဝိဘတ်ကြိယာများကို ပါဠိတော်ပင်းရင်း ဝါကျများစွာတွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ (ပါစိတ်ပါဠိသိက္ခာ ၉၃၊ ဂူဠဝါပါဠိသိက္ခာ၊ ၉၃)

၈။ “ဟုတ္တာ”အပိုထည့်၍ အနက်ပေးရသော ဝါကျများနှင့် ပတ်သက်၍ မူလ ပါဠိတော်ဝါကျစာသားများမှ “ကတ္တာထဝ်ရာ၊ စဝ်စရာ၊ မပါဟုတ္တာ-ထည့်” ဟု သဒ္ဒါဥပဒေသ (နိယာမ်)ကို ထုတ်ပြနိုင်ခဲ့ပါသည်။ (ဂူဠဝါပါဠိသိက္ခာ၊ ၁၄၆)

၉။ ကံဟော ကိတ်ကြိယာများသည် မကြာခဏ ဆဋ္ဌိကတ္တာနှင့် တွဲတတ်ကြောင်း ကိုလည်း မူရင်းပါဠိဝါကျများတွင် အထင်အရှားတွေ့နိုင်ပါသည်။ (ဂူဠဝါပါဠိသိက္ခာ၊ ၄၆)

အထက်၌ ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ပါဠိတော်လာ မူရင်းဝါကျများကို စုပေါင်း တိုက်ဆိုင် လေ့လာကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ရိုးရာသဒ္ဒါစာအုပ်များက မဖော်ပြနိုင်သော

ပုံသေ သဒ္ဒါစည်းကမ်းများကိုပင် ဖော်ထုတ် နားလည်စေနိုင်ပါသည်။ မည်သို့ဆိုစေ ရှေးပါဠိသဒ္ဒါစာအုပ်များသည် အလွန်စနစ်တကျ စီစဉ်ထားသည်မှာ သံသယဖြစ်ဖွယ် မရှိပါ။ သို့တိုင်အောင် သဒ္ဒါစာအုပ်အများစုမှာ ဝါကျပုံစံအတုများဖြင့် သုတ်ပြီး ရုပ်ပြီးများကသာ အလွန်အမင်း နေရာယူလျက် ရှိနေကြပါသည်။ သာမဏေကျော်၏ ပါဠိသိက္ခာစာအုပ်များသည် ပါဠိတော်လာ မူရင်းဝါကျပုံစံများဖြင့် ဆင်အစစ်ကို ပြသကဲ့သို့ အလွယ်တကူ သဒ္ဒါစည်းကမ်းများကို ရရှိစေနိုင်ပါသည်။

သာမဏေကျော်၏ ပါဠိသိက္ခာစာအုပ်များအားလုံးသည် ပါဠိလေ့လာသူများ၏ ပါဠိအသိဉာဏ်ကို အထက်ဖော်ပြပါ နည်းအတိုင်းများစွာ အထောက်အကူ ပြုနိုင် သည့်အပြင် စာသင်သား လာန်းတော်များ၏ စာမေးပွဲဘွဲ့ ဒီဂရီများအတွက် ဆိုပါလျှင် အောက်ပါအတိုင်း သီးသန့်ခွဲခြား လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

- ၁။ မဟာဝါပါဠိသိက္ခာသည် သာမဏေကျော် ပဌမဆင့် စာသင်သားများအတွက် လည်းကောင်း၊
- ၂။ စူဠဝါနှင့်ပရိဝါ ပါဠိသိက္ခာများသည် သာမဏေကျော် ဒုတိယဆင့် စာသင်သား များအတွက်လည်းကောင်း၊
- ၃။ ပါရာဇိကဏ်နှင့်ပါစိတ် ပါဠိသိက္ခာများသည် သာမဏေကျော်၏ တတိယဆင့် စာသင်သားများအတွက်လည်းကောင်း၊
- ၄။ ဗုဒ္ဓဝင်ပါဠိသိက္ခာသည် ဗုဒ္ဓအကြောင်းအရာများကို စိတ်ပါဝင်စား လေ့လာသူများ အတွက်လည်းကောင်း၊
- ၅။ ပါဠိတော်တို့အတွက် ပါဠိသိက္ခာသည် စာမေးပွဲ မဝင်ဘဲ ပါဠိတော်များကို လေ့လာသူ အရှင်မြတ်များအတွက်လည်းကောင်း များစွာအထောက်အကူ ပြုပါ လိမ့်မည်။
- ၆။ ထို့ပြင် ဓမ္မာစရိယတန်းဝင် အရှင်မြတ်များအတွက် ပါရာဇိကဏ် ပါဠိသိက္ခာ သည် အထူးပင် ကျေးဇူးများနိုင်သလို နိကာယ်စာသင်သား အရှင်မြတ်များ အတွက်မှာမူ ပါဠိသိက္ခာများအားလုံးသည် အမှန်တကယ် ထူးခြားသော အားကိုး ဖွယ်ရာများ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

c

တပည့်တော်များ ဓမ္မာစရိယ ဒီဂရီရရန် ကြိုးစားခဲ့စဉ်က အဆင့်မြင့်သဒ္ဒါ ဥပဒေသများကို နားလည်သဘောပေါက်ရန် နိယာမ်များကို ကြိုးစားကျက်မှတ်ခဲ့ရ ပါသည်။ နမူနာပါကျပုံစံများဖြင့် ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်း မရှိသောကြောင့် နိယာမ်အများ စုကို အလွတ်ရသော်လည်း နားမလည်နိုင်ဘဲ ရှိခဲ့ရပါသည်။ နိယာမ်များကို နားမလည်လျှင် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ စာအသွားအလာများကို အပြည့်အဝ သဘော ပေါက်နားလည်ရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ သာမဏေကျော်၏ ပါဠိသိက္ခာစာအုပ်များသည် ပါဠိတော်မူရင်း ပါဠိဝါကျပုံစံဖြင့် ခက်ခဲသော သဒ္ဒါဥပဒေသနိယာမ်များကို ရှင်းလင်း လွယ်ကူစွာ သဘောပေါက်စေနိုင်ပါသည်။ စာသင်သားဘဝက တပည့်တော် ဤစာအုပ်များကို လေ့လာခွင့်ရခဲ့ပါလျှင် ပါဠိတော်များကို တပည့်တော်၏ နားလည် မှုသည် ပိုမိုနက်ရှိုင်းခဲ့နိုင်သလို ဘွဲ့ဒီဂရီများကိုလည်း ပိုမိုစောစီးလွယ်ကူစွာ ရခဲ့နိုင် ပါလိမ့်မည်ဟု ရိုးသားစွာ ယုံကြည်မိပါသည်။ သို့ပါသောကြောင့် အခြေခံပါဠိစာသင် သားများမှ ဓမ္မာစရိယရဟန်းတော်များအထိ ဤစာအုပ်များကို လေ့လာဖတ်ရှုကြပါ လျှင် မိမိရည်ရွယ်သော ပန်းတိုင်သို့ စောစီးလွယ်ကူစွာ ရောက်နိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း တိုက်တွန်းလျှောက်ထားလိုပါသည်။

လှမြင့်ကျော်

(အရှင်ဝဏ္ဏိတာလင်္ကာရာဘိဝံသ)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

ကတ္တားနှင့်ကြိယာ

- ၁။ ကတ္တားဟောမှာ၊ ကတ္တားဟာ၊ ဘာဝိဘတ်ပါနည်း။
- ၂။ ကတ္တားဟောမှာ၊ ကတ္တားဟာ၊ ပဌမာဝိဘတ်တည်း။
- ၃။ ကတ္တား-ကြိယာ၊ ဝုဏ်တူပါ၊ ရပါ တူသတည်း။
- ၄။ နည်းကတ္တားမှာ၊ (သည်) ပေးပါ၊ များမှာ (တို့သည်) ပေး။
- ၅။ အနည်းကြိယာ၊ (၏) ပေးပါ၊ များမှာ (ကုန်၏) ပေး။
- ၆။ ပြုလုပ်တတ်တာ၊ ကတ္တားပါ၊ ကြိယာ ပြုခြင်းပါ။
- ၇။ ကြိယာ-ကတ္တား၊ ကံစသား၊ ခွဲခြား ရေးဦးစွာ။
- ၈။ ခွဲပြီးပါမှ၊ နက်ပေးက၊ ပေးရ လွယ်ကူပါ။
- ၉။ (တံ) နဲ့ ယှဉ်က၊ (သိ) ကို ချ၊ (ထ) က (တုမှေ) ယှဉ်။
- ၁၀။ (အဟံ) ယှဉ်က၊ (မိ) ကို ချ၊ (မ) က (မယ်) ယှဉ်။
- ၁၁။ ကျန်နည်း ကတ္တား၊ (တိ) ကို ထား၊ အများ (အန္တိ) ပင်။
- ၁၂။ ငါ-သင်-ကျန်တာ၊ ကတ္တားမှာ၊ ခွဲပါ သုံးမျိုးပင်။
- ၁၃။ အဆုံး (၂) ဖြာ၊ ငါ့တွက်တာ၊ လယ်ဟာ သင့်တွက်ပင်။
- ၁၄။ အစ (၂) ဖြာ၊ ကျန်တွက်တာ၊ ခွဲကာ သိဖို့ပင်။
- ၁၅။ ကတ္တား-ဝိဘတ်၊ တွဲပုံမှတ်၊ ကြပ်ကြပ် သတိယှဉ်။
- ၁၆။ ဝတ်-ပဉ်-သတ်-ပ၊ ဟိ-အဇ္ဇ၊ ဘဝ-ကာလပင်။
- ၁၇။ ဝိဘတ်အမည်၊ ဤ (၈) လီ၊ ရှိသည် မှတ်ဖို့ပင်။
- ၁၈။ တစ်မျိုးမျိုးမှာ၊ ဝိဘတ်ဟာ၊ (၁၂) ဖြာ ရှိသည်ပင်။
- ၁၉။ ရှေ့ (၆) လုံးက၊ ပရဿ၊ ပဒ အမည်တွင်။
- ၂၀။ နောက် (၆) လုံးက၊ အတ္ထနောပ၊ ပဒ အမည်တွင်။
- ၂၁။ ပရဿပဒ၊ အနက်က၊ မှတ်ကြ (တတ်)ဟုပင်။
- ၂၂။ အတ္ထနောပဒ၊ အနက်က၊ မှတ်ကြ (သုံး) နက်တွင်။
- ၂၃။ (တတ်-အပ်-ခြင်း)ဟု၊ ဤသုံးခု၊ မှတ်ခွဲကြဖို့ပင်။

တိပိဘတ်

- ၁။ ယော ဣစ္ဆတိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၃)
- ၂။ တံ သမ္ပန္နတိ။ (။)
- ၃။ သော န ပုစ္ဆတိ။ (။)
- ၄။ သေဋ္ဌိ ရက္ခတိ။ (။)
- ၅။ သတ္တာ ကထေတိယေဝ။ (။)
- ၆။ သရီရမ္ပိ န ဂစ္ဆတိ။ (၄)
- ၇။ ကနိဋ္ဌဘာတာ အတ္ထိ။ (။)
- ၈။ ခနံ အတ္ထိ။ (။)
- ၉။ ဝါတော ဝိဇ္ဈတိ။ (၆)
- ၁၀။ ဂဏနာ နာမ နတ္ထိ။ (၇)
- ၁၁။ ကနိဋ္ဌော ဝသတိ။ (၉)
- ၁၂။ ပရိပန္နော အတ္ထိ။ (။)
- ၁၃။ ဝိဟာရော အတ္ထိ။ (။)
- ၁၄။ ကော ဝသတိ။ (။)
- ၁၅။ ဂမနာကာရော ပညာယတိ။ (၁၀)
- ၁၆။ သောဝိ န ပဿတိ။ (၁၃)
- ၁၇။ မရဏစေတနာ နာမ နတ္ထိ။ (။)
- ၁၈။ သတ္တာ ဝိဟရတိ။ (၃)
- ၁၉။ ထေရောပိ ဩဝဒတိ။ (၃)
- ၂၀။ သာမဏေရောပိ စိရာယတိ။ (၁၀)
- ၂၁။ ဝေရံ ဥပသမ္ပတိ။ (၃၃)
- ၂၂။ အယံ အာဂစ္ဆတိ။ (၃၂)
- ၂၃။ စိတ္တသုခံ နာမ န ဟောတိ။ (၃၀)
- ၂၄။ အညံ နတ္ထိ။ (၁၈)
- ၂၅။ သေ ရောဒတိ။ (။)
- ၂၆။ မာဏဝေါ ဝဒတိ။ (၁၉)

ဓမ္မပဒေဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၃

- ၂၇။ သော အနုဿရတိ။ (ဓမ္မပဒေဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၂၇)
 ၂၈။ အရုဏော န ဥဋ္ဌဟတိ။ (၂၈)
 ၂၉။ သတ္တာ နာယတိ။ (၃၈)
 ၃၀။ ထေရော ကရောတိ။ (၄၄)

* * * * *

အန္တိဝိဘတ်

- ၁။ တေ ပဝိသန္တိ။ (ဓမ္မပဒေဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၆)
 ၂။ တေ ကရောန္တိ။ (၁၅)
 ၃။ ဘဏ္ဍာနိ ဟောန္တိ။ (။)
 ၄။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ သန္နိပတန္တိ။ (။)
 ၅။ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ သန္နိပတန္တိ။ (။)
 ၆။ နိဗ္ဗတ္တာ နာမ ဟောန္တိ။ (။)
 ၇။ အာဂန္တုကဘိက္ခု အာဂစ္ဆန္တိ။ (၂၅)
 ၈။ အာဂတာ အတ္တိ။ (၂၈)
 ၉။ ပုတ္တာ နာမ န သက္ကောန္တိ။ (၃၀)
 ၁၀။ ဘိက္ခု ဘုဉ္ဇန္တိ။ (၉၇)
 ၁၁။ ဥဘောဝိ ဇာနန္တိ။ (။)
 ၁၂။ သဗ္ဗေ ဂစ္ဆန္တိ။ (။)
 ၁၃။ တေ န လာဘန္တိ။ (။)
 ၁၄။ အပ္ပမတ္တာ နန္ဒန္တိယေဝ။
 ၁၅။ ဘိက္ခု နိဿိန္တိ။ (၁၀၀)
 ၁၆။ ကေမိ ပါပုဏန္တိ။ (၁၀၂)
 ၁၇။ ဟတ္ထိ ပလာယန္တိ။ (၁၀၄)
 ၁၈။ သကုဏာ ဓာရေန္တိ။ (၁၀၅)
 ၁၉။ ဒေဝပုတ္တာ စဝန္တိ။ (၁၁၀)
 ၂၀။ မနုဿာ စိန္တေန္တိ။ (။)

- ၂၁။ မနုဿာ ကထေန္တိ။ (။)
- ၂၂။ ဣတ္ထိယော ဥပဌဟန္တိ။ (၁၄၃)
- ၂၃။ သတ္တာ နာမ န ကရေန္တိ။ (၁၄၂)
- ၂၄။ ဝိစရန္တာ အနုဘဝန္တိ။ (။)
- ၂၅။ သန္တိ သောတာပန္နာ။ (၁၄၁)
- ၂၆။ ဒေဝိယော ဘောဇေန္တိ။ (၁၄၀)
- ၂၇။ ဒေဝိယော သုဏန္တိ။ (။)
- ၂၈။ ဣတ္ထိယော ဝိစရန္တိ။ (၁၃၇)
- ၂၉။ တထာဂတာ အဘိရမန္တိ။ (၁၃၃)
- ၃၀။ ဗုဒ္ဓါ ဒေသေန္တိယေဝ။ (၁၃၀)

* * * *

သိဝိဘတ်

- ၁။ ကောသိ တုံ။ (၉)
- ၂။ (တုံ) နေသိ။ (၁၀)
- ၃။ (တုံ) ဇာနာသိ။ (၁၂)
- ၄။ တုံ အသိ။ (၁၉)
- ၅။ (တုံ)န ဇာနာသိ။ (၂၅)
- ၆။ (တုံ) ဝဒေသိ။ (၃၀)
- ၇။ (တုံ) ကရောသိ။ (၃၂)
- ၈။ အာဂတောသိ။ (၃၉)
- ၉။ တုံ ဝိစရသိ။ (၄၆)
- ၁၀။ (တုံ) ပဗ္ဗဇိတောသိ။ (။)
- ၁၁။ တုံ အနတ္တမနောသိ။ (၅၇)
- ၁၂။ တုံ ရောစေသိ။ (၅၈)
- ၁၃။ ကိ ဝဒေသိ တာတ။ (၆၂)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၅

- ၁၄။ ဃဇ္ဇေသိ ဃဇ္ဇေသိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၆၁)
၁၅။ (တုံ) ကရောသိ။ (၁၆၁)
၁၆။ ကိ ကရောသိ။ (၁၆၉)
၁၇။ (တုံ) ဥဿဟသိ။ (၁၄၈)
၁၈။ ကိ အပ္ပ ရောဒသိ။ (၁၅၀)
၁၉။ (တုံ) သက္ကောသိ။ (၁၅၄)
၂၀။ ကုဟိ ပန တုံ စူဠပန္နက ဂစ္ဆသိ။ (၁၅၆)
၂၁။ (တုံ) န သုဏသိ။ (၁၃၈)
၂၂။ (တုံ) န သဒ္ဓဟသိ။ (၁၃၇)
၂၃။ စောရောသိ။ (၁၃၆)
၂၄။ ဗာလောသိ။ (။)
၂၅။ မူဠောသိ။ (။)
၂၆။ ဩဠောသိ။ (။)
၂၇။ ဂေါဏောသိ။ (။)
၂၈။ ဂဒြဘောသိ။ (။)
၂၉။ နေရယိကောသိ။ (။)
၃၀။ တိရုတ္တာနဂတောသိ။ (။)
၃၁။ ဗုဒ္ဓေါတိ ဝဒေသိ။ (၁၃၂)
၃၂။ ကာသိ တုံ။ (၁၂၅)
၃၃။ တုံ ပဿသိ။ (၁၁၉)
၃၄။ ဝိလပသိ အပ္ပ။ (၉၈)
၃၅။ ဘာယသိ အပ္ပ။ (၉၈)
၃၆။ ကိ ဝဇ္ဇေသိ။ (၁၅၁)

* * * *

မိမိဘတ်

- ၁။ ဘာဂိနေယျောမိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၉)
- ၂။ (အဟံ) န ဇာနာမိ။ (၁၂)
- ၃။ (အဟံ) ပဋိပါဒယာမိ။ (၁၉)
- ၄။ (အဟံ) န ဝိန္နာမိ။ (၂)
- ၅။ (အဟံ) ဇဟာမိ။ (၂)
- ၆။ အဟံ ဝိဟရာမိ။ (၃၇)
- ၇။ အဟံ ခါဒိမိ။ (၂)
- ၈။ အဟံ ပိဝိမိ။ (၂)
- ၉။ အာဂတောမိ။ (၃၉)
- ၁၀။ န ဒေမိ တာတာ။ (၆၄)
- ၁၁။ နာဟံ ဒမ္ပိ။ (၆၅)
- ၁၂။ အဟံ ဇာနာမိ။ (၆၇)
- ၁၃။ အဟံ န ပတ္ထေမိ။ (၇၀)
- ၁၄။ အဟံ ဇာနာမိ ဇာနာမိ။ (၁၆၁)
- ၁၅။ (အဟံ) ကာရေမိ။ (၁၆၀)
- ၁၆။ (အဟံ) ပစ္စာသီသာမိ။ (၁၅၉)
- ၁၇။ အဟံ ဟောမိ။ (၁၆၉)
- ၁၈။ ဝန္နာမိ အယျေ။ (၁၄၄)
- ၁၉။ (အဟံ) န သက္ကောမိ။ (၁၄၉)
- ၂၀။ ကိံ ကရောမိ တာတာ။ (၂)
- ၂၁။ ဟောမိ ဘော။ (၁၅၁)
- ၂၂။ (အဟံ) သမ္ပုဋ္ဌာမိ။ (၁၅၆)
- ၂၃။ အဟံ ဟောမိ။ (၁၄၂)
- ၂၄။ (အဟံ) ဒမ္ပိ။ (၂)
- ၂၅။ သမ္ပုယာမိ ပမုယာမိ။ (၁၃၉)
- ၂၆။ အဟံ န ဇာနာမိ။ (၁၃၉)

ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၇

- ၂၇။ ဂဏှာမိ တာတ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၂၅)
 ၂၈။ န ဝိလပါမိ ကနိဋ္ဌဘာတိက။ (၉၈)
 ၂၉။ န ဘာယာမိ ကနိဋ္ဌဘာတိက။ (၂)
 ၃၀။ ဒုဗ္ဗလောမိ။ (၈၃)
 ၃၁။ ဗာလောမိ။ (၁၅၁)
 ၃၂။ န ဝဇ္ဇေမိ ဒေဝ။ (၂)
 ၃၃။ အပ္ပမတ္တောမိ။ (၁၆၆)
 ၃၄။ (အဟံ) ရက္ခာမိ။ (၁၇၆)

* * * *

မဝီဘတ်

- ၁။ (မယံ) ဒေမ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၅၀)
 ၂။ န ဇာနာမ။ (၅၁)
 ၃။ (မယံ) ပဗ္ဗဇာမ။ (၅၇)
 ၄။ မယံ ဝိစရာမ။ (၆၈)
 ၅။ မယံ န ဒမ္မ။ (၁၇၁)
 ၆။ နဋ္ဌာမှာ။ (၁၄၃)
 ၇။ (မယံ) ဂစ္ဆာမ။ (၁၅၃၊ ၁၃၆)
 ၈။ မယံ န ကရောမ။ (၁၃၇)
 ၉။ ဒုဋ္ဌုကာမာမှာ။ (၁၃၄)
 ၁၀။ မယံ န ဇာနာမ။ (၁၀၇)
 ၁၁။ ကိလန္တမှ။ (၁၄၉)
 ၁၂။ (မယံ) ဟောမ။ (၂)
 ၁၃။ မယံ ပဗ္ဗာဇေမ။ (၈၆)
 ၁၄။ အာမ ပဿာမ။ (၈၄)

* * * *

ကတ္တားနဲ့ကြိယာ (အတိတ်)
ဤဝိဘတ်

- ၁။ ဖြစ်ပြီးလေက၊ အတိတ်၊ နကက (ပြီ) (ခဲ့သည်)။
- ၂။ အနည်းကြိယာ၊ (ကုန်) မပါ၊ များမှာ (ကုန်)ပါသည်။
- ၃။ ကြိယာ-ကတ္တား၊ ဝုစ်တူငြား၊ တူငြာ အရသည်။

- ၁။ သာ ဝိဇာယိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၂)
- ၂။ ကုဋ္ဌမ္ပိကော အဟောသိ။ (။)
- ၃။ သော ပက္ကမိ။ (။)
- ၄။ တထာဂတော ဝသိ။ (၃)
- ၅။ သာ လဘိ။ (။)
- ၆။ သေဋ္ဌိ အကောသိ။ (၆)
- ၈။ သော ယာစိ။ (၄)
- ၉။ မဟာပါလော စိန္တေသိ။ (။)
- ၁၀။ ဝေဇ္ဇော ပဝါရေသိ။ (၆)
- ၁၁။ ထေရော ပုစ္ဆိ။ (။)
- ၁၂။ သော နိသီဒိ။ (။)
- ၁၃။ သော ပေသေသိ။ (။)
- ၁၄။ ထေရော အဟောသိ။ (။)
- ၁၅။ ဒေဝိန္ဒော ဝိသောယေ။ (၁၁)
- ၁၆။ ထေရော သလ္လကေသိ။ (၁၂)
- ၁၇။ သတ္တာ ဒေသေသိ။ (၃၂)
- ၁၈။ ယက္ခိနိ ပတိဋ္ဌဟိ။ (၃၃)
- ၁၉။ သာ အဒါသိ။ (။)
- ၂၀။ သာ ပဋိဇ္ဇေယျိ။ (။)
- ၂၁။ တေဒဟောသိ။ (၃၀)
- ၂၂။ ကုက္ကုဋ္ဌိ ဝိဇာယိ။ (၃၁)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၉

- ၂၃။ မဇ္ဇာရီ ခါဒိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၃၁)
 ၂၄။ သာ အဂမာသိ။ (။)
 ၂၅။ ဟတ္ထိနာဂေါ ပါဝိသိ။ (၃၇)
 ၂၆။ ထေရော ဌပေသိ။ (၃၉)
 ၂၇။ ပါလိလေယျကော ပက္ခန္တိ။ (။)
 ၂၈။ ဣတရော အညာသိ။ (၁၀၃)
 ၂၉။ ဂေါပါလကော ဒါပေသိ။ (၁၀၉)
 ၃၀။ သော ဝနိ။ (။)

* * * *

ဥပိသတ်

- ၁။ ဣတရေယေဝ ဝိစာရိသု။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၃)
 ၂။ ကိစ္စာနိ အဟေသုံ။ (၄)
 ၃။ တေပိ အဝိဝါသေသုံ။ (၅)
 ၄။ မနုဿာ အဒံသု။ (၆)
 ၅။ တေ ကထယိသု။ (။)
 ၆။ ဘိက္ခူ ပုစ္ဆိသု။ (။)
 ၇။ ဘိက္ခူ အာဟံသု။ (၈)
 ၈။ မနုဿာ ပက္ကမိသု။ (။)
 ၉။ အင်္ဂိနိ အဟေသုံ။ (၁၃)
 ၁၀။ ဣန္ဒြေဂေါပကာ ဥဋ္ဌဟိသု။ (။)
 ၁၁။ သကလနဂရဝါသိနော ကရိသု။ (၃၄)
 ၁၂။ ပက္ခာ အဟေသုံ။ (၃၅)
 ၁၃။ မဟာကုလားနိ ပဟိဏိသု။ (၃၉)
 ၁၄။ ဘိက္ခူ ယာစိသု။ (။)
 ၁၅။ ဘိက္ခူ နိသိဒိသု။ (။)

- ၁၆။ ဘိက္ခုနာသက္ကိဋ္ဌိသု။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၄၀)
- ၁၇။ ပေါရာဏကပဏ္ဍိတာ ကာရယီသု။ (၄၁)
- ၁၈။ ဘာတရော မောစယီသု။ (၄၃)
- ၁၉။ တာ ဝန္တိသု စေဝ ပူဇေသုံ စ။ (၁၃၅)
- ၂၀။ ဣတ္ထိယော ဥပသင်္ကမီသု။ (၁၄၃)
- ၂၁။ တာ ဣတ္ထိယော အဒံသု။ (၁၄၃)
- ၂၂။ ဘတကာ အာဟံသု။ (၁၄၈)
- ၂၃။ တေ ဝသီသု။ (၁၅၀)
- ၂၄။ ဥဘောပိ အဂမံသု။ (၁၅၃)
- ၂၅။ ဒွေပိ နိဝတ္တိသု။ (။)
- ၂၆။ ပိဋကနိ အာဂမီသု။ (၁၅၇)
- ၂၇။ သေဒါ မုစ္ဆိသု။ (၁၆၁)
- ၂၈။ ပုရိသာ အပနေသုံ။ (၁၆၉)
- ၂၉။ ဣမေ ကရိသု။ (၁၇၂)
- ၃၀။ အသုရာ န ဥက္ခိပီသု။ (၁၇၇)

* * * *

ကတ္တားနဲ့ကြိယာ
(ဩ၊ ဣ၊ ဣ၊ ဟာ ပိဘတ်များ)

- ၁။ တံ အစရိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၉၄)
- ၂။ တုမေ ဟာ စိန္တယိတ္ထ။ (၈၄)
- ၃။ တုမေ အဝေါစုတ္တ။ (၈၀)
- ၄။ (တုမေ) န သဒ္ဓဟိတ္ထ။ (၇၅)
- ၅။ အဟံ ပဋိက္ခိပီ။ (။)
- ၆။ တုမေ ဂဏှိတ္ထ။ (၇၂)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၁၁

- ၇။ အဟံ အကာသီ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၇၀)
၈။ (တုမေ) မာ ကရိတ္ထ။ (၆၈)
၉။ မာ သဿံ နာသယိ။ (၆၂)
၁၀။ အဟံ ပတ္တေသီ။ (၇၁)
၁၁။ မာ ဧဝံ ကရိတ္ထ အာစရိယ။ (၆၀)
၁၂။ မာ ဘိက္ခဝေ ဧဝံ အဝစုတ္ထ။ (၄၇)
၁၃။ မယံ န လဘိမှာ။ (၃၇)
၁၄။ မယံ န အဟုမ္ပ။ (။)
၁၅။ တုမေ နာဟုဝတ္ထ။ (။)
၁၆။ အဟံ နာလတ္ထိ။ (၃၃)
၁၇။ (တံ) မာ စိန္တယိ။ (။)
၁၈။ (တံ) အန္တုဗာလေ ကသ္မာ ဝေမကာသီ။ (၃၁)
၁၉။ (တုမေ) မာ ပုန ဝေမကတ္ထ။ (။)
၂၀။ အဟံ ပဋိဇာနီ။ (၁၃)
၂၁။ အဟံ နာဒါသီ။ (၁၂)
၂၂။ မယံ ဂမိမ္ပ။ (။)
၂၃။ မာ ဘန္တေ ဧဝံ ကရိတ္ထ။ (၉)
၂၄။ မာ ဝေါ အာဂုသော ဧဝံ ရုစိတ္ထ။ (။)
၂၅။ မာ ဘန္တေ ဧဝံ ကရိတ္ထ။
၂၆။ တုမေ မာ စိန္တယိတ္ထ။ (၈)
၂၇။ အဟံ ပူရေသီ။ (၃)
၂၈။ မာ ဘာယိ။ (၁၆၁)
၂၉။ မယမ္ပိ န နိက္ခမိမှာ။ (၁၆၃)
၃၀။ မယံ နာဒမ္ပ။ (။)
၃၁။ အဟံ ဝိတိနာမေသီ။ (၁၆၆)

ကတ္တားနဲ့ကြိယာ (အနာဂတ်)

- ၁။ မဖြစ်သေးက၊ နာဂတ၊ နက်က အံ့-လိမ့်မည်။
- ၂။ အနည်းကြိယာ၊ (ကုန်)မပါ၊ များမှာ (ကုန်)ပါသည်။
- ၃။ ကြိယာ-ကတ္တား၊ ဝုတ်တူငြား၊ တူငြား အရသည်။
- ၁။ (သတ္တ) ဂဏိုဿတိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၇၄)
- ၂။ ဘဂဝါ ကရိဿတိ။ (။)
- ၃။ ပဏ္ဍိတာ ဂမိဿန္တိ။ (၇၂)
- ၄။ ဒန္တာ အာဂမိဿန္တိ။ (။)
- ၅။ တံ သာရိပုတ္တော နာမ ဘဝိဿသိ။ (၇၁)
- ၆။ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပန္နိဿတိ။ (၇၀)
- ၇။ ဒေဝီ ဘဝိဿတိ။ (၇၁)
- ၈။ သမိစ္ဆိဿတိ န ခေါ ပတ္တနာ။ (၇၀)
- ၉။ မယံ ဝသိဿာမ။ (၆၅)
- ၁၀။ မယံ ဝက္ခာမ။ (။)
- ၁၁။ မယံ ဘောဇေဿာမ။ (၆၄)
- ၁၂။ မယမ္ပိ ဘောဇေဿာမ။ (။)
- ၁၃။ ဈာပေဿာမ။ (၆၃)
- ၁၄။ နာဟံ ဂမိဿာမိ။ (၆၀)
- ၁၅။ ပညာယိဿထ တုမေ အာစရိယ။ (။)
- ၁၆။ မဟာဇေနော ပူဇေဿတိ။ (။)
- ၁၇။ န သက္ခိဿာမဟံ။ (။)
- ၁၈။ နာဟံ သက္ခိဿာမိ။ (။)
- ၁၉။ မယမ္ပိ ဂမိဿာမ။ (။)
- ၂၀။ တုမေ ကရိဿထ။ (။)
- ၂၁။ (မယံ) ကထေဿာမ။ (၅၉)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၁၃

- ၂၂။ ဗုဒ္ဓမာနော ပဋိဝိစ္စိသတိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၅၉)
၂၃။ (မယံ) ဂမိသာမ။ (။)
၂၄။ အဝိဂတံ ဘဝိသတိ။ (။)
၂၅။ (မယံ) ပသသိသာမ။ (။)
၂၆။ ဘဝိသတိ ဧတ္ထ ကာရဏံ။ (၅၈)
၂၇။ (မယံ) လဘိသာမ။ (၅၇)
၂၈။ ဣမေ ဂမိသန္တိ။ (။)
၂၉။ (အဟံ) န ဘိန္နိသာမိ။ (၅၄)
၃၀။ စိတ္တံ န ဝိမုစ္စိသတိ။ (။)
၃၁။ (အဟံ) ဆိန္နိသာမိ။ (။)
၃၂။ မယံ ဒသာမ။ (၄၉)
၃၃။ (တုမေ) သက္ခိဿထ။ (။)
၃၄။ အဟံ ဥပ္ပဗ္ဗဒိသာမိ။ (၄၃)
၃၅။ အဟံ ပဗ္ဗဒိသာမိ။ (။)
၃၆။ မယမေဝ ပညာယိသာမ။ (၃၆)
၃၇။ သုဗ္ဗုဒ္ဓိကာ ဘဝိသတိ။ (၃၄)
၃၈။ ဒုဗ္ဗုဒ္ဓိကာ ဘဝိသတိ။ (။)
၂၉။ မုဒ္ဒါ ဖလိသတိ။ (၂၈)
၄၀။ အဘိသပေါ ပတိသတိ။ (။)
၄၁။ န တံ ခမာပေသတိ။ (။)
၄၂။ အဟံ ဘာသိသာမိ။ (၁၇)
၄၃။ ဓမ္မာဘိသမယော ဘဝိသတိ။ (။)
၄၄။ သောတာပနော ဘဝိသတိ။ (။)
၄၅။ အာဂတာ ပသသိသန္တိ။ (၁၇)
၄၆။ ဗြာဟ္မဏောပိ ဝိစရိသတိ။ (။)
၄၇။ ဗြာဟ္မဏော ပုစ္ဆိသတိ။ (။)

- ၄၈။ ဒေဝတာ ဘဝိဿတိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၂)
- ၄၉။ မယံ ပဋိဇ္ဇောဿာမ။ (၈)
- ၅၀။ အဟတ္ထိ ဂမိဿာမိ။ (၄)
- ၅၁။ အဟတ္ထိ န ဝက္ခာမိ။ (၈)

* * * *

တုလျှတ်-လိင်္ဂတ်

- ၁။ အနက်တူပါ၊ ပုဒ်တွေဟာ၊ မည်ပါ တုလျှတ်။
- ၂။ လိင်္ဂအနက်သာ၊ ရှိလေပါ၊ ပုဒ်ဟာ လိင်္ဂတ်မှတ်။
- ၃။ ထိုဝါကျမှာ၊ ကြိယာ၊ မပါရှိဟု မှတ်။

- ၁။ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာကော ဧသော။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၃၉)
- ၂။ ဘဂဝါ ဗုဒ္ဓသုခုမာလော စေဝ ခတ္တိယသုခုမာလော စ။ (။)
- ၃။ အယံ ဥပကာရကော။ (၄၀)
- ၄။ မဟာ ခေါ် ပန ဇမ္ဗုဒီပေါ။ (၅၇)
- ၅။ မဟတိ သာလာ။ (၂၆)
- ၆။ အဟံ ဥပတိသော နာမ။ (၅၈)
- ၇။ သာရိပုတ္တတ္ထေရော အာစရိယပူဇကော။ (၅၉)
- ၈။ တေ ဉာတကာ။ (၆၆)
- ၉။ အဟံ စူဠပန္နကော။ (၁၅၈)
- ၁၀။ ဒန္တော အယံ။ (။)
- ၁၁။ သဂ္ဂေါ နာမ သုခဗဟုလော။ (၁၆၉)
- ၁၂။ မယံ မဂ္ဂပဋိပန္နာ။ (၁၄၉)
- ၁၃။ ကပဏမနုသော ဧသော။ (၁၄၈)
- ၁၄။ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဘဒ္ဒိကာ။ (၁၅၄)
- ၁၅။ စူဠပန္နကော အတိဒဟရော။ (၁၅၄)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၁၅

- ၁၆။ နတ္တာ ပဗ္ဗဇိတုကာမော။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၅၅)
- ၁၇။ သေ ဗုဒ္ဓေါ အနတ္တရော။ (၁၃၉)
- ၁၈။ သဟနံ နာမ မယံ ဘာရော။ (၁၃၆)
- ၁၉။ သော သေဋ္ဌိ ဗုဒ္ဓမာမကော ဓမ္မမာမကော သံဃမာမကော။ (၁၃၂)
- ၂၀။ စဏ္ဍာ ခေါ သာကီယာ။ (၈၈)
- ၂၁။ မဟတီ တေ သမ္ပတ္တိ။ (၁၃၁)
- ၂၂။ တေ မဟာပရာမိကာ။ (၁၅၄)
- ၂၃။ သော မေ သာမိကော။ (၁၇၆)
- ၂၄။ အဟံ အဝိဇ္ဇတိပဉ္စသီလာ။ (။)
- ၂၅။ အပ္ပိစ္ဆတာ မမ တန္တိ။ (၁၈၁)
- ၂၆။ သီလံ ကီဒိသံ။ (၁၇၆)
- ၂၇။ ဣဒံ တောသံ ပုဗ္ဗကမ္ပံ။ (၁၄၃)
- ၂၈။ တုမေ တဿာ အနုစ္စဝိကာ။ (၁၂၈)
- ၂၉။ သာ စ တုမှာကညေဝ အနုစ္စဝိကာ။ (။)
- ၃၀။ ပုတ္တော ရဇ္ဇဿ အနုစ္စဝိကော။ (၁၀၆)
- ၃၁။ ဣဒ္ဓိဝိသယော ဟေသ။ (၆၉)

* * * *

အရတူ နာမပိသေသန (ပထမာ ကေဝုဓံ)

- ၁။ ပိသေသန၊ ပိသေသျ၊ တူတြိ (၄) မျိုးပါ။
- ၂။ လိင်-ဝုဓံ-ဝိဘတ်၊ အရမှတ်၊ (၄)ရပ် တူလေပါ။
- ၃။ အနည်းမှာ (သော)، များ (ကုန်သော)، မှတ်လော နက်ပေးရာ။
- ၁။ အမှာကံ ဗုဒ္ဓါနံ အနုစ္စဝိကော ဒေယျဓမ္မော နတ္ထိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၆၈)
- ၂။ ယံ ယံ ပဏီတံ ဖလာဖလံ။ (။)
- ၃။ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပနိဿတိ။ (၆၆)
- ၄။ ဗိမ္ဗိသာရော နာမ ရာဇာ ဘဝိဿတိ။ (။)

- ၅။ ကော အပေါလကော ဂစ္ဆတိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၁၃)
- ၆။ တေ မေ သာဝကယုဂံ ဘဝိဿတိ အဂ္ဂံ ဘဒ္ဒယုဂံ။ (၆၀)
- ၇။ အပုတ္တကဉ္စ နာမ ကုလံ ဝိနဿတိ။ (၃၀)
- ၈။ ကော မဟာထေရော ဘဝိဿတိ။ (၂၅)
- ၉။ ကော ဒဟရတိက္ခု အစ္ဆရံ ပဟရိ။ (။)
- ၁၀။ ကော ဝေဇ္ဇော ပုစ္ဆိ။ (၁၃)
- ၁၁။ အညော သဒ္ဓေါ နတ္ထိ။ (၁၀)
- ၁၂။ အမနုဿပရိဂ္ဂဟိတာ အဋ္ဌဝိ အတ္ထိ။ (၉)
- ၁၃။ ကောစိ အာရညကော ဝိဟာရော အတ္ထိ။ (။)
- ၁၄။ အတ္ထိ တေ ကောစိ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗယုတ္တကော ဉာတိ။ (၄)
- ၁၅။ သဝိညာဏကမ္ပိ အဝိညာဏကမ္ပိ နေံ ကိဉ္စိ အတ္ထိ။ (။)
- ၁၆။ မဟာပါလော ကုဋ္ဌမ္ပိကော စိန္တေသိ။ (။)
- ၁၇။ ကိံ ဒီဃနိကာယာဒိသု အညတရော နိကာယော။ (၁၀၁)
- ၁၈။ ကိံ တိသု ဝိဋ္ဌကေသု ကေံ ဝိဋ္ဌကံ။ (။)
- ၁၉။ သော အဋ္ဌိဿရော နာမ ပစ္စေကပုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။ (၉၅)
- ၂၀။ တေန မေ အနပ္ပကံ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (၉၈)
- ၂၁။ အညံ ကိဉ္စိ ပုညံ နာမ နာဟောသိ။ (၈၁)
- ၂၂။ ကာစိ ပါဒပရိကမ္ပပိဋ္ဌိပရိကမ္ပကရာ အတ္ထိ။ (၇၉)
- ၂၃။ ရညော အဝိမတ္တံ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ (၈၅)
- ၂၄။ အမှာကံ ဃရေ ကော ခုဇ္ဇာ အတ္ထိ။ (၁၂၅)
- ၂၅။ ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပန္နာ ကုလသီတာ အာဟ။ (၁၂၁)
- ၂၆။ မမ သဟာယကော သေဋ္ဌိ အတ္ထိ။ (၁၁၅)
- ၂၇။ ကော ဝိတာ အတ္ထိ သောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကာ အဘိရူပါ ပါသာဒိကာ။ (။)
- ၂၈။ သေဋ္ဌိပုတ္တော ဃောသကော အာဂတော။ (၁၁၆)
- ၂၉။ မဟန္တံ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ (၁၁၇)
- ၃၀။ ကေံ ဘာဇနံ ပဝိသတိ။ (။)

အရတူ နာမဝိသေသန (ပထမာဗဟုဝစ်)

- ၁။ တယော ပုတ္တာ အဟေသုံ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၆၄)
- ၂။ ပဉ္စပညာသ ဇနာ ကရိသု။ (၆၃)
- ၃။ ဒွေ ဘာတိကာ ကုဋ္ဌမ္ပိကာ သာလိက္ခေတ္တံ ဝပါပေသုံ။ (၄၀)
- ၄။ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ သဗ္ဗာနိ ခေပေတုံ နာသက္ခိသု။ (၄၀)
- ၅။ ကောသမ္ပကာ ဘိက္ခူ အဂမံသု။
- ၆။ ဗဟူ ဣန္ဒဂေါပကာ ဥဋ္ဌဟိသု။ (၄၁)
- ၇။ ပမတ္တဿ စတ္တာရော အပါယာ သကဂေဟသဒိဿ။ (၆)
- ၈။ အနေကာနိ ဗုဒ္ဓသတာနိ ဗုဒ္ဓသဟဿာနိ အတိတာနိ။ (၇)
- ၉။ စက္ခုနိ ဟာယန္တ မမာယိတာနိ။ (၇)
- ၁၀။ ဒွေယေဝ ဝုရာနိ။ (၅)
- ၁၁။ သာဝတ္ထိယံ သတ္တ မနုဿကောဋိယော ဝသန္တိ။ (၄)
- ၁၂။ ပဉ္စကောဋိမတ္တာ မနုဿာ အရိယသာဝကာ ဇာတာ။ (။)
- ၁၃။ ဒွေ ကောဋိမတ္တာ မနုဿာ ပုထုဇ္ဇနာ။ (။)
- ၁၄။ အရိယသာဝကာနံ ဒွေယေဝ ကိစ္စာနိ အဟေသုံ။ (။)
- ၁၅။ ရညော ပန ပဉ္စ ဝါဟနာ အဟေသုံ။ (၁၂၆)
- ၁၆။ ဒွေ အဿာ ယောဇနသတံ ဂစ္ဆန္တိ။ (။)
- ၁၇။ ပဉ္စ ဝါဟနာနိ နိဗ္ဗတ္တန္တု။ (၁၂၇)
- ၁၈။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ကိရ ဣမာဝ ဒွေ ဂါထာ အနုမောဒနဂါထာ နာမ ဟောန္တိ။
(၁၂၇)
- ၁၉။ ဣမာနိ ပဉ္စဝါဟနာ နိဗ္ဗတ္တိသု။ (။)
- ၂၀။ သဗ္ဗေ ပူရေန္တ သင်္ကပ္ပိ။ (။)
- ၂၁။ တိဿော အဂ္ဂမဟေသိယော အဟေသုံ။ (၁၃၀)
- ၂၂။ ကောသမ္ပိယံ တယော သေဋ္ဌိနော ဟောန္တိ။ (။)
- ၂၃။ ပဉ္စသတာ တာပဿာ အာဟံသု။ (၁၃၂)
- ၂၄။ တယော သေဋ္ဌိနော အမှာကံ ဗဟူပကာရာ။ (။)

- ၂၅။ သဗ္ဗေပိ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစိဝရဓရာ ဟေိဘိက္ခူ အဟေသုံ။ (နာ၊ ၁၃၃)
- ၂၆။ ပဉ္စသတာ ဣတ္ထိယော ဝေမာဟံသု။ (၁၃၄)
- ၂၇။ တတော ပဋ္ဌာယ ဒွေ ဇနာ အဟေသုံ။ (၁၆၉)
- ၂၈။ တံ ဝေ ဒေဝါ တာဝတိံသာ၊ အာဟု သပ္ပုရိသော ဣတိ။ (၁၆၉)
- ၂၉။ သတ္တ ဒိဝသာနိ အတိက္ကန္တာနိ။ (၁၆၃)
- ၃၀။ တီဏိ ပိဋကကနိ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိယေဝ အာဂတာနိ။ (၁၅၈)

* * * *

အရတူ နာမပိသေသန (ဒုတိယာဏေဝုဒ်)

- ၁။ သာ ဧကံ ကုလံ ဂန္တုကာမာ ဂေဟာ နိက္ခမိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ နာ၊ ၃၀)
- ၂။ ပုတ္တော အဘိရုစိတံ ကုလံ အာစိက္ခိ။ (။)
- ၃။ ဧကော ဝေဇ္ဇော ဧကံ စက္ခုဒုဗ္ဗလံ ဣတ္ထိံ ဒိသ္မာ ပုစ္ဆိ။ (၁၃)
- ၄။ နာဟံ ဘိက္ခဝေ အညံ ဧကသဒ္ဓမ္မိ သမနုပဿာမိ။ (၁၀)
- ၅။ သော ဧကံ မဟလ္လကံ ဒိသ္မာ ပုစ္ဆိ။ (၉)
- ၆။ သော ဧကံ မဟန္တံ ပစ္စန္ဓဂါမံ ပတ္တာ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ (၅)
- ၇။ စတုပ္ပဒိကမ္ပိ ဂါထံ န ဇာနာတိ။ (၁၀၁)
- ၈။ ဣတရော ပန တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ကထေသိ။ (၉၉)
- ၉။ အယျာ မာတာပိတူဟိ အနနုညာတံ ပုတ္တံ န ပဗ္ဗာဇေယျံ။ (၇၅)
- ၁၀။ အဿ သတ္တဝိဝံ အရိယဓနံ ဒေမိ။ (။)
- ၁၁။ ပဿ တာတ တေ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ဗြဟ္မရူပိဝဏ္ဏံ သမဏံ။ (၇၄)
- ၁၂။ ဣတရံ ပဒဒ္ဓယံ သောတာပနုကာလေ နိဋ္ဌာပေသိ။ (၅၉)
- ၁၃။ ကိစ္ဆာပိ ကမ္မံ ဘာရိယံ ကရိဿတိ။ (၉၅)
- ၁၄။ ပကတိကာထာသဒ္ဓေါ သကလံ ဒသယောဇနသဟဿံ ဒေဝနဂရံ ဆာဒေတိ။ (၁၁၀)
- ၁၅။ ဣမေ မံ ဒါရကာ ဗဟုံ လက္ခံ ဖိနိသု။ (၁၁၄)
- ၁၆။ သော အနပ္ပကံ ဒေါမနဿံ ပဋိသံဝေဒေသိ။ (၁၁၄)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၁၉

- ၁၇။ တဝ ပေတ္တိကံ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ တုယုမေဝ ဒဿာမိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၁၁၉)
- ၁၈။ တေ ဧကံ သာလံ ပဝိသီသု။ (၁၂၁)
- ၁၉။ တယာ ပိဝိတံ အမတံ အမှေပိ ပါယေဟိ။ (၁၃၄)
- ၂၀။ မယာ ဒိန္နံ ဩဝါဒံ ရက္ခိဿသိ။ (၁၇၅)
- ၂၁။ အညတရံ ရမဏီယံ ဌာနံ ဒိသ္မာ ဝဒန္တိ။ (၁၇၄)
- ၂၂။ ဧကံ ကရဏီယံ န သရိယံ။ (၁၇၁)
- ၂၃။ သပုတ္တဒါရံ ဂါမဘောဇကံ အဒါသိ။ (။)
- ၂၄။ အသောကော သောကိနိ ပဓံ အဝေက္ခတိ။ (၁၆၅)
- ၂၅။ သာ ရမဏီယံ ပုပ္ဖါရာမံ အကာသိ။ (၁၇၂)
- ၂၆။ ရာဇာ မဟန္တံ သက္ကာရံ ကာရေသိ။ (၁၄၂)
- ၂၇။ အယံ ဒေဝရာဇာ အမှေဟိ စိန္တိတံ စိန္တိတံ သဗ္ဗံ ဒေတိ။ (၁၃၁)
- ၂၈။ တေ ဧကံ မဟာနိဂြောဓံ ဒိသ္မာ တဿ မူလေ နိသီဒိသု။ (။)
- ၂၉။ အဟံ တဿာ အနုစ္စဝိကံ ပုရိသံ န ပဿာမိ။ (၁၂၈)
- ၃၀။ ဣတ္ထကံ ပဏ္ဍာကာရံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တာနံ ပပဉ္စော ဘဝိဿတိ။ (၁၁၈)

* * * *

အရတူ နာမဝိသေသန (ဒုတိယာဗဟုဝုဏ်)

- ၁။ ထေရောပိ ဣတရေ သဋ္ဌိ ဘိက္ခု ဩဝဒတိ။ (ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ နှာ၊ ၈)
- ၂။ ဗဟူ ဝတ အန္တေဝါသိကေ လဘိ။ (၁၀၀)
- ၃။ အသီတိ မဟာထေရေ ဝန္တထ။ (။)
- ၄။ ဘဂဝါ အာယသုန္တံ နန္တံ ဗာဟာယံ ဂဟေတွာ ကကုဋ္ဌပါဒါနိ ပဉ္စ အစ္ဆရာ သတာနိ ဒေဿသိ။ (၇၆)
- ၅။ အနေကသတဂါဝိယော ဥသဘဿ ဒွေ ပဿာနိ ဗံသန္တိယော နိက္ခမိသု။ (၁၁၂)
- ၆။ တယော သေဋ္ဌိနော တယော မဟာဝိဟာရေ ကာရေတွာ သာသနံ ပဟိဏီသု။ (၁၃၃)

- ၇။ နွေ မဋ္ဌသာဋကော ဒါပေသိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၃၄)
- ၈။ သာ စတ္တာရော ကဟာပဏေ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆတိ။ (။)
- ၉။ ပဉ္စ သီလာနိ ရက္ခာဟိ။ (၁၇၆)
- ၁၀။ အဟံ ပဇာနာမိ သက္ကကရဏေ စ ဓမ္မေ။ (၁၆၈)
- ၁၁။ တိသော ဝိဇ္ဇာ ဆ အဘိညာ သမ္မာဒေဿာမိ။ (၁၆၄)
- ၁၂။ ဧကော မာဏဝေါ ပါဒပရိကမ္မာဒီနိ သဗ္ဗကိစ္စာနိ ကရေတိ။ (၁၅၉)
- ၁၃။ ဧတ္ထေကေ မဟာထေရေ ဒိဌာ သာမီဝိကမ္မမတ္တဗ္ဗိ န ကရေသိ။ (၂၅)
- ၁၄။ ဧကေကော ဥတ္တရာသဂေါ ပဉ္စ သတာနိ ပဉ္စ သတာနိ အတ္တတိ။ (၁၄၀၀)
- ၁၅။ သော ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ အာဒါယ ဂစ္ဆတိ။ (။)
- ၁၆။ ပဌမံ အဋ္ဌ သင်္ဃိကုက္ကုဋေ ပဟိဏတု။ (၁၃၇)
- ၁၇။ သတ္တာ တိသော ဂါထာ အဘာသိ။ (၁၃၆)
- ၁၈။ သာ ပဉ္စ မာတုဂါမသတာနိ အာမန္တေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ (၁၃၄)
- ၁၉။ နွေ ဒွါရာနိ ယောဇေတွာ ဝဒေထ။ (၁၂၂)
- ၂၀။ အထဿာ တယော ပဋိဝိသေ အဒိသိ။ (၁၂၁)
- ၂၁။ ကတိ ပဋိဝိသေ ဂဏှိဿသိ အမ္မ။ (။)
- ၂၂။ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဂစ္ဆန္တာ ပဉ္စ ဘေသဇ္ဇာနိ အဋ္ဌ စ ပါနာနိ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ (၃)
- ၂၃။ ဧတ္ထေကေ ပါဏကေ မာရေသိ။ (၁၃)
- ၂၄။ စက္ခုပါလတ္ထေရော ဗဟူ ပါဏကေ မာရေသိ။ (။)
- ၂၅။ သော တေန ဒိန္နေ အဋ္ဌ သင်္ဃိကုက္ကုဋေ အာနေတွာ အာဟ။ (၁၃၇)
- ၂၆။ အဋ္ဌ မတကုက္ကုဋေ၊ အဋ္ဌ သင်္ဃိကုက္ကုဋေ စ ဂဟေတွာ အာဂစ္ဆတု။ (။)
- ၂၇။ သင်္ဂါမံ ဩတိဏ္ဏဟတ္ထိနော စတူဟိ ဒံသာဟိ အာဂတေ သရေ သဟိတံ ဘာရေ။ (၁၃၆)
- ၂၈။ တံ အဝသေသာနိ ပုပ္ဖိနိ ဂဟေတွာ ဂမိဿသိ။ (၁၃၄)
- ၂၉။ သာ စတ္တာရော ကဟာပဏေ ဂဟေတွာ စတူဟိ ပုပ္ဖိနိ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆတိ။ (။)
- ၃၀။ ဝိဏာယ တိသော တန္တိယော ဒေသေတွာ တယော မန္တေ ဥဂ္ဂဏှာပေတွာ ပက္ကာမိ။ (၁၀၄)

အရတူ နာမဝိသေသန (တတိယာဝိဘတ်စသည်)

- ၁။ ကောန ဘိက္ခုနာ ပဌမတရံ ဂန္တံ ဝဇ္ဇတိ။ (ဓမ္မပဒကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၄၅)
- ၂။ ဇေဋ္ဌကနိဋ္ဌာ ပဉ္စဟိ သကဋ္ဌသတေဟိ ဘဏ္ဍံ အာဟရန္တိ။ (၄၃)
- ၃။ ဒီဃာဝုက္ခမာရော ဒွိသု ကာသိကောသလရဋ္ဌေသု ရန္တံ ကာရေသိ။ (၄၂)
- ၄။ ပေါရာဏကပဏ္ဍိတာဝိ ဝဇ္ဈပ္ပတ္တာနံ မာတာဝိတူနံ ဩဝါဒံ သုတွာ ဒွိသု ရဋ္ဌေသု ရန္တံ ကာရယီသု။ (၄၁)
- ၅။ သာဝတ္ထိယံ အနုပ္ပတ္တာနံ ပန တေသံ ဘဂဝါ သေနာသနံ ဒါပေသိ။ (၄၁)
- ၆။ သော တိသယောဇနိကော ကနကဝိမာနေ နိဗ္ဗတ္တိ။ (၃၉)
- ၇။ သော တိဏ္ဍံ ကုလပုတ္တာနံ သာမဂ္ဂိယာနိသံသံ ကထေတွာ အဝသရိ။ (၃၆)
- ၈။ သဗ္ဗေသံ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓဒိဏာသဝါနံ ဂတမဂ္ဂေါ။ (၃၃)
- ၉။ ဝေရာနိ နာမ ဝေရေန ကိသ္ဋိဝ္ဋိ ကာလေ န သမ္ပန္တိ။ (၂)
- ၁၀။ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ (၂၅)
- ၁၁။ န ခေါ ပန မံ သဏှေန သမ္မာစာရေန သမုဒါစရိဿတိ။ (၁၃)
- ၁၂။ အဟံ တိဟိ ဣရိယာပထေဟိ ဝိတိနာမေသာမိ။ (၆)
- ၁၃။ မယံ ရေမာနကဿ ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အာဂတာ။ (၁၁)
- ၁၄။ မနုဿာ ပဏီတေနာဟာရေန ပရိဝိသိတွာ အာဟံသု။ (၅)
- ၁၅။ အနာထပိဏ္ဍိကေန ကာရိတေ တေဝနမဟာဝိဟာရေ ဧကေနဝိသတိ ဝဿာနိ။ (၃)
- ၁၆။ ဝိသာခါယ ကာရိတေ ပုဗ္ဗာရာမေ ဆဗ္ဗဿာနိ။ (၂)
- ၁၇။ အယံ မဟေသက္ခာယ ဒေဝတာယ ပရိဂ္ဂဟိတော ဘဝိဿတိ။ (၂)
- ၁၈။ ဣန္ဒြိယေသုတိ စက္ခာဒိသု ဆသု ဣန္ဒြိယေသု။ (၄၇)
- ၁၉။ ဟိနဝိရိယန္တိ စတုသု ဣရိယာပထေသု ဝိရိယကရဏရဟိတံ။ (၂)
- ၂၀။ သဒ္ဓန္တိ ကမ္မဿ စေဝ ဗလဿ စ သဒ္ဓဟနလက္ခဏာယ လောကီယာယ သဒ္ဓါယ စေဝ တိသု ဝတ္ထုသု အဝေစ္စပ္ပသာဒသင်္ခါတာယ လောကုတ္တရ သဒ္ဓါယ စ သမန္နာဂတံ။ (၄၈)

- ၂၁။ ယောဇနသတိကော အန္တောအဝိစိမ္မိ အဿ သင်္ခါရံ နိဗ္ဗတ္တိ။ (နာ၊ ၉၅)
 ၂၂။ အဋ္ဌာရသန္တံ မဟာဂဏာနံ အာစရိယော အဟောသိ။ (၉၉)
 ၂၃။ ကိံ တီသု ပိဋကေသု ကေံ ပိဋကံ။ (၁၀၀)
 ၂၄။ သတ္တာ စတုသုပိ ဌာနေသု တဿ သာဓုကာရံ အဒိသိ။ (၁၀၁)
 ၂၅။ အမှာကံ ပနာစရိယဿ သဗ္ဗပရိယတ္တိရေဿ ပဉ္စန္ဒံ ဘိက္ခုသတာနံ
 မောက္ခဿ ပသံသာမတ္တမ္ပိ န ကရိ။ (၂)
 ၂၆။ သတ္တာ ပကတိပညတ္တေယေဝ အာသနေ နိသီဒိ။ (၁၀၀)
 ၂၇။ သုခေဝိတာယ ရာဇမဟေသိယာ နိဒ္ဒါ နာမ နာဟောသိ။ (၁၀၅)
 ၂၈။ သော အနေကေဟိ ယူထဟတ္ထိသဟသေဟေဝ ပရိဝုတော အာဟ။
 (၁၀၇)
 ၂၉။ ဂေါပါလကော ဗဟုကေန သပ္ပိနာ ပါယာသံ ဒါပေသိ။ (၁၀၈)
 ၃၀။ သော ဥဘောသု ပသေသု ဗလကာယံ ပယောဇေသိ။ (၁၂၄)

* * * *

ကတ္တား၊ ကံနှင့်ကြိယာ (ပစ္စပ္ပန်)

- ၁။ ပြုလုပ်တတ်တာ၊ ကတ္တားပါ၊ ကြိယာ ပြုခြင်းပါ။
 ၂။ အပြုခံရ၊ ကံမည်စွ၊ ခွဲရ ဤ (၃)ဖြာ။
 ၃။ ကတ္တားဟောမှာ၊ ကံပုဒ်ဟာ၊ ဒုတိယာ ဝိဘတ်ပါ။
 ၄။ အနည်းကံမှာ၊ (ကို) ပေးပါ၊ များမှာ (တို့.ကို) ပေး။
 ၅။ အနည်းကံမှာ၊ (သို့.) ပေးပါ၊ များမှာ (တို့.သို့.) ပေး။
 ၁။ သော ပရိဝါရသမ္ပဒံ လဘတိ၊ နော ဘောဂသမ္ပဒံ။ (စာမျက်နှာ၊ ၄၉)
 ၂။ သော ဘောဂသမ္ပဒံ လဘတိ၊ နော ပရိဝါရသမ္ပဒံ။ (၂)
 ၃။ ကော ပရံ သမာဒပေတိ။ (၂)
 ၄။ ကော ပရံ န သမာဒပေတိ။ (၂)
 ၅။ ဓမ္မော ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိ။ (၆၂)
 ၆။ ဒေဝိ ဒါယံ ဒေန္တိ။ (၅၆)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၂၃

- ၇။ ဣမာပိ ကိံ န လဘန္တိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၃၈)
- ၈။ ဥမင်္ဂစောရာ ဥမင်္ဂံ ဘိန္ဒန္တိ။ (၁၆၀)
- ၉။ ဝဇ္ဇေ ဝိစရန္တာ သုခပ္ပိ ဒုက္ခပ္ပိ အနုဘဝန္တိ။ (၁၄၂)
- ၁၀။ ဗာလာ အသတ္တံ ဘဏန္တိ။ (၁၆၃)
- ၁၁။ (တံ) ယံ ဣစ္ဆသိ။ (၆၂)
- ၁၂။ တံ ဓမ္မံ ရောစေသိ။ (၅၈)
- ၁၃။ တံ ဝစနံ န သုဏသိ။ (၁၃၈)
- ၁၄။ ကိံ ဝဒေသိ တာတ။ (၁၅၄)
- ၁၅။ (တံ) အပ္ပမတ္တံ ပမတ္တံ ကရောသိ။ (၁၆၆)
- ၁၆။ တံ အဘူတံ ကထေသိ။ (၁၂၀)
- ၁၇။ သိပ္ပံ ဣဏသိ အဗ္ဗ။ (၁၂၅)
- ၁၈။ ကိံ ဝဒေသိ။ (။)
- ၁၉။ မဟာဒုက္ခံ နာမ အနုဘောသိ။ (၇၉)
- ၂၀။ သီလံ ရက္ခသိ။ (၁၇၅)
- ၂၁။ (တုမေ) ကိံ ကထေထ ဘိက္ခဝေ။ (၆၁)
- ၂၂။ ကိံ နာမေတံ တာတ ဝဒေထ။ (၁၁၈)
- ၂၃။ တုမေ ကိံ န လဘထ။ (၁၇၁)
- ၂၄။ တုမေ သပ္ပိယံ န ကရေထ။ (၈)
- ၂၅။ အဟံ အာဟာရံ လဘာမိ။ (၁၈၀)
- ၂၆။ (အဟံ) မဂ္ဂံ ကရေမိ။ (၁၆၉)
- ၂၇။ အဟံ ဧတ္ထေကံ ဓနံ န ဒေမိ။ (၁၁၈)
- ၂၈။ အဟံ ပတ္တိံ ဒေမိ။ (၁၂၇)
- ၂၉။ (အဟံ) ဝိတရံ ဒေမိ။ (၁၂၉)
- ၃၀။ (အဟံ) ဧကံ ကာရဏံ ကထေမိ။ (။)
- ၃၁။ (အဟံ) သတ္တာရဉ္စ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။ (၁၃၉)
- ၃၂။ (မယံ) ဝစနံ သုဏောမ။ (၁၁၈)

- ၃၃။ (မယံ) သတ္ထု သန္တိကံ ဂစ္ဆာမ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၃၂)
- ၃၄။ မယံ ပါဏာတိပါတံ န ကရောမ။ (၁၃၇)
- ၃၅။ မယံ ပတ္တိံ န ဒမ္မ။ (၁၇၁)
- ၃၆။ ကိံ ကရောမ။ (။)
- ၃၇။ မယံ ဣဒဗ္ဗိဒဗ္ဗ ကရောမ။ (၁၇၀)

* * * *

ကတ္တား,ကံနှင့်ကြိယာ (အတိတ်)

- ၁။ ဖြစ်ပြီးလေက, အတိတ်, နက်က (ပြီ) (ခဲ့သည်)။
- ၂။ အနည်း ကြိယာ, (ကုန်) မပါ, များမှာ (ကုန်) ပါသည်။
- ၃။ ကြိယာ-ကတ္တား, ဝစ်တုငြား, တုငြား အရသည်။
- ၁။ ပဏ္ဍိတပုရိသော ထေရံ နိမန္တေသိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၄၉)
- ၂။ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ (။)
- ၃။ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္တာ ကထေသိ။ (။)
- ၄။ မဟာပုရိသော သတ္တိံ ဝိဝဇ္ဇေသိ။ (၅၁)
- ၅။ သတ္တာ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ။ (။)
- ၆။ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ ရာဇဂဟံ အဂမံသု။ (၄၉)
- ၇။ ရာဇဂဟဝါသိနော အာဂန္တုကဒါနံ အဒံသု။ (။)
- ၈။ တာ ဥဘောဝိ ပုတ္တေ ဝိဇာယိသု။ (၅၆)
- ၉။ ဒွေ ဘာတိကာ သာလိက္ခေတ္တံ ဝပါပေသုံ။ (၆၂)
- ၁၀။ ဣမေဝိ ပတ္တိတမေဝ လဘိသု။ (၆၃)
- ၁၁။ ကသ္မာ (တံ) မမ သန္တိကံ နာဂန္တိ။ (၁၅၆)
- ၁၂။ ဣဉ္ဇပန္နက တံ မာ သညံ ကရိ။ (။)
- ၁၃။ အာဂုသော မာ ဧဝံ ကရိ။ (၁၆၆)
- ၁၄။ အဇ္ဇ ကသ္မာ န ဂဏှိ။ (၁၃၄)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၂၅

- ၁၅။ မာ ဝေံ ကရိ တာတ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၃၂)
- ၁၆။ မာ မံ ဟတ္ထေန ဆုပိ။ (၁၀၆)
- ၁၇။ ကစ္စိ ဘိက္ခဝေ အပ္ပမတ္တာ သမဏဓမ္မံ ကရိတ္ထ။ (၁၆၆)
- ၁၈။ မာ ကောပံ ကရိတ္ထ။ (၁၃၈)
- ၁၉။ ကသ္မာ နတ္ထိပူဝံ န ပစိတ္တ အမ္ပ။ (၈၇)
- ၂၀။ နန မံ တုမေ အဝေါရုတ္ထ။ (၈၈)
- ၂၁။ ဥပမံ မာ ကရိတ္ထ ပုတ္တကာ။ (၆၈)
- ၂၂။ (အဟံ) နံ အဝစံ။ (၁၂၉)
- ၂၃။ အဟံ ကာလံ ဝိတိနာမေသိ။ (၁၆၆)
- ၂၄။ အဟံ သာမိကံ အကာသိ။ (၁၆၂)
- ၂၅။ အဟံ တံ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ (၁၆၁၊ ၂)
- ၂၆။ အဟံ ပါရမိယော ပူရေသိ။ (၃)
- ၂၇။ (မယံ) ဧတံ ကရဏီယံ န သရိမှ။ (၁၇၁)
- ၂၈။ မယံ ပဝိသိတုံ နာဒမှ။ (၁၆၃)
- ၂၉။ မယံ ဂမိမှ။ (၁၂)
- ၃၀။ (မယံ) ကန္တိမှ။ (၈၄)
- ၃၁။ မယံ သက္ကာရံ အကရိမှ။ (၇၁)
- ၃၂။ (မယံ) သတိံ န ကရိမှ။ (၁၃၁)

* * * *

ကတ္တာ၊ ကံနှင့်ကြိယာ (အနာဂတ်)

- ၁။ မဟာဇနော သတ္တာရမေဝ ပူဇေသတိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၇၂)
- ၂။ ကိ အက္ခရသမယံ သိက္ခာပေသတိ။ (၁၁၅)
- ၃။ ပုတ္တောဝ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ လဘိသတိ။ (၁၁၂)
- ၄။ သော ပတ္တိံ ပါပေသတိ။ (၆၆)
- ၅။ သော အဂ္ဂသာဝကဋ္ဌာနံ ပတ္တေသတိ။ (၆၇)

- ၆။ န တာ ဝေရူပံ ကရိဿန္တိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၃၅)
၇။ တေ ဇီဝိတံ မာရေဿန္တိ။ (။)
၈။ တေ ကိံ ကရိဿန္တိ။ (၁၄၀)
၉။ တေ ပစ္စတ္တရဏာနိ ကရိဿန္တိ။ (။)
၁၀။ တေ ဘိတ္တိံ လိပ္ပိဿန္တိ။ (။)
၁၁။ (တံ) ဧကံ ကမ္မံ ကရိဿသိ။ (၁၄၈)
၁၂။ (တံ) မတ္တကံ ပါပေဿသိ။ (၁၅၅)
၁၃။ ကုဟိ ဂမိဿသိ။ (၁၅၀)
၁၄။ (တံ) ကရဏံ ဝါ အကာရဏံ ဝါ ဇာနိဿသိ။ (၁၃၇)
၁၅။ ပစ္ဆာ ပေသနံ ကရိဿသိ။ (၁၁၆)
၁၆။ (တုမေ) ကိံ ကရိဿသိ။ (၁၄၀)
၁၇။ (တုမေ) (အာဟာရံ) န လဘိဿသိ။ (၆၅)
၁၈။ တဒါ (အာဟာရံ) လဘိဿသိ။ (၆၆)
၁၉။ မာရေဿာမိ နံ။ (၁၁၁)
၂၀။ အဟံ တံ ဂဏှိဿာမိ။ (၁၂၅)
၂၁။ အဟံ ဘိက္ခုသံဃံ ပရိဟရိဿာမိ။ (၉၀)
၂၂။ အဟံ ဥပေါသထံ ကရိဿာမိ။ (၉၁)
၂၃။ အဟံ သံဃကမ္မံ ကရိဿာမိ။ (။)
၂၄။ အဟံ ဇီတရံ ဒဿာမိ။ (၁၂၈)
၂၅။ (အဟံ) သတ္တာရံ ပူဇေဿာမိ။ (၁၃၄)
၂၆။ ပဿိဿာမ နံ။ (၁၂၈)
၂၇။ ဓမ္မံ သုဏှိဿာမ။ (၁၄၀)
၂၈။ ဘတ္တဝေတနံ ဒဿာမ။ (၁၄၈)
၂၉။ ဣဒါနိ ကိံ ကရိဿာမ။ (၁၅၃)
၃၀။ အယျကကုလံ ဒေဿာဿာမိ။ (၁၅၄)
၃၂။ ဒါနံ ဒဿာမ။ (၁၄၆)

- ၃၃။ ဂုတင်္ဂါနိ သမာဒိယိသာမ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၄၆)
- ၃၄။ ဘာဝနံ ဝဓေသာမ။ (။)
- ၃၅။ ဥပေါသထကမ္ပံ ကရိသာမ။ (။)
- ၃၆။ မယမ္ပိ ဘာတိကံ ဘောဇေသာမ။ (၆၄)

* * * *

(ဖြင့်) ဟု ပေးရသော တတိယာဝိဘတ်

- ၁။ အနည်းနာမ်မှာ၊ နက်ပေးရာ၊ မပါ (တို့.) စကား။
- ၂။ အများနာမ်မှာ၊ နက်ပေးရာ၊ ထည့်ပါ (တို့.) စကား။
- ၃။ ဖြင့်-ကရထ၊ နှင့်-သဟ၊ ယောဂ မည်ပါသည်။
- ၄။ ကြောင့်က ဟေတု၊ ကျိုး-စိုလ်ဟု၊ ခေါ်ပြုကြပါသည်။
- ၅။ သဟနဲ့ယှဉ်၊ စသည်-ယှဉ်၊ မယှဉ် သဟတ္ထ။
- ၁။ မယာ ကတနိယာမေနေဝ ပုညာနိ ကရောထ။ (စာမျက်နှာ၊ ၈၄)
- ၁။ အဝီစိမဟာနိရယော ဒေဝဒူတသုတ္တေန ဝဏ္ဏေတဗ္ဗော။ (၈၂)
- ၃။ ကရိသံ အဓောဘာဂေန နိက္ခမတိ။ (၈၁)
- ၄။ အသိနာ သီသံ ဆိန္ဒတိ။ (။)
- ၅။ ဝေဂေန ဟေ။ (၁၂၇)
- ၆။ သော ဧကဝစနေနေဝ ပက္ခန္တိတွာ ပတ္တံ ဂဟေတွာ အာဟရိ။ (။)
- ၇။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ ဒသဟိ အက္ခောသဝတ္ထုဟိ အက္ခောသန္တိ။ (၁၃၆)
- ၈။ တာ ပဉ္စဟိ ဥတ္တရာသင်္ဂသတေဟိ ဓမ္မပူဇံ အင်္ဂသု။ (၁၄၀)
- ၉။ ဣဓေကေဟိ ကိံ ကရိဿထ။ (။)
- ၁၀။ ကာယ နုတ္တ ဘိက္ခဝေ တေရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ။ (၁၄၅)
- ၁၁။ အတ္ထိ ကောစိ ဘတကေန အတ္ထိကော။ (၁၄၈)
- ၁၂။ ဇေဋ္ဌကနိဋ္ဌာ ပဉ္စဟိ သကဋ္ဌသတေဟိ ဘဏ္ဍံ အာဟရန္တိ။ (၄၃)
- ၁၃။ ဥဏှောဒကေန အတ္ထေ သတိ ဥဏှောဒကံ ပဋိယာဒေတိ။ (၃၈)

- ၁၄။ ဟတ္ထေန ကဋ္ဌာနိ ဗံသိတွာ အဂ္ဂိ သမ္မာဒေတိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၃၈)
- ၁၅။ သာ တံ အဂ္ဂယာဂုဘတ္ထေဟိ ပဋိဇ္ဇေ။ (၃၃)
- ၁၆။ သော နိမုဇ္ဈိတွာ အညေန ဌာနေန ပလာယိ။ (၂၈)
- ၁၇။ စန္ဒိမသုရိယေဟိ မေ အတ္ထော။ (၁၉)
- ၁၈။ သက္ကော ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ထေရံ အဒ္ဓသ။ (၁၁)
- ၁၉။ ဣမံ တေမာသံ ကတိဟိ ဣရိယာပထေဟိ ဝိတိနာမေဿထ။ (၆)
- ၂၀။ အဟံ တိဟိ ဣရိယာပထေဟိ ဝိတိနာမေဿမိ။ (။)
- ၂၁။ ဧကေန ဒွါရေန ပဝိသိတွာ ဧကေန နိက္ခမထ။ (၁၂၂)
- ၂၂။ သတ္တာ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သီဟသေယျံ ဥပဂတော။ (၁၅၈)
- ၂၃။ သကလံ အမ္ဘဝနံ ဘိက္ခုဟိ ပရိပုဏ္ဏံ။ (။)
- ၂၄။ သော ရာဇာ ပရိသုဒ္ဓေန သာဠကေန နလာဠန္တံ ပုဏ္ဏိ။ (၁၅၇)
- ၂၅။ တံ စတူဟိ မာသေဟိ ဧကံ ဂါထဗ္ဗိ ဂဏှိတုံ န သက္ကောသိ။ (၁၅၅)
- ၂၆။ သော ဈာနသုခေန ဖလသုခေန ဝိတိနာမေတွာ စိန္တေသိ။ (၁၅၅)
- ၂၇။ ကိ ဒါနိ မယံ ဣမိနာ သာသနေန။ (၁၅၆)
- ၂၈။ ဣဏတော နာမ ယေန ဧကေနစိ ဥပါယေန မုစ္စိတုံ သက္ကာ။ (၁၅၀)
- ၂၉။ သာ စတူဟိ ပုပ္ဖိနိ ဂဟတော ဂစ္ဆတိ။ (၁၃၄)
- ၃၀။ ပါထေယျေန တေ ကမ္မံ နတ္ထိ။ (၁၁၅)
- ၃၁။ မနုဿာ ပန အညံ ဟဒယေန စိန္တေန္တိ၊ အညံ မုခေန ကထေန္တိ။ (၁၁၀)

* * * *

(နှင်း) ဟုပေးရသော တတိယာဝိဘတ်

- ၁။ န သော ဘိက္ခဝေ တုမေဟိ သဒ္ဓိံ ကထေသိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၈၅)
- ၂။ (သော) တာဟိ (ဒေဝတာဟိ) သဒ္ဓိံ ကထေသိ။ (။)
- ၃။ သာ ရညာ သဒ္ဓိယေဝ အဂမာသိ။ (၁၃၈)
- ၄။ သော ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ အာရာမမေဝ အဂမာသိ။ (၇၅)
- ၅။ အထဿာ အာဟာရေနေဝ သဒ္ဓိံ ဂဗ္ဘပါတနဘောသဇ္ဇမဒါသိ။ (၃၀)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၂၉

- ၆။ မယာ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တဿ တဝ ပပဉ္စော ဘဝိဿတိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၁၂)
- ၇။ တယာ သဒ္ဓိံ ဂမနံ နာမ နတ္ထိ။ (၁၁)
- ၈။ တေန သဒ္ဓိံ အာဂစ္ဆိဿာမိ။ (၉)
- ၉။ မယံ တုမေဟိ သဒ္ဓိယေဝ ဂမိဿာမ။ (၉)
- ၁၀။ သဗ္ဗေဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိသု။ (၈)
- ၁၁။ သရီရဗ္ဗိ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ န ဂစ္ဆတိ။ (၄)
- ၁၂။ သော ပနေသ အတ္တတော သတိယာ အဝိပ္ပဝိသော နာမ။ (၁၄၅)
- ၁၃။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ အဿ အန္တရဘာတ္တေ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ အဒါသိ။ (၁၅၈)
- ၁၄။ တီဏိ ပိဋကနိ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိယေဝ အာဂတာနိ။ (။)
- ၁၅။ ထေရောပိ တေန ပုရိသေန သဒ္ဓိံ အဂမာသိ။ (။)
- ၁၆။ သတ္တာ တေဟိ သဒ္ဓိံ ပဋိသန္တာရံ ကတွာ ပုစ္ဆိ။ (၁၆၆)
- ၁၇။ သော နစိရသေဝံ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိ။ (။)
- ၁၈။ ဉာတိဟိ မေ သံသဂ္ဂေါ နာမ နတ္ထိ။ (၁၈၀)
- ၁၉။ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိယေဝဿ တီဏိ ပိဋကနိ အာဂမိသု။ (၁၅၇)
- ၂၀။ သီသံ ဇဏ္ဍုကေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကတော အဟောသိ။ (၁၄၉)
- ၂၁။ တဿာ သဟ ဒဿနေနေဝ တသ္မိ ပုတ္တသိနေဟော ဥပ္ပုဇ္ဈိ။ (၁၁၅)
- ၂၂။ ကုမာရိကာ ယာစကေဟိ သဒ္ဓိံ ရောဒန္တိ အာဟာရတ္ထာယ ဂန္ဓာ အာဟ။ (၁၂၁)
- ၂၃။ ဝိတာ ကပဏဇေန သဒ္ဓိံ ဂန္ဓာ အာဟ။ (၁၂၀)
- ၂၄။ တံ သဗ္ဗသတေန သဒ္ဓိံ သေဠိဋ္ဌာနံ ပတ္တာ။ (။)
- ၂၅။ ဟတ္ထိဝါဟနသမ္ပန္နော တေန သဒ္ဓိသော နာမ နတ္ထိ။ (၁၂၄)
- ၂၆။ တာယ နံ သဒ္ဓိံ နိဝေသေတွာ သေဠိဋ္ဌာနဿ သာမိကံ ကရိဿာမိ။ (၁၁၁)
- ၂၇။ ကိံ တေ တေန သဒ္ဓိံ အာယာတော အတ္ထိ။ (၁၀၆)
- ၂၈။ ဣမိနာပိ မေ သဒ္ဓိံ ဝိဿာသမတ္တမ္ဘိ နတ္ထိ။ (၁၀၆)

- ၂၉။ သမ္ပတ္တိ ပတ္တယမာနာမယာ သဒ္ဓိ အာဂစ္ဆန္တူ။ (စာမျက်နှာ၊ ၁၀၇)
- ၃၀။ ဝေ သန္တေ သဟ ဂဗ္ဘေန ဇီဝိတက္ခယံ ပါပုဏိဿာမိ။ (၁၀၅)
- ၃၁။ တုမေဟိ တံ ဝိနာ ကရိဿတိ။ (၇၄)

* * * *

(ကြောင့်)ဟု ပေးရသော တတိယာဝိဘတ်

- ၁။ အမှာကံ သန္တဝကရဏဘယေန ကထိတံ ဘဝိဿတိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၁၂၅)
- ၂။ မယိ သိနေဟေန ကေနစိ ကတံ ဘဝိဿတိ။ (၁၄၂)
- ၃။ ခုဇ္ဈတ္တရာ ပန ဘန္တေ ကေန ကမ္မေန ခုဇ္ဈာ ဇာတာ။ (၁၄၄)
- ၄။ ကေန ကမ္မေန မဟာပညာ။ (။)
- ၅။ ကေန ကမ္မေန သောတာပတ္တိဖလံ အဓိဂတာ။ (။)
- ၆။ ကေန ကမ္မေန ပရေသံ ပေသနကာရိကာ ဇာတာ။ (။)
- ၇။ တဿ နိဿန္နေန ခုဇ္ဈာ ဇာတာ။ (။)
- ၈။ သော ဗုဒ္ဓဂါရဝေန အာဟ။ (၇၄)
- ၉။ သဿ အတိဥဒကေန ဝါ အနောဒကေန ဝါ နဿတိ။ (၃၄)
- ၁၀။ တေန မယံ စိတ္တသုခံ နာမ န ဟောတိ။ (၃၀)
- ၁၁။ အဟံ ပုတ္တသောကေန ရောဒါမိ။ (၁၈)
- ၁၂။ တေနာဟု ပေါရာဏာ။ (၁၁)
- ၁၃။ တေနာဟ ဘဂဝါ။ (၁၁၆)
- ၁၄။ နေသံ မေတ္တာနုဘာဝေန ဟတ္ထိ ဥပသင်္ကမိတုတ္ထိ န ဝိသဟိ။ (၁၇၀)
- ၁၅။ တေန တံ ဝေမာဟ။ (၁၆၁)
- ၁၆။ တေန ကာရဏေနဿ ရဇောဟရဏမေဝ ပစ္စယော ဇာတာ။ (၁၅၇)
- ၁၇။ ဣဉ္ဇပန္နကော ဗုဒ္ဓသာသနေ သိနေဟေန ဂိဟိဘာဝံ န ပတ္တေတိ။ (၁၅၅)
- ၁၈။ တေန ကမ္မေန အယံ ပဗ္ဗဇိတွာဝ ဒန္တော ဇာတာ။ (။)
- ၁၉။ တဿ စ ကမ္မဿ နိဿန္နေန ဣမာနိ ပဉ္စ ဝါဟနာနိ နိဗ္ဗတ္တိသု။ (၁၂၇)

- ၂၀။ တဿ မေ ဖလေန အာဏာ သူရိယတေဿဒိသာ ဟောတု။ (၁၂၇)
 ၂၁။ တေဿ မေ ဇဝဿ ဖလေန ပဉ္စ ဝါဟနာနိ နိဗ္ဗတ္တန္တု။ (၂)
 ၂၂။ တဿာနုဘာဝေနာဂန္တာ ဣမသ္မိံ သေဠိကုလေ နိဗ္ဗတ္တာ။ (၁၁၆)
 ၂၃။ တေနဿာ ဝစနံ န သဒ္ဓဟိ။ (၁၂၀)
 ၂၄။ မယံ ဂဟပတိကာ နာမ ကုမာရိကာနံ ပေါထေတွာ ကဗုဒ္ဓဘယေန န
 ဒေမ ဒေဝ။ (၁၂၃)
 ၂၅။ တေနေဝါဟ။ (၁၁၀)
 ၂၆။ ဒေဝပုတ္တာ စတူဟိ ကာရဏေဟိ စဝန္တိ။ (၁၁၀)
 ၂၇။ သော အာယုက္ခယေန (ပုညက္ခယေန၊ အာဟာရက္ခယေန၊ ကောပေန)
 စဝတိ နာမ။ (၁၁၀၊ ၁)
 ၂၈။ အဟိဝါတရောဂေန နိက္ခမိ။ (၁၀၈)
 ၂၉။ သော သီတဘယေန ဝနံ န ပဝိသတိ။ (၁၀၅)
 ၃၀။ သာ အတ္တနော ပဏ္ဍိတတာယ အဝိဝိသေသိ။ (၂)

* * * *

(၁၅) ဟု ပေးရသော ကတိယာဝိဘတ်

- ၁။ ဥဘောပိ ဒသမာသစ္စယေန ပုတ္တေ ဝိဇာယိသု။ (စာမျက်နှာ၊ ၅၆)
 ၂။ သော ကတိပါဟစ္စယေန နံ အာဟ။ (၈၀)
 ၃။ သောပါယသ္တာ နန္ဒော တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန တေဒဝေါစ။ (၇၇)
 ၄။ သရဒမာဏဝေါ ပိတု အစ္စယေန စိန္တေသိ။ (၆၇)
 ၅။ ဘရိယာ ကတိပါဟစ္စယေန ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။ (၁၁၂)
 ၆။ သာ ကတိပါဟစ္စယေန ရညော သာသနံ ပေသေသိ။ (၁၅၀)
 ၇။ သာ ကတိပါဟစ္စယေန တထေဝ သာသနံ ပဟိဏီ။ (၂)
 ၈။ တေန သမယေန အနောမဒဿိ နာမ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥဒပါဒိ။
 (၆၇)
 ၉။ တာ စတုမာသစ္စယေနပိ ပဉ္စမာသစ္စယေနပိ မုစ္ဆန္တိ။ (၃၂)

(သည်) ဟု ပေးရသော တတိယာဝိဘတ်

- ၁။ ကိံ ဂဟပတိံ ဒါရကော တေ လဒ္ဓေါ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၅၅)
- ၂။ ကေန နုဂ္ဂတေန နိဝိ ဥဒ္ဓန္ဓေါ။ (၁၄၈)
- ၃။ ကိံ ဘန္တေ တောဟိ ပုဗ္ဗေ ကတံ။ (၁၄၃)
- ၄။ ယုတ္တမေဝ တောဟိ လဒ္ဓံ။ (။)
- ၅။ ကေန နု ခေါ ဒေဝ ဣဒံ ကတံ။ (၁၄၂)
- ၆။ မယာ ပါပသုပိနော ဒိဋ္ဌော။ (၁၃၈)
- ၇။ ဒေဝ ပုရောဟိတေန ပဏ္ဍာကာရော ပဟိတော။ (၁၃၇)
- ၈။ နိတာ တေ ဘိက္ခု သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေဟိ။ (၉၂)
- ၉။ နန တံ မယာ ဝုတ္တော။ (။)
- ၁၀။ ရာဇာပိ ဒေဝဒတ္တေနေဝ မာရာပိတော။ (၉၁)
- ၁၁။ (ဒေဝဒတ္တေနေဝ) ဝဓကောပိ ပယောဇိတော။ (။)
- ၁၂။ ဒေဝဒတ္တေနေဝ သီလာပိ အပဝိဒ္ဓါ။ (။)
- ၁၃။ ဣဒါနိ ပန တေန နာဠာဂီရိ ဝိဿန္တာပိတော။ (။)
- ၁၄။ အနုရုဒ္ဓသကျေန ပတ္တနာ ကတာ။ (၈၆)
- ၁၅။ မမ ပုတ္တေန နတ္ထိတိပဒံ န သုတပုဗ္ဗံ။ (။)
- ၁၆။ သုတာ ဘိက္ခုဝေ ဥပါသကေန ဓမ္မဒေသနာ။ (၈၅)
- ၁၇။ နာဂသေနတ္ထေရေန အယံ ဥပမာ ဝုတ္တာ။ (၈၁)
- ၁၈။ ကိံ တာတာ ကောစိ ဝေါ အမတမဂ္ဂဒေသကော လဒ္ဓေါ။ (၅၉)
- ၁၉။ အဟံ ဣမာယ နိဗ္ဗုတပဒံ သာဝိတော။ (၅၄)
- ၂၀။ ဣမာဟိ အတ္တနော သာမိကော ဂဟိတော။ (၄၆)
- ၂၁။ ခမာပိတော ပန ဝေါ ဘန္တေ သတ္တာ။ (၃၇)
- ၂၂။ အာဝုသော တယာ ဥဒကံ ဌပိတံ။ (၃၅)
- ၂၃။ အသုကေနာဟံ အက္ခုဋ္ဌော။ (၂၉)
- ၂၄။ အသုကေန (အဟံ)ပဟန္တော။ (။)
- ၂၅။ အသုကေန (အဟံ) ဇိတော။ (။)

- ၂၆။ တယာ မေ ကုလူပစ္စေဒေါ ကတော။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၃၁)
- ၂၇။ မယာ ဝေါ တေလံ ပက္ကံ။ (၈)
- ၂၈။ မယာ တေလံ ပစိတွာ ပေသိတံ။ (၆)
- ၂၉။ အနာထဝိဇ္ဇိကေန သတ္တာ ပဉ္စ န ပုစ္ဆိတပုဗ္ဗော။ (၃)
- ၃၀။ တယာ မေ တွေကာ ဉာတကာ နာသိတာ။ (၅၁)
- ၃၁။ အမှေဟိ အညမညံ ကတိကာ ကတာ။ (၅၉)
- ၃၂။ မယာ ဘိက္ခုသဟဿ နိမန္တိတံ။ (၄၉)

* * * *

(အား) ဟု ပေးရသော စတုတ္ထိဝိဘတ်

- ၁။ ပေး-ကြိုက်-ခံ-ဆာ၊ ဆောင်-ပြောတာ၊ စရာ ကြိယာတွင်။
- ၂။ ထိုနှင့် ယှဉ်ရာ၊ ဝိဘတ်မှာ၊ ထားပါ စတုတ္ထိပင်။
- ၃။ အား-သမ္ပဒါန၊ ကြိယ၊ ခေါ်ရ သမ္ပဒါနီပင်။
- ၁။ အဘယံ မေ ဒေဟိ ဒေဝ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၆၁)
- ၂။ အမှာကမ္ပိ တံ သိပ္ပံ ဒေဟိ။ (။)
- ၃။ ထေရော တဿ တစပဉ္စကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိတွာ ပဗ္ဗာဇေသိ။ (၁၅၅)
- ၄။ သက္ကာ န ခေါ ကုဒံ သုခံ စူဠပန္နကဿ ဒါတုံ။ (။)
- ၅။ ရာဇာ တဿာ သဟဿံ ဒါပေသိ။ (၁၄၉)
- ၆။ ဘတ္တဝေတနံ တေ ဒဿာမ။ (၁၄၈)
- ၇။ ထေရော ဘိက္ခုနံ ပတ္တစိဝရာနိ အဒါသိ။ (၁၄၁)
- ၈။ ဝရစ္ဆ တေ ဒမ္ပိ။ (၁၃၉)
- ၉။ စူဠပဋ္ဌာကော တမတ္ထံ ရညော အာရောစေသိ။ (၁၃၇)
- ၁၀။ စူဠပဋ္ဌာကဿ လဉ္စံ အဒါသိ။ (။)
- ၁၁။ ယဿိမာနိ ပဉ္စ ဝတ္ထုနိ ခမန္တိ။ (၉၂)
- ၁၂။ နာဂရာပိဿ ကုလံ ဥပဂတဿ ဘိက္ခာမတ္တန္တိ န အံသု။ (၉၁)

- ၁၃။ နိယျာဒေထ မေ ဘိက္ခုသံဃံ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၉၀)
- ၁၄။ ဒါယန္တံ မေ သမဏ ဒေဟိ။ (၇၅)
- ၁၅။ သတ္တာ သဗ္ဗေသံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ (၇၁)
- ၁၆။ သော တေသံ ဇဉ်းလာနံ ကသိဏပရိကမ္ဘံ အာစိက္ခံ။ (၆၇)
- ၁၇။ သော တထာဂတဿ တံ ပဝတ္တိ အာရောစေသိ။ (၆၆)
- ၁၈။ တေ ရညော အတ္တာနံ ဒဿယိသု။ (။)
- ၁၉။ ဝရံ ဝေါ တာတာ ဒဗ္ဗိ။ (၆၄)
- ၂၀။ ပဉ္စပိ ဇနာ သေသသဟာယကာနံ ကထယိသု။ (၆၃)
- ၂၁။ သော ဣတရဿ အာရောစေတု။ (၅၇)
- ၂၂။ ကဿ န ခေါ အဟံ ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေယျံ။ (၅၅)
- ၂၃။ ကဿ နံ ဒေမ။ (၅၀)
- ၂၄။ တဿ တံ ဒေမ။ (။)
- ၂၅။ တဿ ဘိက္ခုနော ဒေယျာသိ။ (။)
- ၂၆။ အထ မေ အာရောစေယျာသိ။ (၃၀)
- ၂၇။ သာ တဿာ အာရောစေသိ။ (။)
- ၂၈။ မယံ သာမိကဿ နံ ဒေထ။ (။)
- ၂၉။ ကိ မေ ဒဿသိ။ (၁၃)
- ၃၀။ မဂ္ဂံ မေ အာစိက္ခထ။ (၉)
- ၃၁။ သီလရက္ခိကာယ ဣတ္ထိယာ ဒဗ္ဗိ။ (၁၇၆)
- ၃၂။ မာ ကဿစိ ကောပံ ကရိတ္တံ။ (၁၃၉)
- ၃၃။ မာ မေ ကုဇ္ဈိ။ (၁၁၆)

* * * *

(ငှာ)ဟု ပေးရသော စတုတ္ထိဝိဘတ်

၁။ (ငါ) ဟု ပေးရာ၊ ဝိဘတ်ဟာ၊ မှတ်ပါ စတုတ္ထိ။

၂။ စတုတ္ထိ သ၊ ပြု အာယ၊ ရှိကြ ပုဒ်လီလီ။

၁။ ယဿတ္ထာယ မယံ ကုလဃရံ ဂစ္ဆေယျာမ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ နာ၊ ၁၅၃)

၂။ သစ္စံ ကိရ တံ ဒေဝပုတ္တ သံဃဘေဒိယ ပရက္ကမသိ စက္ကဘေဒိယ။ (၉၁)

၃။ ကောယနော အယံ ဘိက္ခဝေ မဂ္ဂေါ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ။ (၈၃)

၄။ ကာမသံယောဇနဗန္ဓနတ္ထာယ ပန ဝေရူပံ ကထံ ကထေသိ။ (၇၉)

၅။ နာပရံ ဣတ္ထတ္ထာယ။ (၇၇)

၆။ ဘဂဝါ ကိရဿ ပါဠိဘာဂေါ ပဉ္စန္ဒံ အစ္စရာသတာနံ ပဋိလာဘာယ။ (။)

၇။ ဟိနာယာဝတ္ထိဿာမိ။ (၇၆)

၈။ ဘန္တေ မယံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယ ဣမံ ပုပ္ဖိသနံ အဘိရုဟထ။ (၆၉)

၉။ ဣဒံ ဘန္တေ မမ အဂ္ဂဒါနံ အဂ္ဂဓမ္မဿ သဗ္ဗပဌာနံ ပဋိဝေဓာယ သံဝတ္ထတု။ (၆၂)

၁၀။ ဟတ္ထိနာဂေါ ဖာသုဝိဟာရတ္ထာယေဝ တံ ဝနသဏ္ဍံ ပါဝိသိ။ (၃၇)

၁၁။ အဟံ ပါရမိယော ပူရေန္တော ပရေသံ ဓမ္မဒေသနတ္ထမေဝ ပူရေသိ။ (၃)

၁၂။ ဥပဒ္ဒဝနိဝတ္တနတ္ထာယ ဣန္ဒပဋိမာ ဌပေသိ။ (၁၇၇)

၁၃။ သက္ကော ဝိမံသနတ္ထာယ ဥတ္တာနော နိပဇ္ဇိ။ (။)

၁၄။ အဟံ တဝ ဝိမံသနတ္ထာယ အာဂတော။ (၁၇၅)

၁၅။ သက္ကော တဝ ဝိမံသနတ္ထာယ အာဂတော။ (၁၇၅)

၁၆။ သက္ကော အဝိဝနတ္ထာယ သညမဒါသိ။ (၁၇၃)

၁၇။ တံ သယနတ္ထာယ အရညံ ပဝိဋ္ဌေသိ။ (၁၆၆)

၁၈။ အပလာယနတ္ထာယ နိစ္စံ သဇ္ဈာယံ ကရေယျာသိ။ (၁၆၀)

၁၉။ မဟာဇနော သတ္တာရံ အာဂမနတ္ထာယ ပစ္စာသီသတိ။ (၁၄၀)

၂၀။ သုမနော အနုမောဒနကရဏတ္ထာယ ပစ္စာသီသတိ။ (၁၄၀)

- ၂၁။ ဘန္တေ နာယံ အာရမ္ဘော အပ္ပမတ္တကဋ္ဌာနတ္ထာယ။ (စာမျက်နှာ၊ ၇၂)
- ၂၂။ သိရိဝဇ္ဇနော ဗုဒ္ဓါနံ နိမန္တနတ္ထာယ သရဒတာပဿာ သညံ အဒါသိ။
(၇၁)
- ၂၃။ အသုရာ ယုဒ္ဓတ္ထာယ သဂ္ဂံ အဘိရုဟန္တိ။ (၁၇၇)
- ၂၄။ ရာဇာ ဥယျာနကီဠာယ နိက္ခမိ။
- ၂၅။ ရတ္တိံ ကိရ တာရကသညာယ မန္တဿ ဥပစာရတ္ထာယ ဧကံ ဩသဓံ
ဂဟေတဗ္ဗံ အတ္ထိ။ (၁၂၆)
- ၂၆။ ပုဗ္ဗေပေသ မမတ္ထာယ ဇိဝိတံ ပရိစ္စဇိယေဝ။ (၉၁)
- ၂၇။ အနုရုဒ္ဓေါ ပူဝတ္ထာယ ပဟိဏီ။ (၈၆)
- ၂၈။ တဒါ အာသနပညာပနတ္ထံ အညော ဘိက္ခု အဂမာသိ။ (၄၆)
- ၂၉။ သေဋ္ဌိနော သတ္ထု အာဂမနတ္ထာယ သာသနံ ပဟိဏီသု။ (၁၃၃)
- ၃၀။ ဣမဿ ပေါသာပနတ္ထာယ ဝိတရံ ဒဿာမိ။ (၁၂၈)

* * * *

(မှ) ဟု ပေးရသော ပဉ္စမိဝိဘတ်

- ၁။ ဖဲ-ထွက်-ကျ-ဆင်း၊ ကြောက်-ထိတ်ခြင်း၊ သင်ခြင်း ရှုံးစသည်။
- ၂။ ထိုနှင့် ယှဉ်ပြီ၊ ဝိဘတ်သည်၊ ရှိပြီ ပဉ္စမိ။
- ၃။ မှ-အပါဒါန၊ ကြိယ၊ ခေါ်ရ အပါဒါနီ။
- ၁။ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုတ္တံ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၇၈)
- ၂။ အထာဟံ မုတ္တော တေသ္မာ ပဋိဿဝိ။ (။)
- ၃။ ကုတော အာဂတောသိ။ (၇၉)
- ၄။ မုဉ္ဇာမဟံ ဘန္တေ ဘဂဝန္တံ တေသ္မာ ပဋိဿဝိ။ (၇၇)
- ၅။ ဝေရူပါ ခေါ ပန မရဏာ မုတ္တဿာ မမ ပမာဒဇိဝိတံ ဇိဝိတုံ အယုတ္တံ။
(၁၂၀)
- ၆။ ယော ဒုက္ခာ မုစ္စိတုကာမော။ (၉၁)

- ၇။ အဟမေဝ သမဏံ ဂေါတမံ ဖီရိတာ ဝေါရောပေဿာမိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၉၀)
 ၈။ တာတ အမှာကံ ကုလာ ပဗ္ဗဇိတော နတ္ထိ။ (၈၆)
 ၉။ ဆဟိ ဒေဝလောကေဟိ ဒေဝတာ သဒ္ဓံ ကရောန္တိ။ (၈၄)
 ၁၀။ ဆဟိ ဒေဝလောကေဟိ ဆ ရထာ အာဂမိသု။ ()
 ၁၁။ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇန္တိ။ (၇၇)
 ၁၂။ အာသဝေဟိ စိတ္တံ န ဝိမုစ္စိဿတိ။ (၅၅)
 ၁၃။ နိသိန္ဓဿ သန္တိကာ ပရိပဇ္ဇေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ (၅၁)
 ၁၄။ သွာက္ခာတသာသနာ နိဟရိတွာ ဂိဟိဘာဝံ ပါပေတိ။ (၄၈)
 ၁၅။ အပရာ ပန မာဂဏ္ဍိယာ နာမ ရညော သန္တိကာ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနံ လဘိ။
 (၁၂၈)
 ၁၆။ ကောစိ သေဋ္ဌိနော သန္တိကာ အာဂစ္ဆတိ။ (၁၁၇)
 ၁၇။ မဟာပန္နကော ဝိဟာရာ နိက္ကမိ။ (၁၅၅)
 ၁၈။ သင်္ဂါမံ ဩတိဏ္ဍဟတ္ထိနော စတူဟိ ဒိဿာဟိ အာဂတေ သရေ သဟိတုံ
 ဘာရော။ (၁၃၆)
 ၁၉။ ဟတ္ထိနာဂေါ ယူထာ အပက္ကမ္မ ယေန ဘဂဝါ တေနပဿကံမိ။ (၃၇)
 ၂၀။ ယန္တူနာဟံ ကေကောဝ ဂဏမှာ ဂူပကဋ္ဌော ဝိဟရေယျံ။ (၃၆)
 ၂၁။ သယမ္ပိ ဂေဟာ န နိက္ခမိသု။ (၁၆၃)
 ၂၂။ မမ ရဋ္ဌာ နိက္ခမာဟိ။ (၁၆၁)
 ၂၃။ တံ ရဋ္ဌာ ပဗ္ဗာဇေတွာ အဒါသိ။

* * * *

(ကြောင့်) ဟု ပေးရသော ပဉ္စမိဝိဘတ်

- ၁။ (ကြောင့်)က ဟေတု၊ ကျိုး-နိုလ်ဟု၊ ခွဲ၍ သိပေရာ။
 ၁။ သာ သီလဿ သုရက္ခိတတ္တာ အဘိရူပါ အဟောသိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၁၇၆)
 ၂။ ဝတိယာ ပန ကာရိတတ္တာ သာမာဝတိ နာမ ဇာတာ။ (၁၂၂)
 ၃။ တသ္မာ လဒ္ဓံ ဝဇ္ဇတိ။ (၁၁၈)

- ၄။ တသ္မာ သော သီဟံ ဂေဟံ ပုရိသံ ပေသေသိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၁၁၁)
- ၅။ ကသ္မာ ရောဒသိ။ (၁၀၆)
- ၆။ တသ္မာ တေ သကုဏာ မံသံ ခါဒန္တိ။ (၁၀၅)
- ၇။ တသ္မာ သော သကုဏော အာဂတမဂ္ဂံ သြလောကေသိ။ (။)
- ၈။ သာ ဇာတတ္တာ ပုတ္တဿ ဥတေနောတိ နာမံ အကာသိ။ (။)
- ၉။ အထ ကသ္မာ သောစသိ။ (၉၈)
- ၁၀။ အထ ကသ္မာ ဘန္တေ ဝေမာဟ၊ ကနိဋ္ဌတ္တာယေဝ။ (။)
- ၁၁။ သာ မဂ္ဂဗလေဟိ တယာ မဟလ္လိကတ္တာ တံ ဝေမာဟ။ (။)
- ၁၂။ တသ္မာ သဗ္ဗေ ဒါနံ ဒါတုကာမာ တေ ဂဟေတွာဝ ဂစ္ဆန္တိ။ (၉၇)
- ၁၃။ ကိံ ကာရဏာ။ (။)
- ၁၄။ ဒေဝဒတ္တဿာပိ ကမ္ပံ နေဝ ပါကဋံ၊ တထာ ရညော မာရာပိတတ္တာ၊
န ဝကောနံ ပယောဇိတတ္တာ၊ န သိလာယ ပဝိဒ္ဓတ္တာ ပါကဋံ အဟောသိ။
ယထာ နာဠာဂိရိဟတ္ထိနော ဝိဿဒ္ဓိတတ္တာ။ (၉၁)
- ၁၅။ သော နတ္ထိတိ ဝစနဿ အသုတပုဗ္ဗတ္တာ ပေသေသိ။ (၈၆)
- ၁၆။ အဝဿိကောဝ ဥပ္ပဗ္ဗဇိတတ္တာ လန္တိတုံ န ဇာနာတိ။ (၄၆)
- ၁၇။ တသ္မာ သော တေန အာကပ္ပေန အာဂတော။ (။)
- ၁၈။ သေဋ္ဌတ္တာ အနုတ္တရံ။ (၁၄၇)
- ၁၉။ တသ္မာ တေ ဇိဝန္တာပိ မတာပိ န မိယန္တိယေဝ နာမ။ (၁၄၆)
- ၂၀။ တေ ပမာဒမရဏေန မတတ္တာ။ (။)
- ၂၁။ တဉ္စိ အဇာတတ္တာ န ဖိယတိ န မိယတိ။ (၁၄၅)
- ၂၂။ တသ္မာ အမတန္တိ ဝုစ္စတိ။ (။)
- ၂၃။ တသ္မာ သော ယထာသုခံ အဂမာသိ။ (၁၄၃)
- ၂၄။ တာ တဿ ကမ္မဿ ကတတ္တာ ဈာယီသု။ (။)
- ၂၅။ တသ္မာ တဝေဝ ဘတ္တံ ပတ္တံ။ (၁၃၁)
- ၂၆။ သော အတ္တနာ ကတကမ္မဿ ပရိတ္တကတ္တာ လန္ဓမာနော ကထေတုံ န
ဝိသဟိ။ (၁၃၁)

- ၂၇။ ဇာနဇ္ဇော ကသ္မာ ဂါထမာဟ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၃၀)
 ၂၈။ ယေသံ သမာဒိန္နတ္တာ သက္ကော သက္ကတ္တံ အဇ္ဈဂါ။ (၁၆၈)
 ၂၉။ တသ္မာ “သက္ကော”တိ ဝုစ္စတိ။ (။)
 ၃၀။ ကိံ ကာရဏာ ဃဇ္ဇေသိ။ (၁၆၈)

* * * *

(ထက်) ဟု ပေးရသော ပဉ္စမိဝိဘတ်

၁။ အကောင်းထူးက၊ (ထက်) ပေးရ၊ (အောက်)က မကောင်းထူး။

- ၁။ တာတ အညော တယာ သမ္ပန္နဝေဂတရော နာမ နတ္ထိ။ (နာ၊ ၁၂၇)
 ၂။ ဝိတာ ဟိ တေ ဂဟပတိ မဂ္ဂဗလေဟိ တယာ မဟလ္လိကာ။ (၉၈)
 ၃။ သာ မဂ္ဂဗလေဟိ တယာ မဟလ္လိကတ္တာ တံ ဝေမာဟ။ (။)
 ၄။ သဗ္ဗေဟိ လောကီယလောကုတ္တရဓမ္မေဟိ သေဋ္ဌတ္တာ အနတ္တရံ။ (၁၄၇)
 ၅။ နိရယသန္တာပတော ပရဿ ပေသနဘာဝေါဝ သေယျော။ (၁၄၄)
 ၆။ အတ္တဒန္တော တတော ဝရံ။ (၁၃၆)
 ၇။ တတော ရမဏီယတရံ ကိရ အညံ ဌာနံ နာမ နတ္ထိ။ (၁၇၄)
 ၈။ ဣမသ္မိ လောကေ တုမှေဟိ မဟန္တတရော နတ္ထိ။ (၆၈)
 ၉။ အယံ ပန ပုရိသော တုမှေဟိ မဟန္တတရော မညေ။ (။)

* * * *

(အောက်) ဟု ပေးရသော ပဉ္စမိဝိဘတ်

- ၁။ အထ ကသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတော စီရတရေန သာဝကပါရမိဉာဏံ ပါပုဏိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၆၁)

* * * *

(၏)ဟု ပေးရသော ဆဋ္ဌိဝိဘတ်

၁။ (၏) ဟု ပေးရ၊ သမ္ပန္န၊ ကြိယ သမ္ပန္နီ။

၁။ သော သေဋ္ဌိနော အင်္ဂိတိ ကဏ္ဍကော ဝိယ ခါယိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၁၁၃)

၂။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ သိနေဟပ္ပဘာဝဿ ဘုက္ကရဏဿ နိဿန္နေန ကောပိ ဥပဂန္တံ
န ဝိသဟိ။ (၁၁၁)

၃။ ကဏ္ဍမူလေ မန္တယန္တဿ သဒ္ဓေါ သောဠသယောနေဌာနံ ဖရတိ။ (၁၁၀)

၄။ ပဏ္ဍိတာ ပဏ္ဍိတဿ သမဏဿ ဂေါတမဿ သန္တိကံ ဂမိဿန္တိ။ (၇၂)

၅။ ဒန္တာ ဒန္တဿ မမ သန္တိကံ အာဂမိဿန္တိ။ (။)

၆။ တေသံ တာဝဒေဝ ကေသမဿနိ အန္တရတယိသု။ (၇၀)

၇။ ဣဒ္ဓိမတော ပန ဣဒ္ဓိဝိသယော အစိန္တေယျော။ (၆၉)

၈။ ဇာတသတ္တာနဉ္စ မရဏံ နာမ ဝုဝံ။ (၆၇)

၉။ ဇေဋ္ဌဿ ပဉ္စ ယောသေတာနိ ပရိဝါရာနိ၊ မဇ္ဈိမဿ တိဏိ၊ ကနိဋ္ဌဿ
ဒွေ။ (၆၄)

၁၀။ မမေဝ ဗုဒ္ဓေါ၊ မမေဝ ဓမ္မော၊ မမေဝ သံဃော။ (၆၄)

၁၁။ ရာဂူနံ ပန ဟတ္ထိဝါဟနကပ္ပနာဒိ မဟန္တံ ပရိကပ္ပံ လဒ္ဓံ ဝဇ္ဇတိ။ (၆၁)

၁၂။ စရထ ဗြဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယ။ (၆၀)

၁၃။ ကိံ ကာရဏာ၊ သာဝကပါရမိဉာဏဿ မဟန္တတာယ။ (။)

၁၄။ အတ္တနော မောက္ခမ္ပံ ဂဝေသိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ (၄၇)

၁၅။ ဥပတိဿဂါမကေ ဇေဋ္ဌကုလဿ ပုတ္တတ္တာ ဥပတိဿောတိ နာမံ ကရိသု။
(၅၆)

၁၆။ ကောလိတဂါမကေ ဇေဋ္ဌကုလဿ ပုတ္တတ္တာ ကောလိတောတိ နာမံ ကရိသု။
(၅၆)

၁၇။ စူဠကာဠဿ ပန ဒွေ ဘရိယာယော၊ မဇ္ဈိမကာဠဿ စတသော၊ မဟာ
ကာဠဿ ပန အဋ္ဌ။ (၄၆)

၁၈။ သိဏာသဝါနံ မရဏစေတနာ နာမ နတ္ထိ ဘိက္ခဝေ။ (၁၃)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၄၁

- ၁၉။ ခွိန္တံ ကုလာနံ ဂုဏမဟတ္တတံ ပဋိစ္စ သာဝတ္ထိ နိဿာယ ပဉ္စဝိသတိဝဿာနိ
ဝဿာဝါသံ ဝသီ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၃)
- ၂၀။ အနာထဝိဇ္ဇာကောပိ ဝိသာခါပိ နိဗ္ဗန္တံ ဒိဝဿဿ ဒွေ ဝါရေ တထာဂတဿ
ဥပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ။
- ၂၁။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ကိရ ဣမာဝ ဒွေ ဂါထာ အနုမောဒနဂါထာ နာမ ဟောန္တိ။
(၁၂၇)
- ၂၂။ ဗုဒ္ဓါနဉ္စိ ပဒစေတိယံ အဝိဋ္ဌဟိတွာ အက္ကန္တဉ္စာနေယေဝ ပညာယတိ၊ န
အညတ္ထ။ (၁၂၉)
- ၂၃။ ယေသဉ္စတ္တာယ အဝိဋ္ဌိတံ ဟောတိ၊ တေယေဝ နံ ပဿန္တိ။ (။)
- ၂၄။ ကဿာဂုဿော ဝစနံ သောဘနံ၊ ကိံ တထာဂတဿ ဥဒါဟု မမ။ (၉၁)
- ၂၆။ ဥဘောပိ ဟိ တေ ဘိက္ခုသံဃဿ ရုစိဉ္စ အနုစ္ဆဝိကကိစ္စာနိ စ အတိဝိယ
ဇာနန္တိ။ (၉၇)
- ၂၆။ သော သော တေသံ ဥဘိန္တံ ဩကာသံ လဘိတွာဝ ကရေတိ။ (။)
- ၂၇။ ဝတ္ထသမ္ပန္နာ ဟိ ဂဏ္ဍနံ အာသနေ ဝါ သယနေ ဝါ အတ္တနော ပရိက္ခာရံ န
ဌပေန္တိ။ (၃၉)
- ၂၈။ တေ ကိရ သကုဏာ ပဉ္စန္တံ ဟတ္ထိနံ ဗလံ ဓာရေန္တိ။ (၁၀၅)
- ၂၉။ ဇာတဿ နာမ နိယတော မစ္စ။ (၁၀၆)
- ၃၀။ မာတု ဟဒယံ နာမ မုဒုကံ ဟောတိ။ (၁၀၈)

* * * *

(တွင်) ဟု ပေးရသော ဆဋ္ဌိဝိဘတ်

- ၁။ အပေါင်းထဲမှ၊ စိတ်နှုတ်ပြီး၊ ပေါင်းက အနက် (တွင်)။
- ၂။ ထိုအပေါင်းသည်၊ သတ္တဝီ၊ ဆဋ္ဌိ ရှိသည်ပင်။
- ၁။ အယံ တေသံ ဘိက္ခုနံ အညတရော။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၅၈)
- ၂။ ယော တေသံ ဇေဋ္ဌကော။ (၈၃)

- ၃။ တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဥပါသိကာနံ ဗဟုသုတာနံ ဓမ္မကထိကာနံ
ယဒိဒံ ခုဇ္ဈတ္တရာ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၃၄)
- ၄။ အညတရော စ ခေါ ပနာယသ္မာ နန္ဒော အရဟတံ အဟောသိ။ (၇၇)
- ၅။ ဟတ္ထိပဒံ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ။ (၁၄၅)
- ၆။ အပ္ပမာဒေါ တေသံ ဓမ္မာနံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ။ (။)
- ၇။ ယော နေသံ ပစ္စယော ဟောတိ။ (၁၅)

* * * *

(တွင်) ဟု ပေးရသော သတ္တမိဝိဘတ်

- ၁။ တေသု ဇေဋ္ဌကနိဋ္ဌာ ဘဏ္ဍံ အာဟရန္တိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၄၃)
- ၂။ တေသု မဟာကာဠော ပရိသပရိယန္တေ နိသီဒိ။ (။)
- ၃။ တေသု သဗ္ဗပစ္ဆိမကော သောတာပန္နော။ (၅၅)
- ၄။ အဟတ္ထိ ဒေသသု ပုညကိရိယဝတ္ထုသု ဧကံ လဘိဿာမိ။ (၁၂)
- ၅။ တေသု ပဉ္စကောဋိမတ္တာ မနုဿာ အရိယသာဝကာ ဇာတာ။ (၄)
- ၆။ တေသု အရိယသာဝကာနံ ဒွေယေဝ ကိစ္စာနိ အဟေသုံ။ (။)
- ၇။ အန္ဓပါနဘေသဇ္ဇေသု ယော ယံ ဣစ္ဆတိ။ (၃)
- ၈။ တေသု အနာထပိဏ္ဍိကေန ဧကဒိဝသမ္ဘိ သတ္တာ ပဉ္စ န ပုစ္ဆိတပုဗ္ဗော။
(။)
- ၉။ တေသု ဇေဋ္ဌဿ ပဉ္စ ယောသေတာနိ ပရိဝါရာနိ။ (၆၄)
- ၁၀။ တေသု ဧကေကဿ ဧကေကာ သလကယာဂု အဟောသိ။ (၈၃)
- ၁၁။ ပဉ္စသု ပရိဗ္ဗာဏေသတေသု သဉ္စယဿ အမုတေယျသတာနိ နိဝတ္တိသု။
(၆၀)
- ၁၂။ တေသု ဂူဠပန္နကော အတိဒဟရော။ (၁၅၄)

ဓမ္မပဒေဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၄၃

- ၁၃။ တေသု ကော ဝိသိဗ္ဗမာနော နိသီဒတိ။ (ဓမ္မပဒေဋ္ဌကထာ၊ နာ၊ ၁၆၆)
- ၁၄။ ကိံ ဒီဃနိကာယာဒီသု အညတရော နိကာယော။ (၁၀၀)
- ၁၅။ ကိံ တိသု ပိဋကေသု ကေံ ပိဋကံ။ (။)
- ၁၆။ တေသု တေ ကေပုဒ္ဓေါပိ န ပရိစိဏ္ဍော။ (၇)
- ၁၇။ တေသု အာယသ္မာ ဘဒ္ဒိယော တေဝိဇ္ဇော အဟောသိ။ (၈၉)

* * * *

(ကို) ဟု ပေးရသော ဆဋ္ဌိဝိဘတ်

- ၁။ သမ္မ ကောလိတ တေသံ ဝေါလောကနေ သာရော နတ္ထိ။ (နာ၊ ၅၇)
- ၂။ တဿ ဓာရဏံ ကထနံ ဝါစနန္တိ ဣဒံ ဂန္ထဝရံ နာမ။ (၅)
- ၃။ အနာထပိဏ္ဍိကောပိ ဝိသာခါပိ နိဗ္ဗဒ္ဓံ ဒိဝသဿ ဒွေ ဝါရေ တထာဂတဿ ဥပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ။ (၃)
- ၄။ တံ တထာဂတဿ ဝဓာယ ပုရိသေ ပယောဇေတွာ နာဠာဂိရိ ဝိဿန္တာ ပေသိ။ (၉၀)
- ၅။ ဒေဝဒတ္တော ကိရ တုမှာကံ ဒဿနတ္ထာယ အာဂစ္ဆတိ။ (၉၄)
- ၆။ ဒေဝဒတ္တော ကိရ ပဉ္စန္ဒံ ဝတ္ထုနံ အာယာစိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ပုန ဗုဒ္ဓံ ဒဠှံ န လဘတိ။ (။)
- ၇။ ဣမဿ ဒဿနတ္ထာယ အာဂတာ သာပတေယျံ ပဿိဿန္တိ။ (၁၇)
- ၈။ ဣဒါနိ တာသံ ပါဏာတိပါတဿ ကရဏံ ဝါ အကရဏံ ဝါ ဇာနိဿသိ။ (၁၃၇)
- ၉။ ဘန္တေ အယျာနံ မေ ဒဿနံ ဒုလ္လဘံ ဘဝိဿတိ။ (၈၃)
- ၁၀။ အယံ ဒိဗ္ဗတ္ထရာနံ ဒိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယ ဝါယမန္တော တံ ကိစ္စံ ပတ္တော။ (၇၈)

- ၁၁။ ဘဂဝါ ကိရိယာ ပါဠိဘာဂေါ ပဉ္စန္ဒ အတ္တရာသတာနံ ပဋိလာဘာယ။ (၇၇)
- ၁၂။ သိရိဝဇ္ဇနော ဗုဒ္ဓါနံ နိမန္တနတ္ထာယ သရဒတာပသဿ သညံ အဒါသိ။ (၇၁)
- ၁၃။ သော အတ္တနော မာရာပနပဏ္ဏမေဝ ဒုဿန္တေ ဗန္ဓိတွာ နိက္ခမန္တော အာဟ။ (၁၁၅)
- ၁၄။ တံ ဌပေတွာ သေသာနံ နိမန္တနံ သမ္ပုဋ္ဌိစ္စာမိ။ (၁၅၆)
- ၁၅။ စမ္ပဿ ဒဗ္ဗကာလေ ဟိရာဟိရံ အကာသိ။ (၁၄၂)
- ၁၆။ အမှာကံ ပနာစရိယဿ ပသံသာမတ္တမ္ပိ န ကရိ။ (၁၀၁)
- ၁၇။ အပ္ပမာဒံ နိဿာယ ဝိသေသာနံ အဓိဂမော ဟောတိ။ (၁၇၇)
- ၁၈။ နတ္ထိတိ မေ ဝစနဿ သဝနံ မာ ဟောတု။ (၈၆)
- ၁၉။ ဒုဿီလေဟိ ကထိကထာနံ သဟနံ နာမ မယံ ဘာရော။ (၁၃၆)

* * * *

(ဖြင့်) ဟု ပေးရသော ဆဋ္ဌိဝိဘတ်

၁။ နောက်ပုဒ်နက်မှာ၊ ပြည်ဟု ဝါ၊ ဆဌာ (ဖြင့်)ဟု ပေး။

- ၁။ စူဠပန္နကော သကလံ အဗ္ဗဝနံ ဘိက္ခုနဉ္စညေဝ ပူရေသိ။ (နာ၊ ၁၅၇-၈)
- ၂။ ဥတေနော ဟိရညသုဝဏ္ဏဿ ပူရေတွာ ပလာယိ။ (၁၂၇)
- ၃။ ဣဿရောပိ ဘောဇနဿ ပတ္တံ ပူရေတွာ အာဟ။ (၂)
- ၄။ ကော ဣတ္ထိ ပတ္တေ ဂါဟာပေတွာ ပါယာသဿ ပူရေတွာ ဒါပေသိ။ (၁၄၄)
- ၅။ ဥဏှပါယာသဿ ပူရေ ပတ္တေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ပရိဝတ္တေတွာ ပရိဝတ္တေတွာ ဂဏှန္တိ။ (၂)

* * * *

(သည်)ဟု ပေးရသော ဆဋ္ဌိဝိဘတ်

- ၁။ အမှာကံ ဥဘိန္ဒမ္ပိ သုစိန္တိတံ။ (ဓမ္မပဒေသနာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၅၇)
- ၂။ ရမဏီယံ ဌာနံ နာမ သဗ္ဗေသံ ပိယံ။ (၁၆၉)
- ၃။ ကဿဝိ အပ္ပိယံ နာမ နတ္ထိ။ (။)
- ၄။ သမဂ္ဂေါ နာမ ဗဟူနပ္ပိ ပိယော။ (။)
- ၅။ အဗ္ဗ တုမှာကံ အဟံ ပိယော၊ အပ္ပိယော။ (၈၇)
- ၆။ အတိဝိယ ပိယော မေ အဟောသိ။ (။)
- ၇။ နာဟံ မာတု ပိယော။ (။)
- ၈။ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ အဝိဇ္ဇေတံ သတိပဋ္ဌာနသုတ္တံ။ (၈၃)
- ၉။ ဣမိနာ နိဟာရေန ဂစ္ဆန္တာ ဝိဇာတမာတုယာပိ အမနာပါ ဟောန္တိ။ (၁၂၁)
- ၁၀။ မယံ အဝိဒိတာ။ (၁၂၂)
- ၁၁။ ကေက္ခိနော အက္ခိ ဝိယ စ ဟဒယံ ဝိယ စ အတိဝိယ ပိယော မေ အဟောသိ။ (၈၇)

* * * *

(မှ) ဟု ပေးရသော ဆဋ္ဌိဝိဘတ်

- ၁။ နောက်ပုဒ်နက်မှာ၊ကြောက်လန့်ပါ၊ ဆဋ္ဌာ (မှ)ဟု ပေး။
- ၁။ အဟံ ဝိတု ဘာယာမိ။ (ဓမ္မပဒေသနာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၈၄)
- ၂။ မရဏဿ အဘာယနကသတ္တော နာမ နတ္ထိ။ (၈၄)
- ၃။ ကောဝိ ကဿဝိ န လန္တဝိ။ (၁၆၃)

* * * *

(သည်၊ စဉ်) ဟု ပေးရသော ဆဋ္ဌိဝိဘတ်

- ၁။ မလေးစားအပ်၊ (သည်-စဉ်) မှတ်၊ သက်လတ် (၂)ဝိဘတ်။
- ၂။ ဝိဘတ်ဆဋ္ဌိ၊ သတ္တမီ၊ နှစ်လီ သက်ဟု မှတ်။
- ၃။ မလေးစားတတ်၊ မလေးအပ်၊ နှစ်ရပ်ကြိယာ။
- ၄။ (စဉ်)ဟု ပေးရာ၊ ကတ္တားမှာ၊ ပေးပါ (သည်) ဟုသာ။
- ၅။ (အပ်စဉ်) ပေးရာ၊ ကံပုဒ်မှာ၊ ပေးပါ (ကို) ဟုသာ။
- ၆။ ကြိယာနှစ်ပါး၊ ကံ ကတ္တား၊ ခွဲခြား သိကြရာ။
- ၇။ (စဉ်)ရဲ့ ကတ္တား၊ ကံသည်ကား၊ တူငြား လိင် ဝိဘတ်။
- ၁။ အာစရိယ မယုံ ဒေါသော နတ္ထိတိ မမ ဝဒန္တဿေဝ တုမေ အဘိသပထ။
(ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၂၇)
- ၂။ (အဿ) ဖိဝန္တဿေဝ အဝိစိမဟာနိရယသန္တာပေါ ဥပဋ္ဌဟိ။ (၈၁)
- ၃။ တေသံ သမန္တံ ပဿန္တာနံ ဟသိတဗ္ဗဋ္ဌာနေ ဟာသော နာဟောသိ။ (၅၆)
- ၄။ တဿ ဣမိနာဝ နိယာမေန ဖိဝိတံ ကပ္ပေန္တဿ ပဉ္စပဏ္ဍာသ ဝဿာနိ
အတိက္ကန္တာနိ။ (၈၁)
- ၆။ သာကိယာနိ မေ ဘန္တေ ဇနပဒကလျာဏီ ဃရာ နိက္ခမန္တဿ မံ
တေဒဝေါစ။ (၇၆)
- ၇။ သော ပဿန္တဿေဝ သရဒတာပသဿ အာကာသတော ဩတရိတွာ
ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာသိ။ (၆၈)
- ၈။ သေဋ္ဌိနော ဣဒဗ္ဗိဒဉ္စ ကရောန္တဿေဝ ဒါရကော ဝနိတော ယောသကော
တွေဝဿ နာမံ အဟောသိ။ (၁၁၃)
- ၉။ သာ မာတာပိတူနံ အပဿန္တာနံ အပရံ ပဏ္ဍိ လိခိ။ (၁၁၆)
- ၁၀။ တေသံ တတ္ထ ဝသန္တာနံ မဟာပန္တကဒါရကော မာတရံ ပုစ္ဆိ။ (၁၅၄)
- ၁၁။ တဿ နိစ္စံ သတ္တု သန္တိကံ ဂစ္ဆန္တဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ စိတ္တံ နမိ။ (။)
- ၁၂။ တဿ ဣမမေဝ ဂါထံ ဥဂ္ဂဟေတုံ ဝါယမန္တဿ စတ္တာရော မာသာ
အတိက္ကန္တာ။ (၁၅၅)

၁၃။ တဿ တံ ပိလောတိကဓဏှံ ပရိမဇ္ဇန္တဿ ကိလိဋ္ဌံ အဟောသိ။ (၁၅၆)

၁၄။ တဿ ဝိဝရန္တဿေဝ သတ္တု သန္တိကံ ဂန္တာ ပုစ္ဆိ။ (၅)

* * * *

(ကို၊ အပ်စဉ်) ဟု ပေးရသော ဆဋ္ဌိဝိဘတ်

၁။ မလေးစားအပ်၊ (သည်-စဉ်) မှတ်၊ သက်လတ် (၂)ဝိဘတ်။

၂။ ဝိဘတ်ဆဋ္ဌိ၊ သတ္တမီ၊ နှစ်လီ သက်ဟု မှတ်။

၃။ မလေးစားတတ်၊ မလေးအပ်၊ နှစ်ရပ်ကြိယာ။

၄။ (စဉ်)ဟု ပေးရာ၊ ကတ္တားမှာ၊ ပေးပါ (သည်) ဟုသာ။

၅။ (အပ်စဉ်) ပေးရာ၊ ကံပုဒ်မှာ၊ ပေးပါ (ကို) ဟုသာ။

၆။ ကြိယာနှစ်ပါး၊ ကံ ကတ္တား၊ ခွဲခြား သိကြရာ။

၇။ (စဉ်)ရဲ့ ကတ္တား၊ ကံသည်ကား၊ တူငြား လိင် ဝိဘတ်။

၁။ စုန္ဒသူကရိကဿ သူကရာနံ မာရိယမာနာနံ အဇ္ဇ သတ္တမော ဒီဝသော။
(ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၈၂)

* * * *

(၌) ဟု ပေးရသော သတ္တမီဝိဘတ်

၁။ (၌) ဟု ပေးရ၊ အာတရ၊ ကြိယ အာဝေယံမည်။

၁။ အမှာကံ ဒေဝလောကေ အဘိရမိတုံ ဣဝ နိဗ္ဗတ္တဟိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၈၄)

၂။ တံ ရထဝုဇေ လဂ္ဂိတွာ အာကာသေ ဩလမ္ဘိ။ (။)

၃။ ဘတ္တံ နာမ ဥက္ခလိယံ ဥဋ္ဌဟတိ။ (၈၇)

၄။ ဘတ္တံ နာမ ရတနမကုဋ္ဌာယ သုဝဏ္ဏပါတိယံ ဥဋ္ဌဟတိ။ (။)

၅။ ဗိမ္ဗိသာရော ကောဒသဟိ နဟုတေဟိ သဒ္ဓိ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌိတော။ (၈၉)

- ၆။ မယိ အာဃာတံ ကတွာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၁၄၄)
- ၇။ စူဠပန္နကော ဗုဒ္ဓသာသနေ သိနေဟေန ဂိဟိဘာဝံ န ပတ္တေတိ။ (၁၅၅)
- ၈။ သောပါနမူလေ၊ သောပါနသီသေ၊ ရာဇင်္ဂဏေ ဂဏှိဿတိ။ (၇၄)
- ၉။ ဗုဒ္ဓေါ (ဓမ္မော၊ သံဃော) လောကေ ဥပ္ပန္နော။ (၅၉)
- ၁၀။ တေသံ ဝေါလောကနေ သာရော နတ္ထိ။ (၅၇)
- ၁၁။ သော နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ ဘောဂသမ္ပဒံ စေဝ ပရိဝါရသမ္ပဒံ စ လဘတိ။ (၄၉)
- ၁၂။ ဝတ္တသမ္ပန္နာ ဂရုနံ အာသနေ ဝါ သယနေ ဝါ အတ္တနော ပရိက္ခာရံ န ဌပေန္တိ။ (၃၉)
- ၁၃။ သံသာရဝဇ္ဇေ အက္ခိကာဏဿ ဂဏနာ နာမ နတ္ထိ။ (၇)
- ၁၄။ နိဝေသနေသု ဒိန္တံ ဒိန္တံ ဘိက္ခုသဟဿာနံ နိစ္စံ ပညတ္တာသနာနေဝ ဟောန္တိ။ (၃)
- ၁၅။ ရညေ စ ဂါမဘောဇကေ စ မဒ္ဒနဟတ္ထိမိ စ အတ္တနိ စ မေတ္တစိတ္တေန သမစိတ္တာဝ ဟောထ။ (၁၇၀)
- ၁၆။ နေသံ သီတသမယေ အဂ္ဂိ ကတွာ အဒါသိ၊ ဂိမှကာလေ ဥဒကံ။ (၁၆၉)
- ၁၇။ သာဝတ္ထိယံ ပဉ္စ ကောဋိမတ္တာ အရိယသာဝကာ ဝသန္တိ။ (၁၆၃)
- ၁၈။ သံသာရေ ဝိစရန္တာနံ န ပုတ္တော န မိတာ ဘူတပုဗ္ဗာ နာမ နတ္ထိ။ (၁၅၄)
- ၁၉။ ဝဇ္ဇေ ဝိစရန္တာ ပုညကမ္မမေဝ န ကရောန္တိ။ (၁၄၂)
- ၂၀။ ရာဇဂဟေ နာမ သုယုတ္တံ ဒုယုတ္တံ ဒုဇ္ဇာနံ။ (၁၄၁)
- ၂၁။ ဗုဒ္ဓါနံ နာမ ကေသိ ဌာနေ နိဗ္ဗဒ္ဓံ ဂန္တံ န ဝဇ္ဇတိ။ (၁၄၀)
- ၂၂။ နရိန္ဒေ စ ဒေဝိယာ စ အတ္တနိ စ သမမေဝ မေတ္တစိတ္တံ ပဝတ္တေထ။ (၁၃၉)
- ၂၃။ သုညာဂါရေ တထာဂတာ အဘိရမန္တိ။ (၁၃၃)
- ၂၄။ ဣမသ္မိ ဂေဟေ ဥပေါသထဒိဝသေသု သာယမာသံ န ဘုဉ္ဇန္တိ။ (၁၃၁)
- ၂၅။ ဘောတိ တံ ဥဒကပါတိယံ ကုဗ္ဗိလံ၊ ဂေဟမဇ္ဈေ စ ပန စောရံ ဝိယ မန္တေ ပဿနသီလာ။ (၁၂၉)

- ၂၆။ ဗုဒ္ဓါနံ ပဒစေတိယံ အဝိဋ္ဌဟိတွာ အက္ကန္တဌာနေယေဝ ပညာယတိ၊ န
အညတ္တ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၂၉)
- ၂၇။ အဟံ တသ္မိံ ခဏေ ကုမာရကော။ (၁၁၉)
- ၂၈။ သော ဘတ္တပိဏ္ဍံ နိဿာယ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ သိနေဟမကာသိ။ (၁၀၉)
- ၂၉။ သတ္တာ စတူသုပိ ဌာနေသု တဿ သာရကာရံ အဒါသိ။ (၁၀၁)
- ၃၀။ သော ဣတော သတသဟဿကပ္ပမတ္ထကေ အဋ္ဌိဿရော နာမ
ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။ (၉၅)

* * * *

(သည်၊ သော်) ဟု ပေးရသော သတ္တမိဝိဘတ်

- ၁။ ထင်ရှား-မထင်ရှား၊ (၂)မျိုးပြား၊ ရှိထား ကြိယာ။
- ၂။ ထင်ရှားဖြင့်ကား၊ မထင်ရှား၊ မှတ်သား ပြောဆိုပါ။
- ၃။ ထင်ရှားကြိယာ၊ လက္ခဏာ၊ နက်မှာ (သော်) ပေးရာ။
- ၄။ သူ့ကံကိုကား၊ (ကို) ပေးငြား၊ ကတ္တာ (သည်) ပေးရာ။
- ၅။ ထင်ရှားကြိယာ၊ လက္ခဏာ၊ လက္ခဏာ မထင်ရှား။
- ၆။ (သော်)ရဲ့ ကတ္တာ၊ ကံသည်ကား၊ တူငြား လိင်-ဝိဘတ်။
- ၁။ သာယံ သဗ္ဗေသု သုတ္တေသု ဝိဟာရတော အာဂန္တဗ္ဗံ။ (စာမျက်နှာ၊ ၄၄)
- ၂။ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဟတ္ထိနာဂေ အာဂစ္ဆန္တေ အတ္တနော ဖိဝိတံ ပရိစ္စမိတွာ
သတ္တု ပုရတော အဋ္ဌာသိ။ (၉၀)
- ၃။ တေသု ဝိစာရေန္တေသု ဘိက္ခုန္တိ ဗိတ္တရူပံ ဘုဇ္ဇန္တိ။ (၉၇)
- ၄။ တေသု ဂစ္ဆန္တေသု သဗ္ဗယဿ ပရိသာ ဘိန္နိ။ (၆၀)
- ၅။ တသ္မိံ သမ္ပောဓီ ပတ္တေ ရညော ကနိဋ္ဌပုတ္တော ပဌမအဂ္ဂသာဝကော
အဟောသိ။ (၆၄)
- ၆။ တတ္ထာပိ မနုဿေသု အက္ခောသန္တေသု ကုဟိ ဂမိဿာမ။ (၁၃၆)
- ၇။ တယံ ရန္တံ ကာရေန္တေ အရဏော န ဥဋ္ဌဟတိ။ (၂၈)

- ၈။ သော ဝိဘာတာယ ပန ရတ္တိယာ အာဟ။ (စာမျက်နှာ၊ ၁၆၀)
- ၉။ ဧဝံ တသ္မိံ ပဋိဂ္ဂေန္တေ သာ အပရဘာဂေ စိန္တေသိ။ (၁၀၆)
- ၁၀။ ဝိဘာတာယ ပန ရတ္တိယာ ဝလဟကဝိဂမော စ အရုဏ္ဏဂ္ဂမနဉ္စ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနဉ္စ
ကေက္ခဏေယေဝ အဟောသိ။ (၁၀၅)
- ၁၁။ ရာဇမဟေသိယာ “မာ ဘာယိ အယျေ”တိ ဝစနမတ္တမ္ဘိ အလဘမာနာယ
ဒုက္ခပရေတာယ သဗ္ဗရတ္တိ နိဒ္ဒါ နာမ နာဟောသိ။ ()
- ၁၂။ သော အရုဏေ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တေ ကာလမကာသိ။ (၁၂၁)
- ၁၃။ တသ္မိံ ပတိတေ ပဌမံ မက္ခိကာ မရန္တိ။ (၁၂၀)
- ၁၄။ တံ မေ မာတရိ မတာယ မတာာ ဝိယ၊ ဝိတရိ မတေ ဝိတာ ဝိယ
လဒ္ဓေါ။ (၄)
- ၁၅။ သတ္တာ ပန တသ္မိံ နိသိန္နမတ္တေယေဝ ဧကံ ဓမ္မဒေသနံ ကထေတိယေဝ။
(၃)
- ၁၆။ မဟာပထဝိယာ ယောဇနမတ္တံ အဘိရုဏ္ဏာယ ကဿပေါ နာမ ဗုဒ္ဓေါ
ဥပ္ပုဇ္ဈိဿတိ။ (၆၅)
- ၁၇။ တဿ တသ္မိံ သန္တာပေ ဥပဋ္ဌိတေ ကမ္မသင်္ဂိက္ခကော အာကာရော ဥပ္ပုဇ္ဈိ။
(၈၂)
- ၁၈။ တေသု ကတိကံ ကတွာ ဝိဟရန္တေသု သတ္တာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရတိ။
(၅၇)
- ၁၉။ ဆာယာ နာမ သင်္ဂါရေ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆတိ၊ တိဌန္တေ တိဌတိ၊ နိသီဒန္တေ
နိသီဒတိ။ (၂၄)
- ၂၀။ မနော နေ ကေစ္စေသု စေတသိကေသု အနုပ္ပုဇ္ဈေသုပိ ဥပ္ပုဇ္ဈတိယေဝ။
(၂၄)
- ၂၁။ ဝိတရိ ရောဒန္တေ ဒေဝပုတ္တော ရောဒိဿတိ။ (၁၇)
- ၂၂။ သော အရုဏေ ဥဂ္ဂတေ သဗ္ဗဝတ္တာနိ ကရေတိ။ (၃၈)
- ၂၃။ တုမေ မယိ သာမဂ္ဂိ ကရောန္တေ မမ ဝစနံ န ကရိတ္ထ။ (၄၁)
- ၂၄။ တသ္မိံ အရဟတ္တံ ပတ္တေ သတ္တာ ဘိသပါဝနံ ပါဝိသိ။ (၄၅)

- ၂၅။ လောကေ ကေသဠိယာ အရဟန္တေသု ဇာတေသု (သတ္တာ) ဘဒ္ဒဝိက္ခိယ
ကုမာရေ ဝိနေသိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၅၅)
- ၂၆။ ဧဝံ ထေရေ ပုနပ္ပုနံ သာသနံ ပဟိဏန္တေ သော ဘိက္ခု စိန္တေသိ။ (၁၀၀)
- ၂၇။ သတ္တာ တသ္မိ အကထိတေ ပဉ္စ ပုစ္ဆိ။ (။)
- ၂၈။ အဗုမာသေ သမ္ပတ္တေ ဣတရော အညာသိ။ (၁၀၃)
- ၂၉။ တသ္မိ စက္ခုပထံ ဝိဟေန္တေ ဟဒယံ ဖလိတွာ မတော။ (၁၁၀)
- ၃၀။ အထေကသ္မိ ဥပေါသထဒီဝသေ သမ္ပတ္တေ အနာထပိဏ္ဍိကော ပုစ္ဆိ။ (၁၃၁)
- ၃၁။ ဂန္ထတေလပ္ပဒီပေ ဇာလန္တေ ခုဒ္ဒကမဟလ္လကဒါရကာ သယနဂတာ ဒွတ္တိသာ
ကာရံ သဇ္ဈာယန္တိ။ (။)
- ၃၂။ ဟတ္ထိသု အနာဂတေသုယေဝ ရုက္ခံ အဘိရဟိတွာ တေသု အာဂတေသု
ဣမံ မန္တံ ဝတွာ ဣမံ တန္တိ ပဟရ။ (၁၀၆)
- ၃၃။ သဗ္ဗေသု အနုဋ္ဌိတေသုယေဝ ဝိဟာရံ ဂန္တဗ္ဗံ။ (၄၄)
- ၃၄။ တေပိ အနုပ္ပန္တေ ဗုဒ္ဓေ သဟာယကာ ဟတွာ ဝိစရိသု။ (၆၃)
- ၃၅။ ဥပရိဝိသေသေ အပ္ပဝတ္တန္တေ ထေရံ အာဟ။ (၅၉)
- ၃၆။ အနုပ္ပန္တေယေဝ ဗုဒ္ဓေ ဒွေ ဗြာဟ္မဏဂါမာ အဟေသု။ (၅၆)
- ၃၇။ န ဟိ တေ မနေ အနုပ္ပန္တေ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ သက္ကောန္တိ။ (၂၄)
- ၃၈။ တယိ ဇီဝန္တေ အဟပ္ပိ ဇီဝိမိ နာမ။ (၁၀၈)
- ၃၉။ သတ္တာ ကထာသု ပဝတ္တမာနာသု ဇာတကာနိ ကထေသိ။ (၉၄)

* * * *

(ကို၊ အပ်သော်) ဟု ပေးရသော သတ္တမိဝိဘတ်

- ၁။ ထင်ရှား-မထင်ရှား၊ (၂)မျိုးပြား၊ ရှိထား ကြိယာ။
- ၂။ ထင်ရှားဖြင့်ကား၊ မထင်ရှား၊ မှတ်သား ပြောဆိုပါ။
- ၃။ ထင်ရှားကြိယာ၊ လက္ခဏာ၊ နက်မှာ (သော်) ပေးရာ။
- ၄။ သူ့ကံကိုကား၊ (ကို) ပေးငြား၊ ကတ္တား (သည်) ပေးရာ။
- ၅။ ထင်ရှားကြိယာ၊ လက္ခဏာ၊ လက္ခာ မထင်ရှား။
- ၆။ (သော်)ရဲ့ ကတ္တား၊ ကံသည်ကား၊ တူငြား လိင်-ဝိဘတ်။

- ၁။ မဟာကာဠော သတ္တာရာ ခွီသု ဝုရေသု ကထိတေသု ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာ ပေတွာ ဝိဟာရံ အာဂစ္ဆတိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၄၃)
- ၂။ သာရိပုတ္တတ္ထေရောပိ ဝေဒနာပရိဂ္ဂဟသုတ္တန္တေ ဒေသီယမာနေ သာဝက ပါရမီဉာဏဿ မတ္တကံ ပတ္တော။ (၆၁)
- ၃။ မယာ ဣဒ္ဓိယာ ဝိဿဋ္ဌာယ သူရိယသန္တာပေ ဥဋ္ဌဟန္တေ ဥဒကေ နိမုဇ္ဈိတွာ ဂစ္ဆေယျာသိ။ (၂၈)
- ၄။ တေ တထာဂတေ ဥပ္ပန္နေ ဗိမ္ဗိသာရရညာ ပဌမဒီဝံ ဒါနေ ဒိန္နေ ပတ္တိ အလဘိတွာ ရညော အတ္တာနံ ဒဿယီသု။
- ၅။ ပေါရာဏကပဏ္ဍိတာပိ တေသု ဇီဝိတာ ဝေါရောပိယမာနေသုပိ ... ရန္တံ ကာရယီသု။ (၄၁)
- ၆။ ဒီဃာဝုက္ခမာရော မာတာပိတူသု ဇီဝိတာ ဝေါရောပိယမာနေသုပိ ရန္တံ ကာရေသိ။ (၄၂)
- ၇။ ဣမသ္မိ မန္တေ ဝုတ္တေ ဟတ္ထိ ပလာယန္တိ။ (၁၀၄)
- ၈။ အပေါလကေန “ဟေ၊ ဟေ”တိ သဒ္ဓေ ကတေပိ န နိက္ခမိ။ (၁၁၃)
- ၉။ ဘတ္တေ ဝဇေတွာ ဒိန္နေ မဟာကောလာဟလံ အဟောသိ။ (၁၃၁)
- ၁၀။ ယာပနမတ္တေ လဒ္ဓေ ပုန ကိ အာဟာရပရိယေသနေန။ (၁၈၀)
- ၁၁။ တဿာ ဥတ္တိမ္ဗိတမတ္တာယ ပူဝဂန္ဓော သကလနဂရေ ဆာဒေတွာ ဌိတော။ (၈၇)
- ၁၂။ သတ္တာရာ ဖလာဖလေ ပဋိဂ္ဂဟိတမတ္တေ ဒေဝတာ ဒိဗ္ဗောဇံ ပက္ခိပိသု။ (၆၈)
- ၁၂။ တယာ ဒါနေ ဒိန္နေ ပတ္တိ အလဘမာနာ ဝေမကံသု။ (၆၆)
- ၁၃။ သာ ဂန္ဓာ ဂေါပါလကေန ဝဇ္ဇေါရေ ဝိဝဋ္ဋမတ္တေယေဝ တံ တထာ နိပဇ္ဇာ ပေသိ။ (၁၁၂)
- ၁၄။ ရာဇာ တသ္မိ အတ္တေ အာရောစိတေ ဝါတပါနာနိ ကာရေသိ။ (၁၃၅)
- ၁၅။ သတ္တာ ဘိက္ခုဟိ ဝတ္တေ ဒဿိတေ ... သီဟသေယျံ ဥပဂတော။ (၁၅၈)
- ၁၆။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကေန တထာဂတေ နိမန္တိတေ ဒွေ ဇနကာယာ သန္နိပတန္တိ။ (၂၂)

၁၇။ တာ ဂေဟေ ဈာယမာနေ ဈာယီသု။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၄၃)

၁၈။ ဝတ္ထေ အာပုစ္ဆိယမာနေ တုဏှိ အဟောသိ။ (၂၅)

* * * *

(ပတ်လုံး) ဟု ပေးရသော ဒုတိယာဝိဘတ်

၁။ ချိန်ဟောပုဒ်မှာ၊ ဒုတိယာ၊ နက်မှာ (ပတ်လုံး) ပေး။

၂။ ကြိယာ-ဂုဏ်-ဒြပ်၊ မြဲမြတ်၊ ယှဉ်လတ် အစွန္နသံယောဂ။

၁။ ထွေကံ မေ ကာလံ နတ္ထိပူဝံ နာမ န ပစိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၈၇)

၂။ အထ ကသ္မာ ထွေကံ ကာလံ မယံ နတ္ထိပူဝံ န ပစိတ္တ အဗ္ဗ။ (။)

၃။ ဒေဝဒတ္တောပိ နဝ မာသေ ဂိလာနော။ (၉၄)

၄။ ဣမံ တေမာသံ ကတိဟိ ဣရိယာပထေဟိ ဝိတိနာမေသထ။ (၆)

၅။ သစေ အယျာ ဣမံ တေမာသံ ဣဝ ဝသေယျ။ (၅)

၆။ ဒေဝေါ ပဌမယာမံ ဝသိတ္တာ မဇ္ဈိမယာမေ ဝိဂတော။ (၁၃)

၇။ ဣမိနာဝ နိယာမေန သတ္တာဟံ အနုကမ္မံ ကရောထ။ (၇၂)

၈။ သော တေနေဝ နိယာမေန သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ ပဝတ္တေတွာ အာဟ။
(၇၂)

၉။ မယာ သတ္တာဟံ သက္ကာရော ကတော။ (၇၀)

၁၀။ မယံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခိယ ဣမံ ပုပ္ဖိသနံ အဘိရုဟထ။ (၆၉)

၁၁။ ထွေကံ ကာလံ တဝ ဒါနံ ပစ္စာသီသမာနာ ဝေမကံသု။ (၆၆)

၁၂။ ကမ္မကာရာ စတ္တာရိ ဗုဒ္ဓန္တရာနိ ပေတလောကေယေဝ နိဗ္ဗတ္တိသု။ (၆၅)

၁၃။ မယံ ဣမံ တေမာသံ ဒသ သီလာနိ ဂဟေတွာ ဝသိဿာမ။ (၆၄)

၁၄။ စဏ္ဍပဇ္ဇောတောပိ တယော ဒိဝသေ ဇယပါနံ ဝိဝိ။ (၁၂၄)

၁၅။ သော ကိရ ထွေကံ လာကံ ကိဗ္ဗိ န ဇာနာတိ။ (၁၂၀)

၁၆။ ကောဟံ ဒွိဟံ ဣဓေဝ သရီရံ သန္တပ္ပေတွာ သဟာယကံ ပသိဿာမ။
(၁၂၁)

- ၁၇။ အဟံ တွေ့ကံ ကာလံ တဿာ အနုစ္စဝိကံ ပုရိသံ န ပဿာမိ။ (၁၂၈)
- ၁၈။ တွေ့ကံ ကာလံ မယံ ဝိတု အနုစ္စဝိကော နတ္ထိ။ (၂)
- ၁၉။ တာပသာဝိ အဋ္ဌ မာသေ ဟိမဝန္တေ ဝသိတွာ စတ္တာရော မာသေ တေသံ သန္တိကေ ဝသိသု။ (၁၃၀)
- ၂၀။ သကလဒီဝသံ ကမ္ဘံ ကတွာ ဆာတဿ သရီရေ ဝါတာ ကုပ္ပိသု။ (၁၃၂)
- ၂၁။ နန ဘန္တေ တုမှဟိ စတ္တာရော ဝသိကေ မာသေ အမှာကံ ဂဟိတာဝ ပဋိညာ။ (၁၃၂)
- ၂၂။ အဟံ တုမှာကံ ဒီဃရတ္တံ ဥပကာရကော။ (၁၃၃)
- ၂၃။ တေ သတ္တာဟမတ္တမေဝ အက္ကောသိသန္တိ။ (၁၃၆)
- ၂၄။ ကောဟဒ္ဒိဟံ ဣဓေဝ ဟောမ။ (၁၄၉)
- ၂၅။ ကတိပါဟံ ဣဓေဝ ဝသိသာမ။ (၂)
- ၂၆။ သာ ဒွေ တယော ဒီဝသေ ဆိန္နိတွာ သေသေ ဆိန္နိ။ (၁၄၉)
- ၂၇။ သော သဗ္ဗရတ္တိံ သမဏဓမ္မံ ကတွာ နိသီဒိ။ (၆)
- ၂၈။ တယော မာသေ န နိပဋိဿာမိ။ (၇)
- ၂၉။ တေမာသံ နိဗ္ဗဒ္ဓိရိယံ ကရိဿာမိ။ (၇)
- ၃၀။ အဗုမာသမတ္တံ ပတ္တဝီဝရဂ္ဂဟဏာဒိနိ သိက္ခာပေတွာ ပဟိဏိသု။ (၉)

* * * *

(တိုင်အောင်) ပေးရသော ဒုတိယာဝိဘတ်

- ၁။ ခရီးဟောပုဒ်မှာ၊ ဒုတိယာ၊ နက်မှာ (တိုင်တိုင်) ပေး။
- ၂။ ကြိယာ-ဂုဏ်-ခြံ၊ မြဲမပြတ်၊ ယှဉ်လတ် အစွန္နသံယောဂ။
- ၁။ ဘဒ္ဒဝတီ နာမ ကရေဏုကာ ကေဒီဝသံ ပညာသ ယောဇနာနိ ဂစ္ဆတိ။
(ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၂၆)
- ၂။ ကာကော နာမ ဒါသော သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂစ္ဆတိ။ (၂)
- ၃။ ဒွေ အဿာ ယောဇနသတံ ဂစ္ဆန္တိ။ (၂)

- ၄။ နာဠာဂိရိ ဟတ္ထိ ဝိသတိယောဇနသတံ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၂၆၊)
- ၅။ ကေဒိဝသေန သတ္တ ယောဇနာနိ ဂစ္ဆတိ။ (၇၉)
- ၆။ ကတိ ယောဇနာနိ ဂစ္ဆသိ၊ သတ္တ ယောဇနာနိ။ (၇၉)
- ၇။ ကပ္ပဋ္ဌ ဘိယျော ဂမိသာမိ၊ ယောဇနာနိ စတုဒ္ဒသ။ (၈၀)

* * * *

ဒုတိယာဝိဘတ် ကြိယာဝိသေသန

- ၁။ ကြိယာအား၊ ထူးပြုငြား၊ ခေါ်ထား ကြိယာဝိသေသန။
- ၂။ နပုဏ္ဏိဋပ၊ ဒုတိယ၊ ကေဝစန။
- ၃။ (စွာ) စသည်က၊ ဝိသေသန၊ ကြိယ-ဝိသေသျ။
- ၁။ သတ္တာ ပန သုခံ ဝသိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၃၇)
- ၂။ ယော ပဌမံ အမတံ အဝိဂစ္ဆတိ။ (၅၇)
- ၃။ ဣဒံ ဘန္တေ မမ အဂ္ဂဒါနံ အဂ္ဂဓမ္မဿ သဗ္ဗပဌမံ ပဋိဝေဓာယ သံဝတ္တတု။ (၆၂)
- ၄။ သာသပေန သဒ္ဓိံ သိနေရုံ သမံ ကာတုံ ဣစ္ဆထ။ (၆၈)
- ၅။ သော သဏိကံ အဂမာသိ။ (၁၁၉)
- ၆။ တံ သဏိကံ ဂစ္ဆသိ။ (။)
- ၇။ သီဃံ သီဃံ နံ အလင်္ကရောဟိ။ (၁၂၈)
- ၈။ ရာဇာပိ မိတရံ နိစ္စံ ပုစ္ဆတိ။ (၁၂၅)
- ၉။ နိဗ္ဗန္တံ အယျော ဣဓာဂစ္ဆတိ။ (၁၀၉)
- ၁၀။ သွာဟံ ပံသုံ သမံ ကရောန္တော ကိလမာမိ။ (၁၀၄)
- ၁၁။ သော တတ္ထ န စိရံ ဌတ္တာ စပိ။ (၁၁၀)
- ၁၂။ မယာ မဂ္ဂံ သမံ ကရောန္တေန ဝိစရိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ (၁၆၉)
- ၁၃။ ဒိပ္ပမေဝ နံ ပဋိဝိနေယျံ။ (၁၆၈)
- ၁၄။ အဟံ ဒုက္ခံ ဝိဟရာမိ။ (၃၆)

- ၁၅။ ဂဗ္ဘော တိရိယံ နိပတိ။ (ဓမ္မပဒဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၃၁)
 ၁၆။ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ အက္ခိနိ စေဝ ကိလေသာ စ ဘိဇ္ဇိသု။ (၈)
 ၁၇။ ဘိက္ခု စိတ္တရူပံ ဘုဇ္ဇန္တိ။ (၉၇)
 ၁၈။ မာ စိရံ ဗဟိ ဝသိတ္ထ။ (၁၁၀)
 ၁၉။ ဘိက္ခု ကေမန္တံ နိသီဒိသု။ (၁၄)
 ၂၀။ သီဃံ အာဂစ္ဆန္တု။ (၁၄၂)
 ၂၁။ တဿ နိစ္စံ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ စိတ္တံ နမိ။ (၁၅၄)
 ၂၂။ ယော ပဌမံ ဝဒတိ။ (၁၅၈)
 ၂၃။ အဟမေဝ ပဌမံ ကထေဿာမိ။ (၁၅၉)
 ၂၄။ ပဌမံ ပမတ္တော ဘိက္ခု အာဟ။ (၁၆၆)
 ၂၅။ သာဓုကံ သီလံ ရက္ခသိ။ (၁၇၅)
 ၂၆။ ပဌမံ တိရစ္ဆာနဂတာ မရန္တိ။ (၁၄၇)
 ၂၇။ တုဝဋံ ခေါ အယျပုတ္တ အာဂစ္ဆေယျာသိ။ (၇၆)
 ၂၈။ ရာဇာ နိဗဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနံ ကရောတိ။ (၆၄)
 ၂၉။ ဒုဂ္ဂတမနုဿာ ခိပ္ပမေဝ နိက္ခမန္တိ။ (၆၁)
 ၃၀။ ဘဂဝါ ဗာသုကံ ဝဿာဝါသံ ဝသိ။ (၃၇)
 ၃၁။ ဥဇုကံ တံ သြလောကေတုမ္ပိ န ဝိသတိ။ (၁၁၃)

* * * *

(၌) ဟု ပေးရသော ဒုတိယာဝိဘာတ်

၁။ ချိန်ခါနက်မှာ၊ ဒုတိယာ၊ နက်မှာ (၌) ဖြစ်သည်။

- ၁။ တံ ဒိဝသ္မ နဌကာရဇ္ဈေကဿ ဝေဠုဗလိ ပတ္တော ဟောတိ။ (၁၁၃)
 ၂။ ပုရောတ္တံ ဂစ္ဆန္တ ခါဒနီယဘောဇနီယာဒီနိ ဂဟေတွာဝ ဂစ္ဆန္တိ။ (၃)
 ၃။ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဂစ္ဆန္တ ပဉ္စ ဘေသဇ္ဇာနိ အဋ္ဌ စ ပါနာနိ။ (၂)
 ၄။ အနာထပိဏ္ဍိကေန ကေဒိဝသမ္ပိ သတ္တာ ပဉ္စ န ပုစ္ဆိတပုဗ္ဗော။ (၂)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၅၇

- ၅။ ပုရောဘတ္တံ ဒါနံ ဒေန္တိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၄)
- ၆။ ပစ္စာဘတ္တံ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ဂစ္ဆန္တိ။ (။)
- ၇။ သာဝိ တံ ဒိဝသမေဝ ကာလမကာသိ။ (၁၂၀)
- ၈။ တာ ဧကဒိဝသံ ထေရဿ ဓမ္မကထံ သုတွာ ဓမ္မပူဇံ အကံသု။ (၁၄၀)
- ၉။ ဧကဒိဝသံ တိဏ္ဍံ ခတ္တိယာနံ ကထာ ဥဒပါဒိ။ (၈၇)
- ၁၀။ တံ ဒိဝသံ သတ္တာ အနုပုဗ္ဗိကထံ ကထေသိ။ (၄)
- ၁၁။ ဘိက္ခု သာယံ တဒဘိမုခါ အဟေသုံ။ (၁၃)
- ၁၂။ အာယတီ ဘဝနိဿရဏပစ္စယံ ကာတုံ သက္ခိဿတိ။ (၉၅)
- ၁၃။ နံ ဧကဒိဝသံ ဥတေနော အာဟ။ (၁၂၅)
- ၁၄။ သဗ္ဗေပိ “ထေ ဘိက္ခုဝေါ”တိ ဝစနသမနန္တရံယေဝ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ ဟေိဘိက္ခု အဟေသုံ။ (၁၃၃)
- ၁၅။ တံ ဒိဝသံ အဋ္ဌဟိဝိ ပုပ္ဖိနိ ဂဟေတွာ ဂတာ။ (၁၃၄)
- ၁၆။ သော တဿ တံ ဒိဝသံ ကတ္တဗ္ဗံ ကရေတိ။ (၁၇၂)
- ၁၇။ ဣဒါနိ ဣမံ အန္တောဿံ တယော မာသေ န နိပဋိဿာမိ။
- ၁၈။ တံခဏညေဝ တေသံ ဒိဗ္ဗဝတ္ထာနိ ဥပ္ပုဇ္ဈိသု။ (၆၆)
- ၁၉။ မယံ ရတ္တိ သာလာယံ ကိစ္စံ နတ္ထိ။ (၂၆)
- ၂၀။ သေဋ္ဌိ တံခဏညေဝ ကာလမကာသိ။ (၁၁၈)
- ၂၁။ တံ ဒိဝသံ တသ္မိ နိသိန္နမက္ခေယေဝ သဗ္ဗံ ဝါဏံ ဘူမိယံ ပတိ။ (၁၄၉)
- ၂၂။ တံခဏညေဝ ရာဇာ အာဟ။ (၂၈)
- ၂၃။ ရတ္တိ ဝိစရတိ။ (၃၈)
- ၂၄။ တံ ဒိဝသညေဝ သတ္တာ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိ။ (၆၁)

* * * *

အာချာတ်ပဉ္စမိဝိဘတ်

- ၁။ စေခိုင်းသောခါ၊ လော-ချေပါ၊ ရံခါ ရမည် ပေး။
 - ၂။ တိုက်တွန်း တောင်းပန်၊ ပါလောခံ၊ ရံဖန် “တော်မူ” ပေး။
 - ၃။ တောင်းသောအခါ၊ တော်မူပါ၊ လျော်စွာ ပါလော ပေး။
 - ၄။ ဆုတောင်းမှုကို၊ ရပါလို၊ ချင်-လို-ပါရစေ ပေး။
 - ၅။ မိမိအတွက်၊ တောင့်တချက်၊ အနက် ရလို-ပေး။
 - ၆။ သူများတွက်တာ၊ တောင့်တရာ၊ ပါစေသတည်း ပေး။
 - ၇။ ကျိန်ဆဲရာဝယ်၊ ဒေါသခြယ်၊ စေဟယ်-သတည်း ပေး။
 - ၈။ ကျိန်စာဆိုငြား၊ ပါစေသား၊ စကား “စေရဲ့” ပေး။
 - ၉။ ချင်းချင်းဆက်သွယ်၊ မေးရာဝယ်၊ မှတ်ဖွယ် “မှာလော”ပေး။
 - ၁၀။ စီမံရာသည်၊ လော-ရမည်၊ နှစ်လီ သင့်အောင် ပေး။
 - ၁၁။ ဖိတ်မံခေါ်ရာ၊ တော်မူပါ၊ လျော်စွာ ကြည့်၍ ပေး။
 - ၁၂။ ပင့်ဖိတ်ရာလည်း၊ ထိုပုံမှီး၊ အပြီး မှတ်၍ ပေး။
-
- ၁။ စက္ခုနိ နဿန္တ ဝါ ဘိဇ္ဇန္တ ဝါ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၇)
 - ၂။ ဣမံ မေ ယဋ္ဌိကောဋီ ဂဏှာဟိ။ (၁၀)
 - ၃။ ဘဒ္ဒေ ဣမံ ဘောသန္တံ အဉ္ဇေဟိ။ (၁၄)
 - ၄။ ဒါနံ ဒေဟိ၊ ဓမ္မံ သုဏှာဟိ၊ ပဉ္စံ ပုစ္ဆာဟိ။ (၂၂)
 - ၅။ ခမာပေဟိ နေ။ (၂၆)
 - ၆။ ယထာသုခံ ဝသထ။ (။)
 - ၇။ ခမထ ဘန္တေ။ (၂၇)
 - ၈။ တဿ မုဒ္ဒါ ဖလတု။ (။)
 - ၉။ ဥဋ္ဌေဟိ အာစရိယ။ (၂၈)
 - ၁၀။ ယတ္ထ ဝါ တတ္ထ ဝါ ဂစ္ဆတု။ (၃၂)
 - ၁၁။ ဝေဂေန ဟေဟိ။ (။)
 - ၁၂။ တေ။ (။)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၅၉

- ၁၃။ တေန ဟိ သတ္တာရံ ခမာပေထ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၃၇)
 ၁၄။ တုယံ အနုစ္စဝိကံ သာမိကံ ဂဏှ။ (၁၇၆)
 ၁၅။ အပ္ပမတ္တာ ဟောဟိ။ (၁၇၅)
 ၁၆။ အပ္ပမတ္တာ ရက္ခာဟိ။ (၁၆၁)
 ၁၇။ မမ ရဋ္ဌာ နိက္ခမာဟိ။ (၁၆၁)
 ၁၈။ တံ အာနေဟိ။ (၁၆၀)
 ၁၉။ တံ ဟတ္ထေ ဂဏှ။ (၁၅၈)
 ၂၀။ ဇီဝက ဂူဠပန္နကဿ ပတ္တံ ဂဏှာဟိ။ (။)
 ၂၁။ တွညေဝ ဇာနာဟိ။ (၁၅၇)
 ၂၂။ ဟေိ။ (၁၅၆)
 ၂၃။ ယေ ဘိက္ခဝေါ။ (၇၀)
 ၂၄။ ပဗ္ဗာဇေထ ဘန္တေ။ (၁၅၅)
 ၂၅။ ဒွေပိ ဇနာ ဖာသုကဋ္ဌာနံ ဂန္ဓာ ဇီဝန္တု။ (၁၅၄)
 ၂၆။ ဒါရကေ ပန ဣဓ ပေသေန္တု။ (။)
 ၂၇။ သစေ သက္ကောသိ၊ ပဗ္ဗဇာဟိ။ (။)
 ၂၈။ အယံ ဂစ္ဆတု ဝါ၊ မာ ဝါ။ (၁၅၃)
 ၂၉။ တံ ပဟောတု ဝါ မာ ဝါ။ (၈၀)
 ၃၀။ ဂစ္ဆထ တုမေ။ (၇၉)
 ၃၁။ ဂစ္ဆ၊ နံ ဒါယန္တိ ယာစသယု။ (၇၄)
 ၃၂။ တေန ဟိ နန္တံ ပဗ္ဗာဇေဟိ။ (၇၄)
 ၃၃။ ကထနံ မယံ ဘာရော ဟောတု။ (၇၁)
 ၃၄။ တံ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကဋ္ဌာနံ ပတ္ထေဟိ။ (။)
 ၃၅။ ဗုဒ္ဓဘာဝံ မေ ဇာနာတု။ (၆၈)

* * * *

အာချာတ်သတ္တမိဝိဘတ်

၁။ ကြံစည်-ခွင့်ပြု၊ နက် (၂) ခု၊ သက်မှု သတ္တမီ။

၂။ ပစ္ဆိမိလား၊ ခြားနက်များ၊ သက်သွားပါသေးသည်။

၁။ သစေ ပုတ္တံ ဝါ ဝီတရံ ဝါ လဘေယျံ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊၂)

၂။ သစေ အယျာ ဣမံ တေမာသံ ဣဓ ဝသေယျံ။ (၅)

၃။ အထဿ မမ စက္ခုနံ ပရိဟိနဘာဝံ အာရောစေယျာထ။ (၉)

၄။ မုဒ္ဒါ မေ သတ္တဓာ ဖလေယျ။ (၁၁)

၅။ သော ဂန္တာ ကိစ္ဆိ အာလောဋံ ကရေယျ။ (၂၅)

၆။ ဝသေယျာမ ကေရတ္တိ သာလာယံ။ (၂၆)

၇။ ကထံ ပန အဿ ဘန္တေ အန္တရာယော န ဘဝေယျ။ (၂၈)

၈။ သစေ မံ ခမာပေယျ၊ န ဘဝေယျ။ (၂)

၉။ ဣတော စုတာ သပုတ္တကံ တံ ခါဒိတုံ လဘေယျံ။ (၃၁)

၁၀။ ယန္တုနာဟံ ကောဝ ဂဏမှာ ဂူပကဋ္ဌော ပိဟာရေယျံ။ (၃၇)

၁၁။ ကေန သဒ္ဓိ မန္တေယျ။ (၇)

၁၂။ တတ္ထ တတ္ထ မံ ဂဟေတွာဝ ဂစ္ဆေယျာသိ။ (၁၇၇)

၁၃။ သစေ ဣမေ အရညတော မစ္ဆမံသာဒီနိ ဝါ အာဟာရေယျံ၊ သုရံ ဝါ ကတွာ ပိဝေယျံ၊ အညံ ဝါ တာဒိသံ ကမ္မံ ကရေယျံ၊ အဟမ္ပိ ကိစ္ဆိ ကိစ္ဆိ လဘေယျံ။ (၁၇၀)

၁၄။ သစေပိ မေ ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဈေယျ၊ ခိပ္ပမေဝ နံ ပဋိဝိနေယျံ။ (၁၆၈)

၁၅။ ယာဝဇီဝံ သစ္စဝါစော အသံ။ (၂)

၁၆။ ယာဝဇီဝံ အက္ခောနေော အသံ။ (၂)

၁၇။ နိစ္စံ သဇ္ဈာယံ ကရေယျာသိ။ (၁၆၀)

၁၈။ သစေ အနုဇာနေယျာထ၊ အဟံ ဂူဠပန္တကံ ပဗ္ဗာဇေယျံ။ (၁၅၅)

၁၉။ အညေဝိ မေ ဣဒံ ကမ္မံ ဇာနေယျံ။ (၁၅၃)

၂၀။ တွမေဝ ဇာနေယျာသိ။ (၈၀)

၂၁။ တုဝဋံ ခေါ အယျပုတ္တ အာဂစ္ဆေယျာသိ။ (၇၄)

- ၂၂။ သာဓု ဘန္တေ၊ အယျာ မာတာပိတူဟိ အနနညာတံ ပုတ္တံ န ပဗ္ဗာဇေယျံ၊
(ဓမ္မပဒေသနာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၇၅)
- ၂၃။ ပဌမအဂ္ဂသာဝကော ဘဝေယျံ။ (၇၂)
- ၂၄။ ဣမိနာ သာဝကေန ပဋိလဒ္ဓုရံ လဘေယျံ။ (၇၀)
- ၂၅။ တံ ပုစ္ဆေယျာထ။ (၆၅)
- ၂၆။ တုမေ ခါဒနီယဘောဇနီယံ ပဝတ္တေယျာထ။ (၆၅)
- ၂၇။ မမ ဝစနံ ကရေယျာသိ။ (၁၃၇)
- ၂၈။ နံ အာဒါယ ပစေယျာသိ။ (၁၁၄)
- ၂၉။ ဥတ္တာဝ အာဂစ္ဆေယျာသိ။ (၁၁၃)
- ၃၀။ လဘေယျာမ ဘဂဝတော သမ္ပါခါ ဓမ္ဘိ ကထံ သဝနာယ။ (၃၉)
- ၃၁။ ယဿိစ္ဆသိ၊ တဿ ဘိက္ခုနော ဒဒေယျာသိ။ (၅၀)

* * * *

ကာရိတ်ကြိယာပါတဲ့ဝါကျများ

- ၁။ အမ္မ တယာ ပိတိတံ အမတံ အမှေပိ ပါယေဟိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၁၃၄)
- ၂။ တေန ဟိ မံ နှာပေဟိ။ (။)
- ၃။ သာ ဒွေ မဋ္ဌသာဋကေ ဒါပေသိ။ (။)
- ၄။ သမဏံ ဂေါတမံ ပလာပေထ။ (၁၃၅)
- ၅။ တေ ဇီဝိတံ မာရေဿန္တိ။ (။)
- ၆။ ရာဇာ ဥဒ္ဓစ္ဆိဒ္ဓကဝါတပါနာနိ ကာရေသိ။ (။)
- ၇။ မေတ္တဝိတ္တံ ပဝတ္တေထ။ (၁၃၉)
- ၈။ အဟံ ဂူဠပိတရံ အာဏာပေတွာ ကာရေသိ။ (၁၄၂)
- ၉။ တံ သိရိဂဗ္ဘေ ဝသာပေန္တိ။ (၁၁၅)
- ၁၀။ ကိန္တိ နံ မာရေယျံ။ (။)
- ၁၁။ ရာဇာ သေဠိပုတ္တံ ပက္ခောသာပေသိ။ (၁၁၉)

- ၁၂။ ကူဒါနိ နံ ဂစ္ဆန္တရေ နိပဇ္ဇာပေဟိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၁၂)
- ၁၃။ သော တသ္မိ ဗလဝသိနေဟံ ဥပ္ပါဒေသိ။ (၁၁၀)
- ၁၄။ ဒေဝီ တံ ပလာပေသိ။ (၁၀၅)
- ၁၅။ (ဟတ္ထိ) သမ္ပန္နဌာနေ လဏ္ဍံ ပါတေန္တိ။ (၁၀၄)
- ၁၆။ အဟံ ဂန္ထရရံ ပူရေဿာမိ။ (၉၉)
- ၁၇။ တထာဂတော ဒေဝဒတ္တံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ (၉၅)
- ၁၈။ သော နာဠာဂိရိံ ဝိဿန္တာပေသိ။ (၉၀)
- ၁၉။ သော လာဘသက္ကာရံ နိဗ္ဗတ္တေသိ။ (၉၀)
- ၂၀။ ပဌမံ ခေတ္တံ ကသာပေတဗ္ဗံ။ (၈၈)
- ၂၁။ ကူမိနာ ပန ဥပါယေန နံ တေမတ္ထံ ဇာနာပေဿာမိ။ (၈၆)
- ၂၂။ န သော သူကရေ မာရေတိ။ (၈၂)
- ၂၃။ အညံ ဝေဇ္ဇံ ပက္ခောသိတွာ တိကိစ္ဆာပေဟိ။ (၁၇)
- ၂၄။ နာဟံ ဇေတေ ခမာပေမိ။ (၂၆)
- ၂၅။ နံ ရာဇာ နာရဒဿ ပါဒမူလေ ဩနမာပေသိ။ (၂၈)
- ၂၆။ ပရံ န သမာဒါပေတိ။ (၄၉)
- ၂၇။ တေ ဘာတိကာ ဒွေနုတိကပ္ပေ ခေပေသုံ။ (၆၅)
- ၂၈။ သတ္တာ တတိယဒိဝသေ နန္တံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ (၇၄)
- ၂၉။ အဟံ မမ ပဗ္ဗတေ အဂ္ဂိ ဇာလေဿာမိ။ (၁၀၃)
- ၃၀။ နံ သဒ္ဓံ ကတွာ ပလာပေဿာမိ။ (၁၀၅)

* * * *

အာချာတ်ကံဟောဝါကျများ

- ၁။ ကံဟောဝါကျ၊ ကတ္တားက၊ တတိယ ဝိဘတ်ပါ။
- ၂။ ကံဟောဝါကျ၊ ကံပုဒ်က၊ ပထမ ဝိဘတ်ပါ။
- ၃။ ကံဟောကြိယာ၊ နက်ပေးရာ၊ ထည့်ပါ (အဝ်)ကိုပါ။
- ၄။ ကံနှင့်ကြိယာ၊ ဝုဇ်တူပါ၊ တူပါ အရပါ။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၆၃

- ၁။ ဓိတရာ တာသံ ပဝေဏီ ဃဋီယတိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၁၁)
- ၂။ ဣဒါနေဝ ကော ဂီတသဒ္ဓေါ သုယျိတ္တ။ (၁၀)
- ၃။ ဒိယျတိ ကပဏဒ္ဓိကာဒိနံ ဒါနံ။ (၁၂၂)
- ၄။ အထ ကိန္ဒိဟတိဟံ သဒ္ဓေါ န သုယျတိ။ (။)
- ၅။ အမတံ ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ။ (၁၄၅)
- ၆။ တသ္မာ အမတန္တိ ဝုစ္စတိ။ (။)
- ၇။ ဟတ္ထိပဒံ တေသံ အက္ခမက္ခာယတိ။ (။)
- ၈။ အပ္ပမာဒေါ တေသံ ဓမ္မာနံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ။ (။)
- ၉။ ကိဉ္ဇာပိ မနောတိ စတူဘူမိကစိတ္တံ ဝုစ္စတိ။ (၂၄)
- ၁၀။ ဣမသ္မိ ပန ပဒေ အဋ္ဌဝိမံ ကာမာဝစရကုသလစိတ္တံ လဗ္ဘတိ။ (။)
- ၁၁။ ဝတ္ထုဝသေန သောမနဿသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တမေဝ လဗ္ဘတိ။ (။)
- ၁၂။ သော တေသံ ပုဗ္ဗင်္ဂမောတိ ဝုစ္စတိ။ (။)
- ၁၃။ တာနိ ယာဝဇ္ဇကာလာ ဒီယန္တိယေဝ။ (၃၄)
- ၁၄။ တာနိ တေသံ ဟရိယန္တိ။ (။)
- ၁၅။ ပဝေဏီ န ဃဋီယတိ။ (၃၀)
- ၁၆။ ယဿ ပန ဃရေ ဆဏော န ကရိယတိ။ (၁၅၀)

* * * *

ကာလာတိပတ္တိဝိဘတ်

- ၁။ သစေ တုမေ မာဒိသဿ ဗုဒ္ဓဿ သမ္ဗုဒ္ဓိဘာဝံ နာဂမိဿထ၊ အဟိန ကုလာနံ ဝိယ အစ္ဆုဗန္ဓနာနံ ဝိယ ကာကောလုကာနံ ဝိယ စ ကပ္ပဋ္ဌိတိကံ ဝေါ ဝေရံ အဘဝိဿ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၃၂)
- ၂။ သစာယံ ဣတ္ထရသတ္တော အဘဝိဿ၊ အမှာကံ အာစရိယော န ဝေဂ္ဂပံ ဥပပံ အာဟရိဿ။ (၆၈)
- ၃။ သစေ တတြ အဘဝိဿ၊ သေတစ္ဆတ္တံ ဥဿာပယိဿ။ (၁၀၆)

၄။ သစေ ဟိ န သော ပဗ္ဗဒိဿ၊ အာယတိ ဘဝနိဿရဏပစ္စယံ ကာတုံ န သက္ခိဿ။ (ဓမ္မပဒဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၉၅)

* * * *

(န) ပါတဲ့ ဝါကျများ

၁။ (န) အနက်က၊ ထားမြစ်စွ၊ နက်က (မ)ဟုသာ။

၂။ (န) နဲ့ ကြိယာ၊ တွဲစပ်ကာ၊ နက်မှာ ပေးကြရာ။

၁။ သွာဟံ တဝ ကထံ န ကရောမိ။ (ဓမ္မပဒဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၅)

၂။ န အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တန္တိ။ (။)

၃။ သရီရဗ္ဗိ အတ္တနာ သဒ္ဓိ န ဂစ္ဆတိ။ (၄)

၄။ န ကတံ ဘန္တေ။ (၂၆)

၅။ နာပုစ္ဆိတံ ဘန္တေ။ (။)

၆။ မယံ ဒေါသော နတ္ထိ။ (၂၇)

၇။ န ခမာပေမိ။ (၂၈)

၈။ ဝေရံ နာမ န ဂူပသမ္ပတိ။ (၂၉)

၉။ မယံ စိတ္တသုခံ နာမ န ဟောတိ။ (၃၀)

၁၀။ ပဝေဏီ န ဃဋ္ဌိယတိ။ (။)

၁၁။ န မေ မုစ္ဆိဿတိ။ (၃၂)

၁၂။ နတ္ထိ အာပတ္တိ။ (၃၅)

၁၃။ မနုဿာ သာမိစိမတ္တမ္ဘိ န ကရိသု။ (၃၇)

၁၄။ ဣမေ သမဂ္ဂါ န ဇာတာ။ (။)

၁၅။ မယံ ဣမေသံ နေဝ အာသနံ ဒဿာမ။ (။)

၁၆။ န အဘိဝါဒနာဒီနိ ကရိဿာမ။ (။)

၁၇။ တုမေ မမ ဝစနံ န ကရိတ္ထ။ (၄၁)

၁၈။ ဒိဝါ န နိဒ္ဒါယိတဗ္ဗံ။ (၄၄)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၆၅

- ၁၉။ ကုသိတေန န ဘဝိတဗ္ဗံ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၄၄)
- ၂၀။ ကော သယံ န ဒေတိ။ (၄၉)
- ၂၁။ ကော ပရံ န သမာဒါပေတိ။ (၂)
- ၂၂။ နယိဒံ ဒေဝဒတ္တဿ အနုစ္စဝိကံ။ (၅၀)
- ၂၃။ နာဟံ သက္ခိဿာမိ။ (၅၉)
- ၂၄။ နာဟံ မုခံ ဩလောကေတွာ ဒမ္ပိ။ (၆၃)
- ၂၅။ မယံ န ကိစ္ဆိ ဝက္ခာမ။ (၆၅)
- ၂၆။ မမ ကာလေ န လဘိဿထ။ (၆၅)
- ၂၇။ န သက္ခိဿာမိ သမ္ပ။ (၆၇)
- ၂၈။ အမှာကံ ဒေယျဓမ္မော နတ္ထိ။ (၆၈)
- ၂၉။ န တေ အယံ ပတ္တနာ မောယာ ဘဝိဿတိ။ (၇၀)
- ၃၀။ ကေဿာပိ အဘိသမယော နာဟောသိ။ (၂)
- ၃၁။ ဘဂဝိပိ ကုမာရံ န နိဝတ္တာပေသိ။ (၇၅)
- ၃၂။ မရဏဿ အဘာယနကသတ္တော နာမ နတ္ထိ။ (၈၄)
- ၃၃။ နာဟံ အယျေဟိ သဒ္ဓိ ကထေမိ။ (၂)
- ၃၄။ န မယံ ပဿာမ။ (၂)
- ၃၅။ ဝေရူပါ ပူဝါ နာမ မေ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ။ (၈၇)
- ၃၆။ အဟံ အညံ ပူဝံ နာမ န ခါဒိဿာမိ။ (၂)
- ၃၇။ တံ သတ္တုဿ ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ န ဇာနာသိ။ (၂)
- ၃၈။ တုမေ ဒွေပိ န ဇာနာမ။ (၂)
- ၃၉။ န တံ ကောစိ မက္ခေတုံ သက္ကောတိ။ (၁၂၉)
- ၄၀။ ဒေဝတာ ဩရမတ္တိကာ န ဘဝိဿတိ။ (၁၃၁)

* * * *

အမေးဝါကျများ

- ၁။ အန္တရာလေ၊ ကသ္မာ ဝေမကာသိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၃၁)
- ၂။ ကုဟိ မေ သဟာယိကာ။ (။)
- ၃။ ကတရံ ကုလံ ဂစ္ဆထ။ (၃၀)
- ၄။ ကော ဘေသာ။ (၂၇)
- ၅။ ကော မံ အက္ကမိ။ (။)
- ၆။ ကိံ တေ သလ္လက္ခိတံ။ (၅၇)
- ၇။ ကဿ န ခေါ အဟံ ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေယျံ။ (၅၅)
- ၈။ ကဿ နံ ဒေမ။ (၅၀)
- ၉။ ကော ဝါ တေ သတ္ထာ။ (၅၈)
- ၁၀။ ကံသိ တံ ဥဒ္ဓိဿ ပဗ္ဗမိတော။ (။)
- ၁၁။ ကဿ ဝါ တံ ဓမ္မံ ရောစေသိ။ (။)
- ၁၂။ ကာသိ တံ။ (၁၀၆)
- ၁၃။ ဣဒါနိ ကိံ ကရောမိ။ (၁၀၇)
- ၁၄။ ကိံ တေ။ (၁၁၁)
- ၁၅။ အယံ ဒါရကော ကဒါ ဇာတော။ (။)
- ၁၆။ ကထံ န ခေါ ဣမံ မန္တံ ဂဏှိဿာမိ။ (၁၂၅)
- ၁၇။ ကဿိမာ နာဋကိတ္တိယော။ (၁၂၃)
- ၁၈။ အထ ကဿ ဝိတရော။ (။)
- ၁၉။ ကိံ ကာရဏာ။ (။)
- ၂၀။ ကိဒိသော န ခေါ သော ပုရိသော။ (၁၂၈)
- ၂၁။ ကုဟိ အယျာ ဂစ္ဆန္တိ။ (၅)
- ၂၂။ ကေန သဒ္ဓိ မန္တေယျ။ (၇)
- ၂၃။ ကော နာမ တတ္ထ ဝသတိ။ (၉)
- ၂၄။ ကထံ ဣဓ ဝသိဿထ။ (၁၁)
- ၂၅။ ကုဟိ ယာသိ ဥပါသက။ (။)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၆၇

- ၂၆။ ကတ္တေသော သဒ္ဓေါ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၂)
- ၂၇။ ကိ မေ ဒဿသိ။ (၁၃)
- ၂၈။ ကေန ကမ္မေန။ (၇၉)
- ၂၉။ ကိတ္တကံ ဘာရံ ဝဟသိ။ (။)
- ၃၀။ ဣမသ္မိ သာသနေ ကတိ ဓုရာနိ။ (၅)
- ၃၁။ ကိမင်္ဂ ပန ဉာတကာ။ (။)
- ၃၂။ ဘတ္တံ နာမ ကုဟိ ဥဋ္ဌဟတိ။ (၈၇)
- ၃၃။ ကိတ္တကံ တေ ဓနံ။ (၁၅၁)
- ၃၄။ ကတရဗီတာယ ဝေါ ဇေတေ ပုတ္တာ။ (၁၅၅)
- ၃၅။ ကေ ဇေတေ ဝိရဝန္တိ။ (၁၇၇)
- ၃၆။ တံ ကိ ကရောန္တော ဝိစရသိ။ (၄၆)
- ၃၇။ တံ ကံ အာပုစ္ဆိတွာ ပဗ္ဗဇိတော။ (။)
- ၃၈။ ကေန ပဗ္ဗဇိတောသိ။ (။)
- ၃၉။ ကသ္မာ ဣဓာဂတောသိ။ (။)
- ၄၀။ ကိ ကထေထ ဘိက္ခဝေ။ (။)

* * * *

(ကိ၊ န) မပါတဲ့ မေးခွန်းဝါကျများ

- ၁။ ရံတစ်ခါမှာ၊ ကြိယာ၊ ရှေ့မှာ ထားလိုက်သည်။
- ၂။ ထိုခါကာလ၊ မေးဝါကျ၊ ဖြစ်ရပါပေသည်။
- ၁။ အတ္ထိ ပနဿ ဟတ္ထေ ကိဉ္စိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၁၆)
- ၂။ သုတာ ဘိက္ခဝေ ဥပါသကေန ဓမ္မဒေသနာ။ (၈၅)
- ၃။ အတ္ထိ ကိဉ္စိ ပါတိယံ တာတ။ (၈၇)
- ၄။ ဝိလပသိ အဗ္ဗ။ (၉၈)
- ၅။ ဘာယသိ အဗ္ဗ။ (။)

- ၆။ ဒိဋ္ဌော ခေါ် ဘန္တေ ဘဂဝတာ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော။ (စာမျက်နှာ၊ ၁၆၈)
- ၇။ အတ္ထိ ကောစိ ဘတကေန အတ္ထိကော။ (၁၄၈)
- ၈။ ဗုဒ္ဓေါတိ ဝဒေသိ။ (၁၃၂)
- ၉။ အဝသေသာ ဘုဉ္ဇိသု၊ န ဘုဉ္ဇိသု။ (၁၃၁)
- ၁၀။ တဿ ဘတိကဿ အဇ္ဈုပေါသထဒီဝသဘာဂေါ ကေနစိ ကထိတော။
(။)
- ၁၁။ နတ္ထိ တေ ကောစိ အပလောကေတဗ္ဗော။ (၄၃)
- ၁၂။ ခမာပိတော ပန ဝေါ ဘန္တေ သတ္တာ။ (၃၇)
- ၁၃။ ပရိက္ခာရဂ္ဂဟဏံ အာပုစ္ဆိတံ။ (၂၆)
- ၁၄။ ဝတ္တံ ဝါ ပါနီယံ ဝါ အာပုစ္ဆိတံ။ (။)
- ၁၅။ အာသနံ နိဟရိတွာ အဘိဝါဒေတွာ ပါဒသမ္မာဟနံ ကတံ။ (။)
- ၁၆။ ဣမေ တေ ဘိက္ခု အာဂစ္ဆန္တာ ဒိဋ္ဌာ။ (။)
- ၁၇။ အဗ္ဗ တုမှာကံ အဟံ ပိယော၊ အပ္ပိယော။ (၈၇)
- ၁၈။ အန္တေဝါသိကပရိသာ ပန ဝေါ ဘန္တေ ပညာယတိ။ (၇၁)
- ၁၉။ ဒိယျတိ ကပဏဒ္ဓိကာဒိနံ ဒါနံ။ (၁၂၂)
- ၂၀။ ဘန္တေ နိသိန္ဓေဟိ ဝေါ အာသိတ္တံ၊ နိပန္ဓေဟိ။ (၇)
- ၂၁။ နိသိဒိတွာ ဝေါ ဘန္တေ နတ္ထုကမ္ပံ ကာဘံ၊ နိပဇ္ဇိတွာ။ (၈)
- ၂၂။ ကာလော အာဝုသော။ (၈)
- ၂၃။ တုမေ ပန ဘန္တေ။ (၉)
- ၂၄။ အတ္ထိ ပန မယံ ဂန္ထိတာနိ ပုပ္ဖိနိ။ (၈၄)
- ၂၅။ အတ္ထိ ပနဿ ပုတ္တော ဝါ ဝိတာ ဝါ။ (၁၁၉)

* * * *

(နန) ပါတဲ ဝါကျများ

- ၁။ နန သဗ္ဗေသံ ကေသိကံ မရဏံ။ (ဓမ္မပဒ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၉၈)
- ၂။ နန တံ မယာ ဝုတ္တော။ (၉၂)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၆၉

- ၃။ နန ဗံ တုမေ အဝေါစုတ္တ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၈၀)
 ၄။ နန စဿ နေဝ မာတာ န ပိတာ န ဘာတိကာဒီသု ကောစိ ရက္ခိတာ
 နာမ အတ္ထိ။ (၁၁၃)
 ၅။ နန စာယသ္မာ မဟာပညော။ (၆၁)
 ၆။ နန တံ အဇ္ဇ သုသာနံ ဂန္ဓာ မဋ္ဌကုဏ္ဍလိဝတ္ထိ ကထေသိ။ (၂၃)
 ၇။ နန တေ ပုတ္တေန မဋ္ဌကုဏ္ဍလိနာ ကထိတော။ (၂၂)
 ၈။ နန အပ္ပမတ္တေဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ။ (၆)
 ၉။ နန ဘန္တေ ဝေဇ္ဇေန ပဝါရိတမှာ။ (။)
 ၁၀။ နန ဇီဝက ပိဟာရေ ဘိက္ခု အတ္ထိ။ (၁၅၇)
 ၁၁။ နန ဘန္တေ ပိဟာရေ ဘိက္ခု နတ္ထိ။ (။)
 ၁၂။ နန ဘန္တေ အတိဗဟူနိ ဝတ္တာနိ။ (၁၄၀)
 ၁၃။ နန ပဋိရာဇူနံ ဂဟေတွာ ဝိဿဇ္ဇေတုံ ဝါ မာရေတုံ ဝါ ဝဇ္ဇတိ။ (၁၂၅)
 ၁၄။ နန ဘန္တေ တုမေဟိ စတ္တာရော ဝဿိကေ မာသေ အမှာကံ ဂဟိတာဝ
 ပဋိညာ။ (၁၃၂)

* * * *

(မာ) ပါတဲ ဝါကျများ

- ၁။ တွေ့ကော ဒိဇော မာ နသိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၇၇)
 ၂။ အဗ္ဗ နော မာ နာသေဟိ။ (၁၃၅)
 ၃။ မာ ဝေံ ကရိ တာတ။ (၁၃၂)
 ၄။ မာ ပုစ္ဆထ အယျာ။ (၁၃၁)
 ၅။ မာ မေ ကုဏ္ဍိ။ (၁၁၆)
 ၆။ တေန ဟိ မာ စိန္တယိ။ (၁၂၂)
 ၇။ မာ ဗံ သာမိ အတ္တနောဝ အတ္တာယ ဂဏှိ။ (။)
 ၈။ အဗ္ဗ ဝေံ သန္တေ မာ စိန္တယိ။ (။)
 ၉။ မာ သောစိ။ (၁၁၉)

- ၁၀။ သာမိ မာ မံ နာသယိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၀၈)
၁၁။ မာ ဘဒ္ဒေ ရောဒိ။ (၁၀၆)
၁၂။ မာ မံ ဟတ္ထေန ဆုပိ။ (။)
၁၃။ မာ ဘာယိ အယျေ။ (၁၀၅)
၁၄။ မာ မံ နာသေထ။ (၉၄)
၁၅။ မာ အာဝုသော သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေ ဝိဿာသိ။ (၉၂)
၁၆။ နတ္ထိတိ မေ ဝစနဿ သဝနံ မာ ဟောတု။ (၈၆)
၁၇။ ဘောဇနပ္ပတ္တိဌာနဇနနံ မာ ဟောတု။ (။)
၁၈။ တုမေ မာ စိန္တယိတ္ထ။ (၈၄)
၁၉။ တေန ဟိ ဘန္တေ မာ စိရံ ဗဟိ ဝသိတ္ထ။ (၁၁၀)
၂၀။ ဘန္တေ မာ ဥပရိ ဓမ္မဒေသနံ ဝနယိတ္ထ။ (၅၉)
၂၁။ မာ ပုန ဝေမကတ္ထ။ (၃၁)
၂၂။ မာ ဧဝံ ကရိတ္ထ။ (၂၈)
၂၃။ မာ ဝေါ အာဝုသော ဧဝံ ရုစိတ္ထ။ (၉)
၂၄။ အဗ္ဗ မာ ဧဝံ ဝဒေထ။ (၃၀)
၂၅။ မာ သဒ္ဓမကာသိ။ (၃၂)
၂၆။ မာ နိဝါရယိ။ (၃၉)
၂၇။ မာ ဧဝံ ကရေထ။ (၄၆)
၂၈။ နိစာသနာနိ ဥပရိ မာ ပညပေထ။ (။)
၂၉။ မာ ဘိက္ခဝေ ဧဝံ အဝစုတ္ထ။ (၄၇)
၃၀။ မာ သဿံ နာသယိ။ (၆၂)

* * * *

ကတ္တားဟော (တ)ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ

၁။ ကတ္တားဟောမှာ၊ ကိတ်ကြိယာ၊ တူပါ ကတ္တားနှင့်။

၂။ လိင်တူ-ရစ်တူ၊ ဝိဘတ်တူ၊ ရတူ တူ (၄) ဆင့်။

၁။ ခီဏာ ဇာတိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၇၇)

၂။ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိပုတ္တံ။ (၇၈)

၃။ အထာဟံ မုတ္တော တေသ္မာ ပဋိဿဝိ။ (၂)

၄။ ဗဟလမံသော ဇာတော။ (၈၁)

၅။ မယံ ဘန္တေ သာကီယာ နာမ မာနနိဿိတာ။ (၈၉)

၆။ ဒေဝဒတ္တော ကုဟိ နိသိန္ဓော ဝါ ဌိတော ဝါ။ (၂)

၇။ တုမှာကံ ဒါနဂ္ဂံ အနာထဝိဇ္ဈိကော ဝါ ဝိသာခါ ဝါ အာဂတာ။ (၉၇)

၈။ သာ သောတာပန္နာ ဟုတွာ ပတိကုလံ ဂတာ။ (၉၈)

၉။ သာ မတာ။ (၉၈)

၁၀။ သေဋ္ဌိ မတော။ (၁၁၈)

၁၁။ ပသန္နောသ္မိ။ (၁၄၂)

၁၂။ ဆာတောမှိ။ (၁၃၁)

၁၃။ တဿ နိဿန္နေန ခုဇ္ဇာ ဇာတာ။ (၁၄၄)

၁၄။ သာမိ ကိလန္တမှ။ (၁၄၉)

၁၅။ အမ္မ မယံ မဂ္ဂပဋိပန္နာ။ (၂)

၁၆။ သကလံ အမ္မဝနံ ဘိက္ခုဟိ ပရိပုဏ္ဏံ။ (၁၅၈)

၁၇။ သာဋကော ကိလိဋ္ဌော ဇာတော။ (၁၅၇)

၁၈။ ရာဇောဟရဏမေဝ ပစ္စယော ဇာတော။ (၂)

၁၉။ ဣဒံ ပိလောတိကဓဏ္ဍံ ပရိသုဒ္ဓံ။ (၁၅၆)

၂၀။ သုဓမ္မာ ဣဓေဝ နိဗ္ဗတ္တာ။ (၁၇၄)

၂၁။ အဟံ တဝ ဝိမံသနတ္ထာယ အာဂတာ။ (၁၇၅)

၂၂။ ကုဟိ နိဗ္ဗတ္တောသိ။ (၁၇)

၂၃။ ကိံ ထေရော အာဂတာ။ (၁၂)

- ၂၄။ မေယော ဓ ဥဋ္ဌိတော။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၃)
- ၂၅။ မယံ သမဂ္ဂါ ဇာတာ။ (၃၇)
- ၂၆။ တံ ကံ အာပုစ္ဆိတွာ ပဗ္ဗဇိတော။ (၄၆)
- ၂၇။ ဗုဒ္ဓေါ (ဓမ္မော၊ သံဃော) လောကေ ဥပ္ပန္နော။ (၅၉)
- ၂၈။ ပုတ္တော တေ ကာလကတော။ (၉၇၅)
- ၂၉။ ပုတ္တော တေ မတော။ (။)
- ၃၀။ တေ အာသနေသု နိသိန္နာ။ (၈၃)

* * * *

ကံဟော (တ) ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ

၁။ ကံဟောဝါကျ၊ ကိတ်ကြိယ၊ တူရ ကံပုဒ်နှင့်။

၂။ လိင်တူ-ဝှမ်းတူ၊ ဝိဘတ်တူ၊ ရတူ တူ (၄) ဆင့်။

- ၁။ ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၇၇)
- ၂။ ကတံ ကရဏီယံ။ (။)
- ၃။ အကတံ ဝတ မေ ကလျာဏံ။ (၈၃)
- ၄။ ကတံ ပါပံ။ (။)
- ၅။ အကတံ ဝတ မေ ပါပံ။ (၈၅)
- ၆။ ကတံ မေ ကလျာဏံ။ (။)
- ၇။ ဣမိနာ ကုမာရာ နိပ္ပိတိကာ။ (၈၈)
- ၈။ ရာဇာ ဒေဝဒတ္တေနော မာရာပိတော။ (၉၁)
- ၉။ ဝဓကောပိ ပယောဇိတော၊ သိလာပိ အပဝိဒ္ဓိ။ (။)
- ၁၀။ ဣဒါနိ ပန တေန နာဠာဂိရိ ဝိဿန္တာပိတော။ (။)
- ၁၁။ နီတာ တေ ဘိက္ခူ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂုလ္လာနေဟိ။ (၉၂)
- ၁၂။ နန တံ မယာ ဝုတ္တော။ (။)
- ၁၃။ မယာ သတ္တရိ အာဃာတော ကတော။ (၉၄)
- ၁၄။ ပုတ္တော မေ လဒ္ဓေါ။ (၁၁၂)

- ၁၅။ အဝိ ဘန္တေ ဝေါ ကိဉ္စိ လဒ္ဓံ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၂၆)
- ၁၆။ ဣဒါနိ ပန မေ ဒေဝေန ဌာနန္တရံ ပဋိဿုတံ။ (၁၁၉)
- ၁၇။ အဇ္ဇ မယာ မဟာရာဇ အမနာပေါ သုပိနော ဒိဋ္ဌော။ (၁၃၈)
- ၁၈။ ကိ ဘန္တေ တောဟိ ပုဗ္ဗေ ကတံ။ (၁၄၃)
- ၁၉။ ကိ န ခေါ ကတွာ အယံ တေ လဒ္ဓါ။ (၁၃၁)
- ၂၀။ တဿ ဘတိကဿ အဇ္ဈုပေါသထဒိဝသဘာဂေါ ကေနစိ ကထိတော။
(။)
- ၂၁။ သမ္ပတ္တိ မယာ လဒ္ဓါ။ (၁၃၂)
- ၂၂။ ကိ ဂဟပတိ ဒါရကော တေ လဒ္ဓေါ။ (၁၅၅)
- ၂၃။ သုဗ္ဗောယ ကဏ္ဍိကာ ဒိန္နာ။ (၁၇၈၂)
- ၂၄။ တုယုမေဝေတာနိ မယာ အာနိတာနိ။ (၁၇၆)
- ၂၅။ နန ဘန္တေ ဝေဇ္ဇေန ပဝါရိတမှာ။ (၆)
- ၂၆။ သတ္တာရာ ဓမ္မော ဒေသိတော။ (၄)
- ၂၇။ ခမာပိတော ပန ဝေါ ဘန္တေ သတ္တာ။ (၃၇)
- ၂၈။ စိရသုတာ နော အာဂုသော အာနန္တ ဘဂဝတော သမ္ပုခါ ဓမ္မိ ကထာ။
(၃၉)
- ၂၉။ ကိ တာတာ ကောစိ ဝေါ အမတမဂ္ဂဒေသကော လဒ္ဓေါ။ (၅၉)
- ၃၀။ ဣမိနာ ပတ္တိတမေဝ မယာ ဒိန္နံ။ (၅၃)

* * * *

(တဗ္ဗ) ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ

- ၁။ တဗ္ဗ-အနီယ၊ ကံဟောစွ၊ တူရ ကံပုဒ်နှင့်။
- ၂။ လိင်တူ-ဝုဇ်တူ၊ ဝိဘတ်တူ၊ ရတူ တူ (၄) ဆင့်။
- ၃။ ကံအနက်ပြင်၊ ထိုက်-သင့်ပင်၊ နိုင်ပင် ပြသေးရှင်။
- ၁။ နန အပ္ပမတ္တေဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ။ (၆)

- ၂။ သုသာနေ ဝသန္တေန နာမ အယျေန မစ္ဆမံသတိလဝိဋ္ဌတေလဂုဠာဒီနိ
ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာနိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၄၄)
- ၃။ ဒိဝါ န နိဒ္ဒါယိတဗ္ဗံ။ (။)
- ၄။ ကုသိတေန န ဘဝိတဗ္ဗံ။ (။)
- ၅။ အာရဒ္ဒဝီရိယေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ (။)
- ၆။ ကလျာဏဇ္ဈာသယေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ (။)
- ၇။ သာယံ သဗ္ဗေသု သုတ္တေသု ဝိဟာရတော အာဂန္တဗ္ဗံ။ (။)
- ၈။ ပစ္စုသကာလေ သဗ္ဗေသု အနုဋ္ဌိတေသုယေဝ ဝိဟာရံ ဂန္တဗ္ဗံ။ (။)
- ၉။ မဟာသက္ခေနေဝေတ္ထ ဒေဝရာဇေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ (၁၃၁)
- ၁၀။ အဇရာ အမရာ ဟောန္တိတိ န သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ။ (၁၄၆)
- ၁၁။ ဝေံသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (၁၅)
- ၁၂။ ဝိဇ္ဇာယ စရန္တေန ဝိဟရိတဗ္ဗံ။ (၈၇)
- ၁၃။ သဗ္ဗံ ပဟာယ ဂန္တဗ္ဗံ။ (၁၀၃)
- ၁၄။ “ပါပကပ္ပံ နာမေတံ အပ္ပက”န္တိ န အဝမညိတဗ္ဗံ။ (၁၀၈)
- ၁၅။ အဇ္ဇ ပလာယိတဗ္ဗံ။ (၁၁၉)
- ၁၆။ ကာရဏေနေတ္ထ ဘဝိတဗ္ဗံ။ (၁၇၀)
- ၁၇။ ဣဒါနိ အမှေဟိ အတိရေကတရံ ပုညံ ကာတဗ္ဗံ။ (၁၇၁)
- ၁၈။ ဣဒါနိ ကိံ ကာတဗ္ဗံ။ (။)
- ၁၉။ သာ ပရိယေသိတဗ္ဗာ။ (။)
- ၂၀။ ကထာသမုဋ္ဌာပနဝတ္ထံ နာမ မယာဝ ဇာနိတဗ္ဗံ။ (၁၅၉)
- ၂၁။ ဣဒါနိ ဘန္တေ ကိံ ကာတဗ္ဗံ။ (။)
- ၂၂။ ကလျာဏဇ္ဈာသယေန တေ ဝေါ အာရာဝေတဗ္ဗာ။ (၆)
- ၂၃။ တိဿ မဟလ္လကဘိက္ခုနံ သဗ္ဗံ ဧဝံ ဝတ္ထံ ကာတဗ္ဗံ။ (၂၆)
- ၂၄။ ပရိပန္နေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ (၅၁)
- ၂၅။ ဒေဝဒတ္တဿ ဒါတဗ္ဗံ။ (၅၀)
- ၂၆။ အဝိစိမဟာနိရယော ဒေဝဒူတသုတ္တေန ဝဏ္ဏေတဗ္ဗော။ (၈၂)

- ၂၇။ “ကထံ ကေသ္မိ အဿပဒေ တာဝ မဟန္တာနိ အာသနာနိ ပညတ္တာနိ”တိ
န စိန္တေတဗ္ဗံ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၆၉)
- ၂၈။ ဣမိနာ ကမ္မေန မယံ သုခဒါယကေန ပုညကမ္မေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ (၁၆၉)
- ၃၀။ ဘိက္ခုနာ နာမ အပ္ပိစ္ဆေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗံ။ (၁၈၁)
- ၃၁။ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဝိဝါဒေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ (၂၈)

* * * *

(ခ) ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ

- ၁။ (ခ)ပစ္စည်းက၊ ကံဟောစွ၊ တူရ ကံပုဒ်နှင့်။
- ၂။ လိင်တူ-ဝှမ်းတူ၊ ဝိဘတ်တူ၊ ရတူ (၄) ဆင့်။
- ၃။ ဤသံ-ဒု-သု၊ ဓာတ်နောင်ဟု၊ သက်မှု (ခ) ဖြစ်ရှင်း။
- ၁။ ရာဇဂဟေ နာမ သုယုတ္တံ ဒုယုတ္တံ ဒုဇ္ဇာနံ။ (စာမျက်နှာ၊ ၁၄၁)
- ၂။ သုကရံ သာဓုနာ သာဓု။ (၉၂)
- ၃။ သာဓု ပါပေန ဒုက္ကရံ။ (။)
- ၄။ ပါပံ ပါပေန သုကရံ။ (။)
- ၅။ ပါပမရိယေဟိ ဒုက္ကရံ။ (။)
- ၆။ သုကရာနိ အသာဓုနိ အတ္တနော အဟိတာနိ စ။ (။)
- ၇။ ယံ ဝေ ဟိတဉ္စ သာဓုဉ္စ၊ တံ ဝေ ပရမဒုက္ကရံ။ (။)
- ၈။ ဒုဒ္ဒသော ဘန္တေ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော။ (၁၆၈)
- ၉။ ဘန္တေ အယျာနံ မေ ဒဿနံ ဒုလ္လဘံ ဘဝိဿတိ။ (၈၃)
- ၁၀။ ယောသောဝိ ခေါ ငသော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိ။ (၁၃၂)
- ၁၁။ အဂ္ဂိနာ ဈာယမာနာနံ အတ္တဘာဝိနံ ပရိစ္ဆေဒေါ ဗုဒ္ဓဉာဏေနပိ န သုကရော။ (၁၄၁)
- ၁၂။ စိဝရံ နာမ ကေကေန ကာတုံ ဒုက္ကရံ။ (၁၁၀)

* * * *

(အနီယ) ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ

- ၁။ ကတရော ဒေဝလောကော ရမဏီယော။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၈၄)
- ၂။ တုသိတာဘဝနံ ရမဏီယံ။ (။)
- ၃။ မနုဿသဒ္ဓေါ နာမ တိရစ္ဆာနဂတာနံ ဥဗ္ဗေဇနီယော။ (၁၀၅)

* * * *

(မာန) ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ

- ၁။ မာန-အန္တ၊ စဉ်-သော်ပ၊ ကြောင့်ပ နက်သုံးဖြာ။
- ၂။ အန္တအတွက်၊ ကတ္တားနက်၊ (၃)နက် မာနမှာ။
- ၃။ ဘော-ကံ-ကတ္တား၊ နက်သုံးပါး၊ ဟောငြား မာနဟာ။
- ၄။ ကံဟော မာန၊ ရံခါပ၊ ပြောင်းရ အန္တသီ။
- ၅။ မာန-အန္တ၊ ဆုံးပုဒ်က၊ တူရ ရ ပုဒ်နှင့်။
- ၆။ လိင်တူ ဝုစ်တူ၊ ဝိဘတ်တူ၊ ရတူ တူ (၄) ဆင့်။
- ၁။ ဗုဒ္ဓမာနော ဗုဒ္ဓိဿတိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၅၉)
- ၂။ သရဒတာပသော ပုပ္ဖတ္တိံ ဓာရယမာနောံ သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေသိ။ (၆၉)
- ၃။ အာယသ္မာ နန္ဒော အဋ္ဌိယမာနော ဟရာယမာနော ဖိဂုစ္ဆမာနော ဝိဟာသိ။ (၇၇)
- ၄။ သော ခေါ အဟံ တံ အနုဿရမာနော အနဘိရတော ဗြဟ္မစရိယံ စရာမိ။ (၇၆)
- ၅။ ဉာတိမဇ္ဈေ မောဒမာနော ပုန မောဒနဌာနေယေဝ နိဗ္ဗတ္တော။ (၈၅)
- ၆။ ပဗ္ဗတကုစ္စိယံ ပဋိဟညမာနော ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကော ဟုတွာ ဘူမိယံ ပတိဿတိ။ (၁၁၃)
- ၇။ ယထာ တံ အပ္ပဒုဋ္ဌဿ ပဒုဿမာနော။ (၁၁၄)
- ၈။ သာပိ တာယ ယာစိယမာနာ ဘုဉ္ဇိတွာ ကာလမကာသိ။ (၁၂၁)

- ၉။ တာသေတွာ ပုစ္ဆိယမာနာ န ကထေသတိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၁၄၂)
- ၁၀။ သကလမ္ပိ တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ အာဟရိတွာ ကထိယမာနံ အပ္ပမာဒပဒမေဝ
ဩတရတိ။ (၁၄၅)
- ၁၁။ သော ရုဒမာနော ပစ္စာဂဉ္စိ။ (၁၄၈)
- ၁၂။ သာ ဝုစ္စမာနာပိ ဆိန္တိ။ (၁၄၉)
- ၁၃။ ဧဝံ ရက္ခမာနာ န စီရသေဝ မမ သန္တိကေ နိဗ္ဗတ္တိဿသိ။ (၁၇၅)
- ၁၄။ သက္ကော အာဝဇ္ဇမာနော တံ ဒိသ္မာ တံ ရက္ခံ သုက္ခာပေသိ။ (၁၈၀)
- ၁၅။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနိ သံယောဇနာနိ။ (၁၇၈)
- ၁၆။ မဟာပုရိသော ဝိလမ္ပမာနော အာဂစ္ဆတိ။ (၅၁)
- ၁၇။ သတ္တာ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ ဝိဟရတိ မဟာဇနံ သဂ္ဂမဂ္ဂေ စ မောက္ခမဂ္ဂေ
စ ပတိဋ္ဌာပယမာနော။ (၃)
- ၁၈။ ထေရော ပုနပ္ပုနံ ပုစ္ဆိယမာနောပိ န ကထေသိ။ (၆)
- ၁၉။ ကိ န တွံ တိဿ ရောဒမာနော အာဂတောသိ။ (၂၅)
- ၂၀။ ကိ န ပဿထ ယာဂုဘတ္တာဒိနိ ဟရိယမာနာနိ။ (၃၄)
- ၂၁။ သော လဇ္ဇမာနော ကထေတုံ န ဝိသဟိ။ (၁၃၁)
- ၂၂။ တေဟိ ပုနပ္ပုနံ ဝုစ္စမာနာပိ ပဋိက္ခိယိသုယေဝ။ (၁၇၀)
- ၂၄။ မဒ္ဒိတုံ ပေသိယမာနောပိ ဟတ္ထိ ဒူရတောဝ ပဋိက္ကမိ။ ()
- ၂၅။ မောဟယမာနာ ဝိစရန္တိ။ (၁၇၄)

* * * *

(အန္တ) ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ

- ၁။ မာန-အန္တ၊ စဉ်-သော်ပ၊ ကြောင့်ပ နက်သုံးဖြာ။
- ၂။ အန္တအတွက်၊ ကတ္တားနက်၊ (၃)နက် မာနမှာ။
- ၃။ ဘော-ကံ-ကတ္တား၊ နက်သုံးပါး၊ ဟောငြား မာနဟာ။
- ၄။ ကံဟော မာန၊ ရံခါပ၊ ပြောင်းရ အန္တဆီ။
- ၅။ မာန-အန္တ၊ ဆုံးပုဒ်က၊ တူရ ရ ပုဒ်နှင့်။

၆။ လိင်တူ၊ ဂုဏ်တူ၊ ဝိဘတ်တူ၊ ရတူ တူ (၄) ဆင့်။

- ၁။ ဣဒံ စိန္တယန္တော နိသိန္နောမိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၅၇)
- ၂။ အပ္ပဋ္ဌိဝိဇ္ဈန္တော အမှာကံ သဒ္ဓဟိတွာ သတ္တု သန္တိကံ ဂမိဿတိ။ (၅၉)
- ၃။ သတ္တာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဘိက္ခု အာမန္တေသိ။ (၆၀)
- ၄။ တေဘာတိကာ သံသရန္တော ခွေနဂုတိကပ္ပေ ခေပေသုံ။ (၆၅)
- ၅။ တယော ဘာတရော အရဟတ္တံ ပတ္တေန္တော ကလျာဏကမ္မံ ကရိသု။ (။)
- ၆။ ပဿန္တိ ဝိယ ဒါရကံ ဂဟေတွာ ခါဒိတွာ ဂတာ။ (၃၁)
- ၇။ အဟံ ဇီဝိတံ ကပ္ပေန္တိပိ ကုစ္ဆိပူရံ နာလတ္ထံ။ (၃၃)
- ၈။ ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တော သဟာယေ ဝါ ဉာတိမိတ္တေ ဝါ ဂဟေတွာ ဂတော နာမ နတ္ထိ။ (၆၇)
- ၉။ သရဒတာပသော မဟန္တံ ပုပ္ဖစ္ဆတ္တံ ဂဟေတွာ တထာဂတဿ မတ္ထကေ စာရေန္တော အဋ္ဌာသိ။ (၆၉)
- ၁၀။ ကုမာရော အနုရုပံ ဝဒန္တော အဋ္ဌာသိ။ (၇၅)
- ၁၁။ သော ဓမ္မဒေသနာယ အန္တရာယံ အနိစ္ဆန္တော တာဟိ သဒ္ဓိံ ကထေသိ။ (၈၅)
- ၁၂။ အပရောပိ ပရဿ သမ္ပတ္တိ အသဟန္တော ကုစ္ဆိတွာ ကာလံ ကရောတိ။ (၁၁၁)
- ၁၃။ ဒါရကော ပတန္တော ကောဇဝကေ ဝိယ တသ္မိံ ပတိ။ (၁၁၃)
- ၁၄။ ကဋ္ဌဟတ္တိ အသုဏန္တော ဝိယ ပလာယတိယေဝ။ (၁၂၄)
- ၁၅။ မယုမ္ပိ ကထေန္တော တံ သင်္ခကုဋ္ဌိ ကတွာ ကထေသိ။ (၁၂၅)
- ၁၆။ ရာဇာ ဂစ္ဆန္တံ စ နံ ဩလောကေန္တောဝ အဋ္ဌာသိ။ (၁၁၉)
- ၁၇။ မာရေတုံ အသက္ကောန္တော တံ နိဿာယ ဗဟုံ ဓနံ ခီယိ။ (၁၂၀)
- ၁၈။ ယောသကသေဋ္ဌိ သဟာယကဘာဝံ ဣစ္ဆန္တော ပဏ္ဏာကာရံ ပေသေသိ။ (။)
- ၁၉။ ကုမာရိကာ ရောဒန္တိ အာဟ။ (၁၂၁)
- ၂၀။ မာဂဏ္ဍိယာ အက္ကောသန္တိ အာဟ။ (၁၃၈)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၇၉

- ၂၁။ ဣတ္ထိယော ဝဒန္တိယော ဥပသင်္ကမိသု။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၄၁)
- ၂၂။ အဟံ ပုဗ္ဗေ ကတ္တစိ ဂစ္ဆန္တော ဒွါရံ ပိဒဟိတော ဂစ္ဆာမိ။ (၁၄၉)
- ၂၃။ သော ဥဇ္ဈာယန္တော ခီယန္တော ကဟာပဏံ အာဟရိ။ (၁၅၀)
- ၂၄။ သော ဈာနသုခေန ဖလသုခေန ဝိတိနာမေန္တော စိန္တေသိ။ (၁၅၉)
- ၂၅။ ထေရော ဣက္ခကာနံ ဘိက္ခုနံ နိမန္တနံ သမ္ပဋိစ္ဆန္တော မံ ဗာဟိရံ ကတွာ သမ္ပဋိစ္ဆတိ။ (၁၅၆)
- ၂၆။ ဂိဟိ ဟုတွာ ပုညာနိ ကရောန္တော ဇီဝိဿာမိ။ (။)
- ၂၇။ စူဠပန္နကောပိ တံ ပိလောတိကံ ပရိမဇ္ဇန္တော နိသီဒိ။ (။)
- ၂၈။ သက္ကော ဥဠေါသေန္တော ဝိထိ ပဋိပနိ။ (၁၇၆)
- ၂၉။ ဥပါသကော နဂရဝိထိယံ စရန္တော သမာဒပေသိ။ (၄၉)
- ၃၀။ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော အနုမောဒနံ ကရောန္တော ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ (။)

* * * *

(တွာ) ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ

၁။ ရေ-နောက်-တူပါ၊ ကြိယာ၊ သက်ပါ တွာပစ္စည်း။

၂။ ကြောင့်-သော် နှစ်ဖြာ၊ ပေါင်း (၅) ဖြာ၊ သက်ပါ တွာပစ္စည်း။

- ၁။ တွံ မံ အာနေတွာ ဝဉ္စေတွာ ဒွေ ဝါရေ ဂမ္ဘံ ပါတေသိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၃၁)
- ၂။ ဥတွာ န ခေါ ကတံ၊ ဥဒါဟု အဇာနိတွာ။ (၄၆)
- ၃။ ဗဟိ ဂန္တုကာမာ ဥဋ္ဌာယ အဂမံသု။ (။)
- ၄။ ကံသိ တွံ အာဝုသော ဥဒ္ဒိဿ ပဗ္ဗဇိတော။ (၅၈)
- ၅။ ယန္တုနာဟံ ဣမံ ဘိက္ခု၊ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆေယျံ။ (။)
- ၆။ နာဟံ ဘိက္ခဝေ မုခံ ဩလောကေတွာ ဘိက္ခု ဒေမိ။ (၆၁)
- ၇။ တေပိ အရဟတ္တမေဝ ပတ္တေတွာ ပုညာနိ ကရိသု။ (၆၃)
- ၈။ တံ တဿာ ဝစနံ တဿ ဟဒယေ တိရိယံ ပတိတွာ ဝိယ ဌိတံ။ (၇၄)
- ၉။ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟိနာယာဝတ္တိဿာမိ။ (၇၆)

- ၁၀။ ဥဘိန္နံ ဝေါ သံဝါသမန္ဓာယ ပုတ္တာ ဝိဇာယိဿန္တိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၈၀)
- ၁၁။ ဘိက္ခုနု ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကမိသု။ (၈၄)
- ၁၂။ သရော သီလမ္ပိ ဝိနိဝိဇ္ဇိတွာ ဂစ္ဆတိ။ (၁၃၉)
- ၁၃။ အဂဒေန ဒါဌာ ဧဝိတွာ ဧကံ သပ္ပံ ပေသေတု။ (၁၃၈)
- ၁၄။ တံ တထာ အဟုတွာ အညထာဝ ဟောတိ။ (၁၄၁)
- ၁၅။ ပမာဒိနော ဟုတွာ ပါပကမ္မမ္ပိ ကရောန္တိ။ (၁၄၂)
- ၁၆။ ဧကော ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ နိသီဒိ။ (၁၄၃)
- ၁၇။ တာ ဣတ္ထိယော တိဏဂဟနံ ဒိသ္မာ အတ္တိ အဒံသု။ (၁၄၃)
- ၁၈။ ဥပဋ္ဌာယိကာ ဣတ္ထိ ခုဇ္ဇာ ဟုတွာ တဿ ဝိစရဏာကာရံ ဒေသေသိ။ (၁၄၄)
- ၁၉။ ဣဓ ဝိဿမိတွာ ဂမိဿာမ။ (၁၄၉)
- ၂၀။ သော ဥဋ္ဌာယ အာဟ။ (၁၄၉)
- ၂၁။ ဝိဒေသံ ဂန္ဓာ ဝသိဿာမ။ (၁၅၃)
- ၂၂။ သော ပဗ္ဗတိတွာ ဒန္ဓော အဟောသိ။ (၁၅၅)
- ၂၃။ တံ သုတွာ စူဠပန္နကော စိန္တေသိ။ ((၁၅၆)
- ၂၄။ တံ ဌပေတွာ သေသာနံ နိမန္တနံ သမ္ပုဋ္ဌာမိ။ (၂)
- ၂၅။ တံ နိဿာယ မယာ ဖိဝိတံ လဒ္ဓံ။ (၁၆၁)
- ၂၆။ အဟံ ရာဇာ ဟုတွာ တံ သေနာပတိ ကရိဿာမိ။ (၂)
- ၂၇။ အထ နေ ပက္ခောသာပေတွာ မဒ္ဒါပေထ။ (၂)
- ၂၈။ နေ ကိလဉ္ဇေန ပဋိစ္ဆာဒေတွာ မဒ္ဒါပေထ။ (၂)
- ၂၉။ ပဉ္စ သီလာနိ အခဏ္ဍာဒီနိ ကတွာ ရက္ခာဟိ။ (၁၇၆)
- ၃၀။ အဟံ ဧတေ မနုဿေ နိဿာယ အာဟာရံ လဘာမိ။ (၁၈၀)

* * * *

(တုံ) ပစ္စည်းပါတဲ့ ဝါကျများ

၁။ လိုရုံနက်ယဉ်၊ ထိုက်-စွမ်းယဉ်၊ လျော်ယဉ် တုံသက်ရာ။

၂။ သင့်-အပ်-လျောက်ပတ်၊ စသည်မှတ်၊ ယဉ်လတ် တုံသက်ရာ။

၁။ တံ အညံ ဇာနာပေတုံ န သက္ကာ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၂၅)

၂။ နန ပဋိရာဇူနံ ဂဟေတွာ ဝိဿဇ္ဇေတုံ ဝါ မာရေတုံ ဝါ ဝဇ္ဇတိ။ (။)

၃။ အမှာကံ ကေံ ဒွါရဥေဝ ကေံ ဝါဟနဉ္စ လဒ္ဓံ ဝဇ္ဇတိ။ (၁၂၆)

၄။ သစေ ဣမသ္မိံ ဝစနေ ပတိဋ္ဌာတုံ သက္ခိဿထ။ (။)

၅။ ဣမံ ပန သေဋ္ဌိ မာရေတုံ နာသက္ခိ။ (၁၁၉)

၆။ န တံ ကောစိ မက္ခေတုံ သက္ကောတိ။ (၁၂၉)

၇။ တုယံ ပန ဥပေါသထဒိဝသဘာဝံ ကထေတုံ သတိံ န ကရိမှာ။ (၁၃၁)

၈။ သစေ ဣဒါနိ ဥပေါသထိကေန ဘဝိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ အဟတ္ထိ ဘဝေယျံ။ (၁၃၁၊ ၂)

၉။ တုမေ ဂဟေတွာ ဗဟိ ဂန္တံ န သက္ကာ။ (၁၃၅)

၁၀။ အာနန္ဒ ဝေံ ကာတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ (၁၃၆)

၁၁။ တသ္မိံ ဂူပသန္တေ အညတ္ထ ဂန္တံ ဝဇ္ဇတိ။ (။)

၁၂။ သင်္ဂါမံ ဩတိဏ္ဏဟတ္ထိနော သရေ သဟိတုံ ဘာရော။ (။)

၁၃။ သာမာဝတိယာ ပါသာဒံ ဂန္တံ န ဝဇ္ဇတိ။ (၁၃၈)

၁၄။ ဗုဒ္ဓါနံ နာမ ကေသ္မိံ ဌာနေ နိဗ္ဗံ ဂန္တံ န ဝဇ္ဇတိ။ (၁၄၀)

၁၅။ သော ထမ္ဘေ ဝေဋ္ဌေတုံ အာရဘိ။ (၁၄၁)

၁၆။ သုခေန စ ဝသိတုံ လဘိဿာမိ။ (၁၄၂)

၁၇။ ကော ဝိဏာသဝါ ဘိက္ခုနီ တံ ဒဋ္ဌံ အဂမာသိ။ (၁၄၄)

၁၈။ ယထာသဘာဝတော တေံ ဉာတုံ ဝဇ္ဇတိ။ (၁၄၈)

၁၉။ မယံ တုမှာကံ အန္တောနဂရံ ပဝိသိတုံ နာဒမု။ (၁၆၃)

၂၀။ သဗ္ဗသော ပန ဇာနိတုံ ပဿိတုံ ဗုဒ္ဓါနမေဝ ဝိသယော။ (၁၆၅)

၂၁။ ဗုဒ္ဓါ နာမ သာဠေယျေန အာရာဓေတုံ န သက္ကာ။ (၁၆၆)

- ၂၂။ မယာ မဂ္ဂံ သမံ ကရောန္တေန ဝိစရိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ နာ၊ ၁၆၉)
- ၂၃။ ဟတ္ထိ ဥပသင်္ကမိတုမ္ပိ န ဝိသဟိ။ (၁၇၀)
- ၂၄။ ဌဝိတကဏ္ဍိကာ လဒ္ဒံ ဝဇ္ဇတိ။ (၁၇၁)
- ၂၅။ ဣဒါနိ ဆိန္နရုက္ခေန ဣတုံ န သက္ကာ။ (။)
- ၂၆။ မယာပိ ကိဉ္စိ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။ (၁၇၂)
- ၂၇။ ဣဒါနိ မယာ တတ္ထ ဂန္တံ ဝဇ္ဇတိ။ (၁၇၆)
- ၂၈။ ဗုဒ္ဓါ စ နာမ န သက္ကာ ပမာဒေန အာရာဓေတုံ။ (၆)
- ၂၉။ သမဏဓမ္မော နာမ သရီရံ ယာပေန္တေန သက္ကာ ကာတုံ။ (၇)
- ၃၀။ ဘိက္ခုမ္ပိ လဘိတုံ န သက္ခိဿန္တိ။ (၉)

* * * *

(သစေ) ပါတဲ ဝါကျများ

- ၁။ (သစေ) ရှိရာ၊ နောက်ဝါကျ၊ ထည့်ပါ ဧဝံ သတိ။
- ၂။ (သစေ) နက်က၊ ကြံစည်ပြ၊ ပေးရ (အကယ်၍)။
- ၃။ ဝါကျအစ၊ (သစေ)က၊ ရှိရ အမြဲသာ။
- ၁။ သစေ မေ န သဒ္ဓဟသိ၊ တာသံ ဝသနဌာနံ ဂန္ဓာ ဥပဓာရေဟိ။ (၁၃၅)
- ၂။ သစဿာ ဣမံ ဂဏှိတွာ န ဒဿာမိ၊ မယိ အာဃာတံ ကတွာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ။ (၁၄၄)
- ၃။ သစေ ပန ဒဿာမိ၊ ပရဿ ပေသနကာရိကာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ။ (။)
- ၄။ သစေ ဥဿဟသိ၊ ပါတောဝ ဥဌာယ ဝိစရိတွာ အာရောဓေဟိ။ (၁၄၈)
- ၅။ သစာဟံ ဓနံ ဥဒ္ဓရိတွာ ဝလဉ္စိဿာမိ၊ မံ ဂဟေတွာ ဝိဟေဋ္ဌေယျံ။ (။)
- ၆။ သစေ အမှာကံ ကေံ ကမ္ပံ ကရိဿသိ၊ ဘတ္တဝေတနံ တေ ဒဿာမ။ (။)
- ၇။ ကလျာဏံ ဒေဝ၊ သစေ မေ ဒေဝေါ အဝဿယော ဟောတိ။ (၁၅၁)
- ၈။ သစာဟံ တတ္ထ ဂမိဿာမိ၊ ဇီဝိတံ မေ နတ္ထိ။ (၁၅၄)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၈၃

- ၉။ သစေ မံ အနုဇာနောယျာထ၊ အဟံ ပဗ္ဗဇေယျံ။ (စာမျက်နှာ၊ ၁၅၄)
- ၁၀။ သစေ သက္ကောသိ၊ ပဗ္ဗဇာဟိ။ (။)
- ၁၁။ သစေ အနုဇာနောယျာထ၊ အဟံ ဂူဠပန္တကံ ပဗ္ဗာဇေယျံ။ (၁၅၅)
- ၁၂။ သစာဟံ အဓမ္မေန ရန္တံ ကာရေမိ၊ ဝက္ခန္တိ။(။)
- ၁၃။ သစေ ဓမ္မေန ရန္တံ ကာရေမိ၊ မမ ဂုဏံ ကထေဿန္တိ။ (၁၆၀)
- ၁၄။ သစေပိ မေ ကောဇော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ ခိပ္ပမေဝ နံ ပဋိဝိနေယျံ။ (၁၆၈)
- ၁၅။ သစေ ဝိက္ကာယိကကဏ္ဍိကာ အတ္ထိ၊ သာ ပရိယေသိတဗ္ဗာ။ (၁၇၁)
- ၁၆။ သစေ မံ သာလာယ ပတ္တိံ ကရောထ၊ ဒဿာမိ။ (။)
- ၁၇။ သစေ ဝေန္တံ အာနေဿာမိ၊ ဘတ္တဝေတနံ ဒါတဗ္ဗံ ဘဝိဿတိ။ (၁၆)
- ၁၈။ သစေ သုဝဏ္ဏကာရေ ကာရေဿာမိ၊ ဘတ္တဝေတနံ ဒါတဗ္ဗံ ဘဝိဿတိ။
(။)
- ၁၉။ သစေ တေ ဘဂ္ဂဝ အဂရ၊ ဝသေယျာမ ကေရတ္တိံ သာလာယံ။ (၂၆)
- ၂၀။ သစေ ပဌမံ ဥပဂတော ရောစေဿတိ၊ တဿ ရုစိယာ ဝသထ။ (။)
- ၂၁။ သစေ တေ အာစရိယ အဂရ၊ မယဉ္ဇေတ္ထ ကေရတ္တိံ ဝသေယျာမ။ (။)
- ၂၂။ သစေ အယျာ ဣမံ တေမာသံ ဣဝ ဝသေယျံ၊ မယံ သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ
သီလာနိ ဂဏှေယျာမ။ (၅)
- ၂၃။ သစာဟံ အယျဿ သန္တိကံ န ဂမိဿာမိ၊ မုဒ္ဒါ မေ သတ္တဓာ ဖလေယျ။
(၁၁)
- ၂၄။ သစာယံ တုစ္ဆပါတိ ပဿိဿတိ၊ ဒေဝသမာဂမံ ပဝိသိတုံ န လဘိဿာမ။
(၈၆)
- ၂၅။ သစေ ဟိ န သော ပဗ္ဗဇိဿ၊ အာယတိ ဘဝနိဿရဏပစ္စယံ ကာတုံ န
သက္ခိဿ။ (၉၅)
- ၂၆။ သစာဟံ ဝိဝရိဿာမိ၊ တံ သုတွာ မံ ဆဇေဿတိ။ (၁၀၅)
- ၂၇။ သစေ တတြ အဘဝိဿ၊ သေတစ္ဆတ္တံ ဥဿာပယိဿ။ (၁၀၆)
- ၂၈။ သစဿ ရန္တံ ပတ္တေသိ၊ အဟမဿ ရန္တလဘနာကာရံ လဘိဿာမိ။(၁၁)
- ၂၉။ သစေ ပနာယံ ဂမိဿတိ၊ ဥဘောပိ ဣဝေဝ မရဏံ ပါပုဏိဿာမ။
(၁၀၆)

- ၃၀။ သစေ မေ ဝိတာ ဝိဇာယိဿတိ၊ တာယ နံ သဒ္ဓိ နိဝေသေတွာ
သေဋ္ဌိဋ္ဌာနဿ သာမိကံ ကရိဿာမိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၁၁)
- ၃၁။ သစေ မေ ပုတ္တော ဝိဇာယိဿတိ၊ မာရေဿာမိ နံ။ (။)
- ၃၂။ သစေ မေ ဝိတရံ သပရိဝါရံ ဂဏှထ၊ ဒေမ။ (၁၂၃)
- ၃၃။ သစေ န ကထေဿသိ၊ ဒွိဇာ တံ ဆိန္ဒိယာမိ။ (၁၂၀)

* * * *

(ယ၊ တ) ပါတဲ့ ဝါကျများ

- ၁။ (ယ) ပါလေရာ၊ (တ) လည်းပါ၊ မပါ ထည့်ရသည်။
- ၂။ (တ) ပါလေရာ၊ (ယ) လည်းပါ၊ မပါ ထည့်ရသည်။
- ၃။ (ယ) ကို ခေါ်ရ၊ အနိယမ၊ (တ) က နိယမမည်။
- ၁။ ယသယိစ္ဆသိ၊ တဿ ဘိက္ခုနော ဒေယျာသိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ နှာ၊ ၅၀)
- ၂။ ယသယိမာနိ ပဉ္စ ဝတ္ထုနိ ခမန္တိ၊ သော သလာကံ ဂဏှတု။ (၉၂)
- ၃။ ယံ ကာရေမိ၊ တံ န ဟောတိ။ (၁၁၇)
- ၄။ ယံ န ကရေမိ၊ တဒေဝ ဟောတိ။ (။)
- ၅။ ယေသဉ္စတ္တာယ အဝိဋ္ဌိတံ ဟေတဝိ၊ တေယေဝ နံ ပဿန္တိ။ (၁၂၉)
- ၆။ ယံ တံ ပုရိသထာမေန ပတ္တဗ္ဗံ၊ န တံ အပါပုဏိတွာ ဝီရိယဿ သဏ္ဌာနံ
ဘဝိဿတိ။ (၁၄၇)
- ၇။ ယဿ ပန ဗာရေ ဆဏော န ကရိယတိ၊ တဿ ဧတ္တကော နာမ
ဒဏ္ဍော။ (၁၅၀)
- ၈။ ယဿတ္တာယ မယံ ကုလဗရံ ဂစ္ဆေယျာမ၊ တံ ကမ္ပံ အန္တရာမဂ္ဂေဝ
နိပ္ပန္နံ။ (၁၅၃)
- ၉။ ယေသံ ဓမ္မာနံ သမာဒိန္ဒတ္တာ သက္ကော သက္ကတ္တံ အဇ္ဈဂါ၊ တဉ္စ ပဇာနာမိ။
(၁၆၈)
- ၁၀။ ယတ္ထ ယတ္ထ ဂစ္ဆသိ၊ တတ္ထ တတ္ထ မံ ဂဟေတွာဝ ဂစ္ဆေယျာသိ။ (၁၇၇)
- ၁၁။ ယော ဣစ္ဆတိ၊ သော အာရညကော ဟောတု။ (၉၁)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၈၅

- ၁၂။ ယော ဒုက္ခာ မုစ္စိတုကာမော၊ သော မယာ သဒ္ဓိ အာဂစ္ဆတု။ (နာ၊ ၉၁)
- ၁၃။ ယထာ မေ နေဇ္ဈေဒေါ န ဟောတိ၊ တထာ ကရိဿာမိ။ (၁၆)
- ၁၄။ ယာဝ မဟန္တ အာကင်္ခသိ၊ တာဝ မဟန္တ ကရိဿာမိ။ (၁၆)
- ၁၅။ ယဿ ဒေါသော အတ္ထိ၊ တဿ မုဒ္ဒါ ဖလတု။ (၂၇)
- ၁၆။ ယော ပဌမံ အမတံ အဓိဂစ္ဆတိ၊ သော ဣတရဿ အာရောစေတု။ (၅၇)
- ၁၇။ ယော ယံ ဣစ္ဆတိ၊ တဿ တံ သမ္ပန္နတိ။ (၃)
- ၁၈။ ယော နေသံ ပစ္စယော ဟောတိ၊ သော တေသံ ပုဗ္ဗင်္ဂမော။ (၁၅)
- ၁၉။ ယော တေသံ ဇေဋ္ဌကော၊ တဿ သတ္တ ပုတ္တာ သတ္တ ဝိတရော။ (၈၃)
- ၂၀။ ယာဝ အာရိမ္မေဇ္ဈေ ဝသိ၊ တာဝဿ ဒေဝတာဝ ပူဝေ ပဟိဏီသု။ (၈၇)
- ၂၁။ ဌာနံခေါ ပနေတံ ဝိဇ္ဇတိ၊ ယံ တံ ကုမာရောဝ သမာနော ကာလံ ကရေယျာသိ။ (၉၀)
- ၂၂။ ယံ ဣစ္ဆတိ၊ တံ ကရေတု။ (၉၄)
- ၂၃။ ယော ယော ဒါနံ ဒါတုကာမော ဟောတိ၊ သော သော တေသံ ဥဘိန္တံ ဩကာသံ လဘိတွာဝ ကရေတိ။ (၉၇)
- ၂၄။ ယသ္မိ ပန ဌာနေ နိသီဒိတွာ မံ ခါဒိတုံ အာရဘိဿတိ၊ တတြ နံ သဒ္ဓံ ကတွာ ပလာပေဿာမိ။ (၁၀၅)
- ၂၅။ ယံ ဝေါ ရုစ္ဆတိ၊ တံ ကရေယျာထ။ (၁၀၄)
- ၂၆။ ယေန ပရိတ္တံ ပုညံ ကတံ ဟောတိ၊ တဿ အန္တရာဝ တံ ပုညံ ဝိယတိ။ (၁၁၀)
- ၂၇။ ယာဝါဟံ အာဂစ္ဆာမိ၊ တာဝ မေ လက္ခံ ပဋိနိကာတိ။ (၁၁၄)
- ၂၈။ ယေ ဘိတ္တိ ဘိန္နိတွာ ပလာယန္တိ၊ တေ ဇီဝိတံ လာန္တိ။ (၁၂၀)
- ၂၉။ ယာဝ တဿာ ပဝတ္တိ န သုဏ္ဏာမ၊ တာဝ နေဝ ယုဒ္ဓံ ဒဿာမ၊ န ရန္တံ။ (၁၀၇)
- ၃၀။ ယံ ဣစ္ဆသိ၊ တံ ဝဒေတိ။ (၁၂၉)
- ၃၁။ ယံ ဦးနံ၊ တံ ပူရေယျာသိ။ (၅၀)

၃၂။ ယံ ယံ ပဏီတံ ဖလာဖလံ၊ တံ တံ အာဟရထ။ (စာမျက်နှာ၊ ၆၈)

၃၃။ ယံ အယံ ပိတုသန္တကံ ခနံ ဣစ္ဆတိ၊ တံ ဝဇ္ဇာနဂတံ။ (၇၅)

* * * *

(ဝါ) ပါတွဲ ဝါကျများ

၁။ ဇာနာဟိ နံ ဝိဇာတာ ဝါ၊ နော ဝါ။ (၁၁၁)

၂။ ဂေါဏာ ဝါ နံ မဒ္ဒိဿန္တိ၊ စက္ကာ ဝါ ဆိန္ဒိဿန္တိ။ (စာမျက်နှာ၊ ၁၁၂)

၃။ တတ္ထ သုနုခါဒီဟိ ဝါ ခါဒိတော၊ အမနုဿောဟိ ဝါ ပဟဋ္ဌော မရိဿတိ။
(။)

၄။ တံ သုနုခေါ ဝါ ကာကော ဝါ အမနုဿော ဝါ ဥပသင်္ကမိတုံ နာသက္ခိ။
(။)

၅။ သော ဟတ္ထိဝါဟနံ ဝါ အဿဝါဟနံ ဝါ သုတ္တာ ဒူရဗ္ဗိ ဂစ္ဆတိ။ (၁၂၄)

၆။ ခုဇ္ဇာ ဝါ ဟောတု ပိဋ္ဌသပ္ပိ ဝါ။ (၁၂၅)

၇။ တတော ပဋ္ဌာယ မန္တဂ္ဂဟဏံ ဝါ သိပ္ပဂ္ဂဟဏံ ဝါ နတ္ထိ။ (။)

၈။ ဝေလာယ ဝါ အဝေလာယ ဝါ လဒ္ဓံ ဝဇ္ဇတိ။ (၁၂၆)

၉။ အတ္ထိ ပနဿ ပုတ္တော ဝါ ဝိတာ ဝါ။ (၁၁၉)

၁၀။ တဿာ အတ္ထိဘာဝံ ဝါ နတ္ထိဘာဝံ ဝါ မယံ န ဇာနာမ။ (၁၀၇)

၁၁။ ယုဒ္ဓံ ဝါ မေ ဒေတု၊ ရန္တံ ဝါ။ (၁၀၇)

၁၂။ သာပိ သုနုခီ ဆဋ္ဌေ ဝါ သတ္တမေ ဝါ မာသေ ကေမေဝ ကုက္ကုရံ ပိဇာယိ။
(၁၀၉)

၁၃။ ဒေယျဓမ္မော ဟောတု ဝါ၊ မာ ဝါ။ (။)

၁၄။ ဟတ္ထိအာဒယော ဝါ အက္ကမန္တ၊ မဟာမေယော ဝါ ပဝဿတု၊ ဝေရဗ္ဗဝိတာ
ဝါ ပဟရန္တု။ (၁၂၉)

၁၅။ ဝိတရာ တေ မယံ အတ္တော အတ္ထိ ဝါ နတ္ထိ ဝါ။ (။)

၁၆။ ကော ဝါ တေ သတ္တာ၊ ကဿ ဝါ တံ ဓမ္မံ ရောစေသိ။ (၅၈)

၁၇။ အပ္ပံ ဝါ ဗဟံ ဝါ ဝဒ။ (။)

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၈၇

- ၁၈။ ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တော သဟာယေ ဝါ ဉာတိမိတ္တေ ဝါ ဂဟေတွာ ဂတော နာမ နတ္ထိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၆၇)
- ၁၉။ အဟံ သက္ကတ္တံ ဝါ ဗြဟ္မတ္တံ ဝါ န ပတ္ထေမိ။ (၇၀)
- ၂၀။ တံ ဝါ ပဗ္ဗဇ၊ အဟံ ဝါ ပဗ္ဗဒိဿာမိ။ (၈၈၆)
- ၂၁။ ရာဇာ ဝါ ဟောတု၊ ဗုဒ္ဓေါ ဝါ။ (။)
- ၂၂။ တုမှာကံ ဒါနဂ္ဂံ အနာထဝိဇ္ဇိကော ဝါ ဝိသာခါ ဝါ အာဂတာ။ (၉၇)
- ၂၃။ သစေ ပုတ္တံ ဝါ ဝီတရံ ဝါ လဘောယျံ။ (၂)
- ၂၄။ ကုတောမိ ဧကံ ဝါ ဒွေ ဝါ ကဟာပဏေ အာဟရ။ (၁၅၀)
- ၂၅။ စတ္တာလိသကောဋိဝိဘဝေါ ဟောန္တောပိ ဥပ္ပိလာဝိတာကာရံ ဝါ အသ္မိမာနမတ္တံ ဝါ န ကရောတိ။ (၁၅၁)
- ၂၆။ အယံ ဂစ္ဆတု ဝါ၊ မာ ဝါ။ (၁၅၃)
- ၂၇။ ဧကဿပိ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ ဝါ ပါဒကုက္ကုစ္စံ ဝါ ဥက္ကာသိသဒ္ဓေါ ဝါ ခိပိတသဒ္ဓေါ ဝါ နတ္ထိ။ (၁၅၉)
- ၂၈။ မနုဿာ အနံ ဝါ ပါဒံ ဝါ ဂဟာပဏံ ဝါ ပေသေန္တိ။ (၁၆၃)
- ၂၉။ အဟံ အာဟာရံ လဘာမိ လူဓေ ဝါ ပဏီတေ ဝါ။ (၁၈၀)
- ၃၀။ အဋ္ဌ ဝါ မေ သောဋ္ဌသ ဝါ ဘိက္ခူ ပေသေထ။ (၈၃)

* * * *

(စေဝ၊ ၈) ပါတံ ဝါကျများ

- ၁။ ကာရက တစ်ပါး၊ ကြိယာ များ၊ မှတ်သား ကြိယာ သမုစ္စည်း။
- ၂။ ကြိယာ တစ်ပါး၊ ကာရက များ၊ မှတ်သား ကာရကသမုစ္စည်း။
- ၃။ ကြိယာ ကွဲပြား၊ ကတ္တာ ပြား၊ မှတ်သား ဝါကျသမုစ္စည်း။
- ၄။ ရွေ့ဝါကျမှာ၊ (၈)မပါ၊ နောက်ပါ အနွာစည်း။
- ၁။ ဒေဝတာ စေဝ နာဂသုပဏ္ဏာ ၈ သာဓုကာရံ အဒံသု။ (စာမျက်နှာ၊ ၁၀၁)
- ၂။ တဿ အန္တေဝါသိကာ စေဝ သဒ္ဓိဝိဟာရိနော ၈ သတ္တာရံ ဥဇ္ဈာယိသု။ (။)

- ၃။ သဟာယကာ ဘိက္ခု အာယသုန္တံ နန္တံ ဘတကဝါဒေန စ ဥပက္ခိတကဝါဒေန
စ သမုဒါစရန္တိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၇၇)
- ၄။ ပဉ္စ အစ္စရာသတာနိ အဘိရူပတရာနိ စေဝ ဒဿနိယတရာနိ စ။ (၇၆)
- ၅။ နိသဘော စ အနောမော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ အဟောသုံ။ (၆၇)
- ၆။ သုန္ဒရာ စ သုမနာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ အဟောသုံ။ (၂)
- ၇။ တေပိ ပဉ္စ အဘိညာ အဋ္ဌ စ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေသုံ။ (၂)
- ၈။ ကောဠာဂါရိကော စ အာယုတ္တကော စ ဝါရေန ဝါရေန ဒါနံ ဒေန္တိ။
(၆၅)
- ၉။ ယသော ပန ဒါရကော မာဂပိတူနဉ္စ ဘရိယာယ စ ကထေသိ။ (၆၃)
- ၁၀။ ဒွေ သဟာယကာ အာဂစ္ဆန္တိ ကောလိတော စ ဥပတိသော စ။ (၆၀)
- ၁၁။ ခေတ္တေ စ ဃာရေ စ ကိစ္စံ တွမေဝ ကရေဟိ။ (၃၀)
- ၁၂။ တံ ဌာနံ အသုဒ္ဓတရဉ္စေဝ ဒုဂ္ဂန္တတရဉ္စေ ဟောတိ။ (၃၃)
- ၁၃။ ဘဂဝါ ဗုဒ္ဓသုခုမာလော စေဝ ခတ္တိယသုခုမာလော စ။ (၃၉)
- ၁၄။ သောသာနိကေဟိ နာမ သုသာနေ ဝသနဘာဝေါ သုသာနဂေါပကာနံ စ
ဝိဟာရေ မဟာထေရဿ စ ဂါမဘောဧကဿ စ ကထေတုံ ဝဇ္ဇတိ။
(၄၄)
- ၁၅။ ဣန္ဒြိယဒမေန စေဝ ဝစီသစ္စေန စ အပေတော။ (၅၂)
- ၁၆။ သိဝိကာယော စ ရထေ စ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆထ။ (၅၇)
- ၁၇။ ကေက္ခိနော အက္ခိ ဝိယ စ ဟဒယံ ဝိယ စ အတိဝိယ ဝိယော မေ
အဟောသိ။ (၈၇)
- ၁၉။ အသုကဋ္ဌာနဉ္စ အသုကဋ္ဌာနဉ္စ အာဂတော ဘန္တေ။ (၉၄)
- ၂၀။ တေ ဘိက္ခုသံဃဿ ရုစိဉ္စ အနုစ္ဆရိကကိစ္စာနိ စ အတိဝိယ ဇာနန္တိ။
(၉၇)
- ၂၁။ သတ္တာရဉ္စေဝ အသီတိမဟာထေရေ စ ဝန္တိတွာ ပစ္စာဂမိ။ (၁၀၀၊ ၁၀၁)
- ၂၂။ အယံ အဂ္ဂိ မဟန္တာနိ စ ခုဒ္ဒကာနိ စ ဥပါဒါနာနိ ခုဟန္တောဝ ဂစ္ဆတိ။
(၁၇၈)

မွေပဒအဋ္ဌကထာအတွက် ပါဠိသိက္ခာ

၈၉

- ၂၃။ အရိယမဂ္ဂဉာဏဂ္ဂိနာပိ မဟန္တာနိ စ ခုဒ္ဒကာနိ စ သံယောဇနာနိ ခုဟန္တေန
ဂန္တဗ္ဗံ ဘဝိဿတိ။ (။)
- ၂၄။ အယံ အဂ္ဂိ တေံ မဟန္တ ခုဒ္ဒကဉ္စ ဥပါဒါနံ ခုဟန္တောံ ဂစ္ဆတိ။ (၁၇၉)
- ၂၅။ အတ္ထုပ္ပတ္တိယေဝ တတ္ထ စ ဣဓ စ နာနာ။ (၁၈၁)
- ၂၆။ သုဓမ္မာ ဣဓေဝ နိဗ္ဗတ္တာ၊ တထာ နန္ဒာ စ စိတ္တာ စ။ (၁၇၄)
- ၂၇။ တုမေ ခမာ စ ဘဝေယျာထ သောရတာ စ။ (၃၆)
- ၂၈။ ဒွေ ဘိက္ခု၊ ဝိဟရိသု ဝိနယဓရော စ မေဓကထိကော စ။ (၃၄)
- ၂၉။ သော ဓံ ဇဏှသု စ ဂီဝိယ စ အက္ကမိ။ (၂၈)
- ၃၀။ အက္ခိနိ စေဝ ကိလေသာ စ ဘိက္ခိသု။ (၈)

* * * *

(ပိ၊ အပိ) ပါတဲ ဝါကျများ

- ၁။ ဝါကျချင်းပ၊ ပေါင်းစည်းက၊ ဝါကျ သမုစ္စည်း။
- ၂။ နောက်မှာ (ပိ)ပါ၊ ရှေ့ မပါ၊ ပေါင်းရာ အနာစည်း။
- ၃။ နာမ်ပုဒ်ချင်းပ၊ ပေါင်းစည်းက၊ ကာရကသမုစ္စည်း။
- ၄။ ကြိယာချင်းပ၊ ပေါင်းစည်းက၊ ကြိယသမုစ္စည်း။
- ၁။ ဝတ္ထုပဋိဝတ္ထကာရကောပိ မုခေါဒကာဒိဒါယကောပိ နာဟောသိ မညေ။
(၃၉)
- ၂။ ကော သယမ္ပိ န ဒေတိ၊ ပရမ္ပိ န သမာဒေပတိ။ (၄၉)
- ၃။ ကော သယမ္ပိ ဒေတိ၊ ပရမ္ပိ သမာဒေပတိ။ (။)
- ၄။ သော အတ္တဘာဝသတေပိ အတ္တဘာဝသဟဿေပိ အတ္တဘာဝသတသဟ
ဿေပိ ဘောဂသမ္ပဒံ စေဝ ပရိဝါရသမ္ပဒံ စ လာဘတိ။ (၄၉)
- ၅။ န ဘိက္ခဝေ ဣဒါနေဝ၊ ပုဗ္ဗေပိ ဒေဝဒတ္တော အတ္တနော အနနုစ္ဆရိကံ ဝတ္ထံ
ဓာရေသိယေဝ။ (၅၁)
- ၆။ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာပိ သေသဘိက္ခုပိ သမာပတ္တိ သမာပတ္တိသု။ (၆၉)

- ၇။ သတ္တာ တသို့မို့ ဌာနေ န ဂဏှိ။ (၇၄)
- ၈။ သတ္တာ တတ္ထာပိ န ဂဏှိ။ (၇၅)
- ၉။ ဇနပဒကလျာဏီ သင်္ချံမို့ န ဥပေတိ။ ကလမို့ န ဥပေတိ။ ကလဘာဂမို့ န ဥပေတိ။ (၇၆)
- ၁၀။ ဇဏ္ဍကေဟိ ဝိစရန္တော ပုရတ္ထိမဝတ္ထုန္တိ ပစ္ဆိမဝတ္ထုန္တိ ဂစ္ဆတိ။ (၇၇)
- ၁၁။ ဓမ္မိကဥပါသကောပိ ဣလောကေပိ မောဒတိ။ ပရလောကေပိ အတိမောဒတိယေဝ။ (၇၈)
- ၁၂။ နတ္ထိတံ ဝစနမို့ တေန န သုတပုဗ္ဗံ။ (၇၉)
- ၁၃။ အဟမို့ ဧတေဟိ သဒ္ဓိဉ္ဇေဝ ပဗ္ဗဇိတော။ ဧတေပိ ခတ္တိယပဗ္ဗဇိတော။ အဟမို့ ခတ္တိယပဗ္ဗဇိတော။ (၈၀)
- ၁၄။ ရာဇာပိ ဒေဝဒတ္တေနေဝ မာရာပိတော။ ဝကောပိ ပယောဇိတော။ သိလာပိ အပဝိဒ္ဓါ။ (၈၁)
- ၁၅။ ဂန္ထိကတ္ထေရော ကေမို့ ကထေတုံ နာသက္ခိ။ (၁၀၀)
- ၁၆။ ဘိက္ခုနီယောပိ အာရက္ခဒေဝတာပိ အာကာသဋ္ဌဒေဝတာပိ ဒွေ ပက္ခာ အဟေသုံ။ (၃၅)
- ၁၇။ တာ စတုမာသစ္စယေနပိ ပဉ္စမာသစ္စယေနပိ မုစ္ဆန္တိ။ (၃၂)
- ၁၈။ အနာထပိဏှိကောပိ ဝိသာခါပိ နိဗ္ဗဒ္ဓံ ဒီဝသဿ ဒွေ ဝါရေ တထာဂတဿ ဥပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ။ (၃)
- ၂၀။ ဝဇ္ဇေ ဝိစရန္တော သုခမို့ ဒုက္ခမို့ အနဘဝန္တိ။ (၁၄၂)

* * * *

(ယထာ၊ တထာ) ပါတဲ့ ဝါကျများ (အာကာရ)

- ၁။ ယထာ-တထာ၊ ခြင်းအရာ၊ နက်မှာ ဟောပေစွ။
- ၂။ တထာစပ်ရာ၊ ကြိယာ၊ ယမှာ (သော်) ဖြစ်စွ။ (လက္ခဏ)
- ၁။ ယထာ နိဿဒ္ဓါ ဟုတွာ ဂဏှန္တိ၊ တထာ မေ ဥပါယော ကတော။ (၁၂၂)
- ၂။ ယထာ မံ န မုဉ္ဇတိ၊ တထာ တံ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။ (၁၀၆)

- ၃။ ယထာ ပုန ဝတ္တံ န သက္ကောတိ၊ တထာဿ ဥရမဇ္ဈေ မတ္ထကေန ဃံသေန္တိ
အာရောဒနံ ဒဿေသိ။ (၁၂၆)
- ၄။ ယထာ ဒါရကံ န လဘတိ၊ တထေဝ နံ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။ (၃၀)
- ၅။ ယထာ မေ နေစ္ဆေဒေါ န ဟောတိ၊ တထာ ကရိဿာမိ။ (၁၆)

* * * *

(ယထာ+တထာ (ဝေ) (ဥပမာ+ဥပမေယျ)

- ၁။ ယထာ-တထာ, ဥပမာ, ပြုပါ ဥပမေယျ။
- ၂။ ယထာ-တထာ, ရံတစ်ခါ, ယထာ ဝေ ရှိ။
- ၃။ ယထာ-တထာ, ရံတစ်ခါ, ယထာ ဝေမေဝ ရှိ။
- ၄။ သေယျထာပိ, ယထာ ရှိ, ဟော၏ ဥပမာ။
- ၁။ ယထာ ဟိ ဒုဂ္ဂတမနုဿာ ခိပ္ပမေဝ နိက္ခမန္တိ၊ ရာဂူနံ ပန မဟန္တံ ပရိကမ္ပံ
လဒ္ဓံ ဝဇ္ဇတိ၊ ဝေသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (၆၁)
- ၂။ ယထာ ဟိ သော ပုဗ္ဗင်္ဂမောတိ ဂုစ္စတိ၊ ဝေသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (၁၅)
- ၃။ ယထာ ဟိ စောရဇဠေကာဒယော သေဋ္ဌာ၊ တထာ မနောဝ သေဋ္ဌော။ (
 ၂)
- ၄။ ယထာ ပန တာနိ တာနိ ဘဏ္ဍာနိ ဒါရုမယာဒီနိ နာမ ဟောန္တိ၊ တထာ
တေပိ မနောမယာ နာမ။ (၂)
- ၅။ ယထာ ဟိ ပဿန္တံ ဥဒကံ အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ၊ တထာ တမ္ပိ
အာဂန္တုကေဟိ ပဒုဋ္ဌံ။ (၂)
- ၆။ ယထာ ဟိ သော ဖေဟိတုံ န သက္ကောတိ၊ တထေဝ ပုဂ္ဂလံ ဒုက္ခမနုဗန္ဓတိ။
(၂)
- ၇။ ယထာ ဟိ သော ဝါတာ ပုပ္ဖလပလ္လဝါဒီနိပိ ပါတေတိ၊ ဝေမေဝ ပုဂ္ဂလံ
ကိလေသမာရော ပဿဟတိ။ (၄၈)
- ၈။ ယထာ ဟိ မတာ ဒါရုက္ခန္ဓသဒိဿာ၊ တထေဝ ဟောန္တိ။ (၁၄၆)

၉၂

သာမဏေကျော်

- ၉။ ယထာ နာမ ဂေါပေါ ဒီဝသဘတိမတ္တံ ဂဏှာတိ၊ ဝေမေဝ ဝတ္တပဋိဝတ္တ
ကရဏမတ္တဿ ဘာဂီ ဟောတိ။ (ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ၊ ၁၀၁)
- ၁၀။ ယထာ ပန ဂေါရသံ သာမိကာဝ ဘုဉ္ဇန္တိ၊ တထာ ကာရကပုဂ္ဂလာ
သာမညဿ ဘာဂိနော ဟောန္တိ။ (၁၀၂)
- ၁၁။ ယထေဝ တုမေ တံ န ပဿထ၊ တထေဝ သောပိ တေ ပါဏေ န
ပဿတိ။ (၁၃)
- ၁၂။ ယထာ ဟိ ဓေန အာနိသံသံ ပဿန္တာ တံ ရက္ခန္တိ၊ ဧဝံ ပဏ္ဍိတောပိ
အပ္ပမာဒံ ရက္ခတိ။ (၁၆၄)

* * * *

သာမဏေကျော်

သာမဏေကျော် မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်

လှော်ကားဥယျာဉ်အနီး၊

မှော်ဘီမြို့နယ် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

၁၃၇၂-ခု၊ တပေါင်းလပြည့်ကျော် (၃)ရက်

(၂၂၊ ၃၊ ၂၀၁၁)